

КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	1
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
1.ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	18
3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	88
4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА	90
5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ	91
6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	92
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	92
8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	93
9. ОБЕЗЦЕНКА НА ТЕКУЩИ АКТИВИ	93
10. ОБЕЗЦЕНКА НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ ИЗВЪН ОБХВАТА НА МСФО 9	93
11. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ	94
12. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	94
13. ПЕЧАЛБИ И ЗАГУБИ ОТ АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА	95
14. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	95
15. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	97
16. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	98
17. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	100
18. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ	102
19. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА	104
20. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ	111
21. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	114
22. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ	115
23. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	116
24. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	118
25. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	122
26. ДРУГИ КРАТКОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ И АКТИВИ	124
27. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	126
28. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	127
29. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	129
30. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	132
31. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА	135
32. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ	138
33. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	139
34. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	140
35. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	142
36. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	142
37. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ДОГОВОР ЗА ФАКТОРИНГ	143
38. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ	143
39. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	143
40. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	145
41. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	146
42. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ	148
43. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	151
44. ПРИДОБИВАНИЯ И УВЕЛИЧЕНИЯ НА УЧАСТИЯ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	167
45. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА И НАМАЛЕНИЯ НА УЧАСТИЯТА В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	173
46. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	174
47. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	177
48. ЕФЕКТИ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА МСФО 9 И МСФО 15	179
49. ПОТЕНЦИАЛНИ ЕФЕКТИ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА НОВИ МСФО	187
50. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	188

## 1.ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Група Софарма (Групата) включва дружество-майка и неговите петдесет и две (31.12.2017 г.: четиридесет и осем) дъщерни дружества. Допълнително, Групата има инвестиции в едно съвместно дружество (31.12.2017 г.: в три съвместни дружества) и в едно асоциирано дружество (31.12.2017 г.: в едно асоциирано дружество).

### *Дружество-майка*

Софарма АД (дружество-майка) е търговско дружество, регистрирано в България със седалище и адрес на управление гр. София, ул. Илиенско шосе № 16.

Съдебната регистрация на дружеството е от 15.11.1991 г., решение №1.1991 г. на Софийски градски съд.

### *Дъщерни дружества*

Към 31.12.2018 г. дъщерните дружества в Групата са:

- Софарма Трейдинг АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Варненски окръжен съд № 3594/16.10.1998 г. и със седалище и адрес на управление – гр. София, район Изгрев, ул. ”Лъчезар Станчев” 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Фармалогистика АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Софийски градски съд от 12.08.2002 г. и със седалище и адрес на управление - гр.София, ул. ”Рожен” №16;
- Електронкомерс ЕООД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Софийски градски съд по ф.д. № 24456 от 1991 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, ул. “Самоковско шосе” № 1;
- Биофарм Инженеринг АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Сливенски окръжен съд № 524/1997 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Сливен, бул. “Тракия” № 75;
- Момина крепост АД – търговско дружество, регистрирано в България с решение на Великотърновски окръжен съд № 3426/1991 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Велико Търново, ул. ”Магистрална” № 23;
- Софарма Билдингс АДСИЦ – търговско дружество, регистрирано в България с решение № 1 от 14.08.2007 г. на СГС и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. ”Лъчезар Станчев” 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 20;
- Фито Палаузово АД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20120924105551 от 24.09.2012 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Казанлък, бул. “23 Пехотен шипченски полк” № 110;
- Софармаси ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 201501191300026 от 19.01.2015 г. и със седалище и адрес на управление- гр. София, район Изгрев, ул. ”Лъчезар Станчев” 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;

- Софармаси 2 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20150617110324 от 17.06.2015 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул."Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 3 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20151202165822 от 02.12.2015 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул."Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 4 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20160229093338 от 29.02.2016 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 5 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20160301155620 от 01.03.2016 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 6 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20140127170842 от 27.01.2014 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 7 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170315161212 от 15.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 8 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170627142803 от 27.06.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 9 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170911100706 от 11.09.2017 и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 10 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170911101412 от 11.09.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;
- Софармаси 11 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 1 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170302125338 от 02.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул."Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А”, етаж 12;

- Софармаси 12 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 2 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170306085236 от 06.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 12;
- Софармаси 13 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 3 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170306080850 от 06.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 12;
- Софармаси 14 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 4 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170306081205 от 06.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 12;
- Софармаси 15 ЕООД (До 15.05.2018 г. наименованието на дружеството е Фармастор 5 ЕООД) - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20170302134305 от 02.03.2017 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 12;
- Софармаси 16 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20180515105543 от 15.05.2018 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 12;
- Софармаси 17 ЕООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Агенцията по вписванията № 20180515130642 от 15.05.2018 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 12;
- Вета Фарма АД - търговско дружество, регистрирано в България с регистрация по фирмено дело № 581 от 05.04.1999 г. на Великотърновския окръжен съд и със седалище и адрес на управление - гр. Велико Търново, ул. "Дълга лъка" № 32;
- Аромания ООД - търговско дружество, регистрирано в България с решение на Варненски окръжен съд № 4276/27.06.2005 г. и със седалище и адрес на управление - гр. София, район Изгрев, ул. "Лъчезар Станчев" 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда „А“, етаж 8;
- Софарма Поланд З.О.О, Полша, в ликвидация - търговско дружество, регистрирано в Полша с решение № KRS 0000178554 от 04.11.2003 г. на XX Икономическо отделение на Районния съдебен регистър на Варшава и със седалище и адрес на управление – Полша, гр. Варшава, ул. "Шъшкова" № 58;
- Софарма Варшава СП. З.О.О, Полша – търговско дружество, регистрирано в Полша с решение № ДСР 0000372245 от 17.12.2010 г. на XII стопанско отделение на Държавния съдебен регистър на Варшава и със седалище и адрес на управление – Полша, гр. Варшава, ул. "Халубинскиего" № 8;
- ООО Софарма Украйна, Украйна – търговско дружество, регистрирано в Украйна с решение № 10691020000029051 от 07.08.2012 г. на Единния държавен регистър на юридическите лица и физическите лица - предприемачи и със седалище и адрес на управление – Украйна,

- гр. Киев, Оболонски район, проспект "Московский" № 9, корпус 4, ет.2, офис 4-203;
- ПАО Витамины, Украина – търговско дружество, регистрирано в Украина с решение № 133 от 15.04.1994 г. на Уманския градски съд и със седалище и адрес на управление – Украина, Черкаска област, гр. Уман, ул. „Ленински искри“ № 31;
  - Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград, Сърбия - търговско дружество, регистрирано в Сърбия с БД 49136.2015 на 05.06.2015 г. от Агенция по стопанските регистри на гр. Белград и със седалище и адрес на управление – Република Сърбия, гр. Белград, ул. „Палмотичева“ № 13;
  - Лековит Д.о.о, Сърбия - търговско дружество, регистрирано в Сърбия с решение № 07829531 от 05.02.1992 г. на Агенция по стопанските регистри и със седалище и адрес на управление – Сърбия, община Шабац, гр. Шабац, ул. Янка Веселиновина 66;
  - УАБ ТБС Фарма, Литва - търговско дружество, регистрирано в Литовския регистър на юридическите лица на 01.03.2013 г. / 303011389, със седалище и адрес на управление – Литва, гр. Вилнюс, ул.“Витауто“ № 8 / ул. „Лиубарто“ № 7, ПК: 08118;
  - ТОО Софарма Казахстан, Казахстан - търговско дружество, регистрирано в Казахстан с решение № 5286-1910-04-ТОО от 06.11.2014 г. от Министерство на правосъдието, Ауезовски район, със седалище и адрес на управление – Казахстан, гр. Алмати, Ауезовски район, мкр. Мамир – 4, дом 190;
  - Рап Фарма Интернешънъл ООД, Молдова - търговско дружество, регистрирано в Молдова с решение № 1004601000376 от 11.02.2004 г. на Държавна регистрационна палата и със седалище – Молдова, гр. Кишинев, ул. Митрополит Варлаам 58 и адрес на управление - Молдова, гр. Кишинев, ул. Узинелор, 9/1;
  - СИА Бриз, Латвия – търговско дружество, регистрирано в Латвия с решение № 000302737 на 18.09.1991 г. от Търговския регистър на Латвийската република и със седалище и адрес на управление – Латвия, гр. Рига, ул. „Расас“ № 5, LV – 1057;
  - СООО Брититрейд, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1983 на 24.09.2004 г. от Минския градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, ул.“М. Богдановича” № 118, офис 303 – Б;
  - ООО Табина, Беларус – търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1432/29.12.1999 г. от Минския градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, Куйбышева, д. 57, к. 1;
  - СООО Бризфарм, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Минския градски изпълнителен комитет в единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под № 800007989 от 07.07.2009 г и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул.“Есенина”, д.16, помещ.1 Н;
  - ООО Фармацевт плюс, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Минския изпълнителен комитет на 24.11.2000 г. / №1348 в единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под №190174236 и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, 1-ый Твердый переулок, д. 7;

- ООО Галенафарм, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 12.06.2013 г. на Брестски областен изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, Брестска област, гр. Пинск, ул. „Брестская“ 118-97;
- ОДО Меджел, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1044 от 14.09.2000 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Солтиса“ 60;
- ОДО Аленфарм-плюс, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 25.09.2008 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Логойский тракт“ 29;
- ООО Фарматея, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 17.10.2012 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Бакинская“ 20;
- ОДО СалюсЛайн, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение № 287 от 05.05.2006 г. на Гродненски градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр.Гродно, ул. Виленская 6;
- ЗАО Интерфарм, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус в Единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под №300000556 и със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Витебск, площад Строителей, бл.3 ап.2;
- ООО Здоровей, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 04.06.2014 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Бакинская“ 20;
- ООО Ивем и К, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение от 27.07.2001 г. на Мински градски изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, ул. „Бакинская“ 20;
- ООО Ариенс, Беларус – търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение № 605 от 30.12.1996 г. на Витебски областен изпълнителен комитет и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Полоцк, ул. „Школная“;
- ООО Заботливая аптека, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Минския градски изпълнителен комитет в единния държавен регистър на юридическите лица и индивидуалните предприемачи под № 193060383 от 03.04.2018 г и със седалище и адрес на управление - Беларус, гр. Минск, 1-ый Твердый переулок, д. 7;
- ООО Мед-дент, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №0018240 от 11.03.2013 г. от Управление на икономиката на Бобруйски градски изпълнителен съвет, със седалище и адрес на управление – Беларус, Могилевска област, гр. Бобруйск, ул. К. Маркса № 120, офис 4;
- БООО СпецАфармация, Беларус - търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение № 22-8 от 30.10.2000 г. от Могилевски областен изпълнителен комитет, със седалище и адрес на управление – Беларус, Могилевска област, гр. Бобруйск, ул. К. Маркса № 120, офис 2.

На 13.09.2018 г. в Търговския регистър към Агенцията по вписванията е вписано вливането на „Унифарм“ АД („преобразуващо се дружество“), дъщерно дружество за 2017 г., в „Софарма“ АД по смисъла на чл. 262 и следващите от ТЗ. Преобразуващото се дружество е прекратено без ликвидация и цялото му имущество е преминало в патримониума на „Софарма“ АД („приемащо дружество“). За дата на счетоводно отразяване на вливането е приета датата 01.01.2018 г.

#### *Съвместни дружества*

Към 31.12.2018 г. съвместното дружество в Групата е:

- ООО Беллерофон, Беларус – търговско дружество, регистрирано в Беларус с решение №1193 от 17.07.2003 г. издадено от Мински градски изпълнителен комитет, със седалище и адрес на управление – Беларус, гр. Минск, ул. „Сторожевская“ № 5-45.

#### *Асоциирани дружества*

Към 31.12.2018 г. асоциираното дружество в Групата е:

- Доверие Обединен Холдинг АД – търговско дружество, регистрирано в Софийски градски съд по фирмено дело № 13056 от 1996 г. и със седалище и адрес на управление гр. София 1504, бул. “Княз Дондуков” № 82.

#### *1.1. Собственост и управление на дружеството-майка*

Софарма АД е публично дружество съгласно българския Закон за публично предлагане на ценни книжа. От м. ноември 2011 г. акциите на дружеството се търгуват и на Варшавската фондова борса.

Към 31.12.2018 г. разпределението на акционерния капитал на дружеството-майка е както следва:

	%
Донев Инвестмънтс Холдинг АД	25.40
Телекомплект Инвест АД	20.45
Софарма АД (обратно изкупени акции)	6.59
Ромфарм Компани ООД	6.03
Други юридически лица	33.97
Физически лица	7.56
	<hr/> <b>100.00</b> <hr/>

Софарма АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите от петима членове. Ръководството на дружеството-майка в лицето на Съвета на директорите има следния състав към 31.12.2018 г.:

Д.и.н. Огнян Донев	Председател
Весела Стоева	Член
Огнян Палавеев	Член
Александър Чаушев	Член
Иван Бадински	Член

Дружеството-майка се представлява и управлява от изпълнителния директор д.и.н. Огнян Донеv. Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица, натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет има следния състав:

Васил Найденов	Председател
Цветанка Златева	Член
Кристина Атанасова – Елиът	Член

### **1.2. Структура на Групата и предмет на дейност**

Структурата на Групата включва Софарма АД като дружество – майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

<i>Дъщерни дружества</i>	31.12.2018	31.12.2017	<i>Дата на</i>	<i>Дата на</i>
	<i>Участие</i>	<i>Участие</i>	<i>придобиване</i>	<i>освобождаване от</i>
	%	%	<i>на контрол</i>	<i>контрол/вливане</i>
<b>Дружества в България</b>				
Софарма Трейдинг АД	72.96	72.85	08.06.2006	
Фармалогистика АД	89.39	89.39	15.08.2002	
Електронкомерс ЕООД	100.00	100.00	09.08.2005	
Биофарм Инженеринг АД	97.15	97.15	10.03.2006	
Софарма Билдингс АДСИЦ	40.38	40.38	04.08.2008	
Момина крепост АД	93.56	93.55	01.01.2008	
Унифарм АД	-	98.77	27.10.2010	13.09.2018
Фито Палаузово АД	95.00	95.00	21.09.2012	
Медика АД	-	-	26.10.2015	08.08.2017
Медика-Здраве ЕООД**	-	-	26.10.2015	22.02.2017
Вега Фарма АД	99.98	99.98	11.11.2016	
Аромания ООД	76.00	76.00	31.07.2017	
Софармаси ЕООД**	72.96	72.85	19.01.2015	
Софармаси 2 ЕООД**	72.96	72.85	05.06.2015	
Софармаси 3 ЕООД**	72.96	72.85	02.12.2015	
Софармаси 4 ЕООД**	72.96	72.85	29.02.2016	
Софармаси 5 ЕООД**	72.96	72.85	01.03.2016	
Софармаси 6 ЕООД**	72.96	72.85	03.12.2015	
Софармаси 7 ЕООД**	72.96	72.85	15.03.2017	
Софармаси 8 ЕООД**	72.96	72.85	27.06.2017	
Софармаси 9 ЕООД**	72.96	72.85	11.09.2017	
Софармаси 10 ЕООД**	72.96	72.85	11.09.2017	
Софармаси 11 ЕООД** (Фармастор 1 ЕООД)	72.96	72.85	07.12.2017	
Софармаси 12 ЕООД** (Фармастор 2 ЕООД)	72.96	72.85	07.12.2017	
Софармаси 13 ЕООД** (Фармастор 3 ЕООД)	72.96	72.85	07.12.2017	
Софармаси 14 ЕООД** (Фармастор 4 ЕООД)	72.96	72.85	07.12.2017	



<i>Дъщерни дружества</i>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>	<i>Дата на придобиване на контрол</i>	<i>Дата на освобождаване от контрол/вливане</i>
<i>Дружества в България</i>	<i>Участие %</i>	<i>Участие %</i>		
Софармаси 15 ЕООД** (Фармастор 5 ЕООД)	72.96	72.85	07.12.2017	
Софармаси 16 ЕООД**	72.96	-	15.05.2018	
Софармаси 17 ЕООД**	72.96	-	15.05.2018	
<i>* ефективен процент на участие</i>				
<i>** непряко участие</i>				
<i>Дъщерни дружества</i>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>	<i>Дата на придобиване на контрол</i>	<i>Дата на освобождаване от контрол/вливане</i>
<i>Дружества в чужбина</i>	<i>Участие %</i>	<i>Участие %</i>		
СИА Бриз	66.13	66.13	10.11.2009	
СООО Брититрейд **	52.90	52.90	10.11.2009	
ПАО Витамини	99.56	99.56	18.01.2008	
Софарма Варшава СП. З.О.О	100.00	100.00	23.11.2010	
Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград**	72.96	72.85	05.06.2015	
Софарма Поланд З.О.О – в ликвидация	60.00	60.00	16.10.2003	
ООО Табина**	53.05	54.37	08.04.2011	
СООО Бризфарм **	35.85	31.45	20.12.2012	
ОДО Алеан **	-	-	07.02.2013	31.08.2017
ООО Софарма Украйна	100.00	100.00	07.08.2012	
ООО Фармацевт плюс **	40.72	35.60	31.05.2013	
УАБ ТБС Фарма **	33.73	33.73	01.03.2013	
ОДО Вестфарм**	-	-	04.07.2013	01.08.2017
ОДО БелАгроМед **	-	-	30.07.2013	01.08.2017
ТОО Софарма Казахстан	100.00	100.00	06.11.2014	
ООО Данафарм **	-	-	28.02.2015	01.12.2017
ООО Галенафарм **	59.91	54.62	28.02.2015	
ОДО Меджел **	54.23	55.55	28.02.2015	
ОДО Аленфарм-плюс **	55.54	52.24	30.06.2015	
ООО Фарматея **	35.80	38.18	30.11.2015	
ООО Мобил Лайн **	-	-	16.02.2016	04.07.2017
ОДО СалюсЛайн **	50.92	52.24	18.11.2016	
Рап Фарма Интернешънъл ООД	51.00	51.00	14.04.2017	
ЗАО Интерфарм**	59.52	59.52	26.04.2017	
Лековит Д.о.о.**	51.07	50.96	09.08.2017	
ООО Здравей **	38.94	35.00	16.08.2017	
ООО Ивем и К **	29.65	39.62	16.08.2017	
ООО Ариенс **	39.83	35.30	16.08.2017	
ООО Заботливая аптека **	34.74	-	03.04.2018	
ООО Мед-дент **	46.29	-	16.08.2018	
БООО СпецАфармация **	46.29	-	16.08.2018	
<i>* ефективен процент на участие</i>				
<i>** непряко участие</i>				

- Софарма Билдингс АДСИЦ е дъщерно дружество по силата на сключено писмено споразумение за контрол между Софарма АД и други акционери;
- Софармаси ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси ЕООД;
- Софармаси 2 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 2 ЕООД;
- Софармаси 3 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 3 ЕООД;
- Софармаси 4 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 4 ЕООД;
- Софармаси 5 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 5 ЕООД;
- Софармаси 6 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Фарма Онлайн ЕООД;
- Софармаси 7 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 7 ЕООД;
- Софармаси 8 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 8 ЕООД;
- Софармаси 9 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 9 ЕООД;
- Софармаси 10 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 10 ЕООД;
- Софармаси 11 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 11 ЕООД;
- Софармаси 12 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 12 ЕООД;
- Софармаси 13 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 13 ЕООД;
- Софармаси 14 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 14 ЕООД;
- Софармаси 15 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софармаси 15 ЕООД;
- Софармаси 16 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 16 ЕООД;
- Софармаси 17 ЕООД е дъщерно дружество чрез Софармаси ЕООД - Софармаси ЕООД притежава 100% от капитала на Софармаси 17 ЕООД;
- Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 100% от капитала на Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград;
- Лековит Д.о.о. е дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД - Софарма Трейдинг АД притежава 70% от капитала на Лековит Д.о.о.;
- СООО Брититрейд, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия - СИА Бриз притежава 80% от капитала на Брититрейд СООО;

- ООО Табина, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 1.10% от капитала на ООО Табина, а СООО Брититрейд – 98.9% от капитала на ООО Табина;
- СООО Бризфарм, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество ООО Фармацевт плюс, Беларус - СИА Бриз притежава 1.27% от капитала на Бризфарм СООО, а ООО Фармацевт плюс – 85.98% от капитала на СООО Бризфарм;
- ООО Фармацевт плюс, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия - СИА Бриз притежава 61.58% от капитала на ООО Фармацевт плюс;
- УАБ ТБС Фарма, Литва е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия - СИА Бриз притежава 51% от капитала на УАБ ТБС Фарма;
- ООО Галенафарм, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 53%, а СООО Брититрейд - 47% от капитала на ООО Галенафарм;
- ОДО Меджел, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 50%, а СООО Брититрейд - 40% от капитала на ОДО Меджел;
- ОДО Аленфарм-плюс, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 59.90%, а СООО Брититрейд – 30.10% от капитала на ОДО Аленфарм-плюс;
- ООО Фарматея, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия, неговото дъщерно дружество ООО Фармацевт плюс, Беларус и дъщерното дружество ООО Ивем и К, Беларус - СИА Бриз притежава 2%, ООО Фармацевт плюс – 49%, а ООО Ивем и К – 49% от капитала на ООО Фарматея;
- ОДО СалюсЛайн, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 25%, а СООО Брититрейд - 65% от капитала на ОДО СалюсЛайн.
- ЗАО Интерфарм, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз и СООО Брититрейд притежават по 50% от капитала на ЗАО Интерфарм.
- ООО Здравей, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество ООО Фармацевт плюс, Беларус - СИА Бриз притежава 9%, а ООО Фармацевт плюс - 81% от капитала на ООО Здравей.
- ООО Ивем и К, Беларус е дъщерно дружество чрез ООО Фармацевт плюс, Беларус и ООО Здравей, Беларус - ООО Фармацевт плюс притежава 25%, а ООО Здравей - 50% от капитала на ООО Ивем и К.
- ООО Ариенс, Беларус е дъщерно дружество чрез ООО Фармацевт плюс, Беларус и ООО Здравей, Беларус - ООО Фармацевт плюс и ООО Здравей притежават по 50% от капитала на ООО Ариенс.
- ООО Заботливая аптека, Беларус е дъщерно дружество чрез ООО Ивем и К, Беларус и ООО Ариенс, Беларус – ООО Ивем и К и ООО Ариенс притежават по 50% от капитала на ООО Заботливая аптека.

- ООО Мед-дент, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 50%, а СООО Брититрейд - 25% от капитала на ООО Мед-дент.
- БООО СпецАфармация, Беларус е дъщерно дружество чрез СИА Бриз, Латвия и неговото дъщерно дружество СООО Брититрейд, Беларус - СИА Бриз притежава 50%, а СООО Брититрейд - 25% от капитала на БООО СпецАфармация.

Основният предмет на дейност на дружествата от Групата е концентриран във фармацевтичния сектор, с изключение на отделни дружества, чийто предмет на дейност е и в областта на инвестициите в имоти и ценни книжа.

Дружеството-майка притежава разрешение за производство на лекарствени средства.внос № Р-І-10-14.В-І-21-002 от 28.10.2015 г., издаден от Изпълнителната агенция по лекарствата (ИАЛ).

Предметът на дейност на дружествата от Групата е както следва:

- Софарма АД - производство и търговия на лекарствени субстанции (активни съставки) и лекарствени форми; научно-изследователска и инженерно-внедрителска дейност в областта на лекарствените средства;
- Софарма Трейдинг АД - търговия с фармацевтични продукти;
- Биофарм Инженеринг АД - производство и търговия с инфузионни разтвори;
- Фармалогистика АД - вторична опаковка на фармацевтични продукти и отдаване под наем на недвижими имоти;
- Електронкомерс ЕООД - търговия, транспортиране и разфасовка на радиоактивни материали и ядрена техника за медицината, битова електроника и електротехника;
- Софарма Билдингс АДСИЦ - инвестиране на парични средства, набрани чрез издаване на ценни книжа в недвижими имоти (секюритизация на недвижими имоти) посредством покупка на право на собственост и други вещни права върху недвижими имоти, отдаване под наем, лизинг, аренда и/или продажбата им;
- Момина крепост АД - разработване, внедряване и производство на медицински изделия за хуманната и ветеринарната медицина;
- Фито Палаузово АД – производство, събиране, изкупуване, добив и реализация на билки и лечебни растения;
- Вета Фарма АД - производство на лекарствени, нелекарствени и други продукти;
- Софармаси ЕООД – франчайзинг, ноу-хау, наемане на имоти, търговия и други;
- Софармаси 2 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 3 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 4 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 5 ЕООД – търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 6 ЕООД – онлайн и офлайн търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 7 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 8 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 9 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 10 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 11 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;

- Софармаси 12 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 13 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 14 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 15 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 16 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Софармаси 17 ЕООД - търговия на дребно с лекарствени продукти;
- Аромания ООД - разработване и маркетизиране на хранителни добавки;
- ПАО Витамины, Украйна - производство и търговия на фармацевтични продукти;
- ООО Софарма Украйна, Украйна - търговия с фармацевтични продукти и изследване на пазара и общественото мнение;
- Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград, Сърбия – консултантска дейност;
- Лековит Д.о.о. - търговия на едро с лекарствени продукти;
- Софарма Поланд З.О.О, Полша, в ликвидация - изследване на пазара и общественото мнение;
- Софарма Варшава СП. З.О.О, Полша - търговия на едро с фармацевтични и медицински стоки и изследване на пазара и общественото мнение;
- СИА Бриз, Латвия - търговия с фармацевтични продукти;
- УАБ ТБС Фарма, Литва - търговия с фармацевтични продукти, производство на лекарствени форми и фармацевтични препарати, научноизследователска и експериментална дейност в областта на биотехнологиите;
- ТОО Софарма Казахстан, Казахстан - търговия с фармацевтични продукти;
- Рап Фарма Интернешънъл ООД, Молдова - търговия с фармацевтични продукти;
- СООО Брититрейд, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- ООО Табина, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- СООО Бризфарм, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- ООО Фармацевт плюс, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- ООО Галенафарм, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ОДО Меджел, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ОДО Аленфарм-плюс, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ООО Фарматея, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ОДО СалюсЛайн, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника;
- ЗАО Интерфарм, Беларус - търговия с фармацевтични продукти и хранителни добавки;
- ООО Здравей, Беларус - търговия с фармацевтични продукти;
- ООО Ивем и К, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;
- ООО Ариенс, Беларус - търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и фармацевтични продукти;

- ООО Заботливая аптека – консултантска дейност, свързана с организационни и управленски услуги.
- ООО Мед-дент - търговия с фармацевтични продукти и хранителни добавки;
- БООО СпецАфармация - търговия с фармацевтични продукти и хранителни добавки;

Дружеството-майка и дъщерните дружества: Софарма Трейдинг АД, Фармалогистика АД, Електронкомерс ЕООД, Биофарм Инженеринг АД, Софарма Билдингс АДСИЦ, Момина крепост АД, Фито Палаузово АД, Софармаси ЕООД, Софармаси 2 ЕООД, Софармаси 3 ЕООД, Софармаси 4 ЕООД, Софармаси 5 ЕООД, Софармаси 6 ЕООД, Софармаси 7 ЕООД, Софармаси 8 ЕООД, Софармаси 9 ЕООД, Софармаси 10 ЕООД, Вета Фарма АД, Софармаси 11 ЕООД (До 15.05.2018 - Фармастор 1 ЕООД), Софармаси 12 ЕООД (До 15.05.2018 - Фармастор 2 ЕООД), Софармаси 13 ЕООД (До 15.05.2018 - Фармастор 3 ЕООД), Софармаси 14 ЕООД (До 15.05.2018 - Фармастор 4 ЕООД), Софармаси 15 ЕООД (До 15.05.2018 - Фармастор 5 ЕООД), Софармаси 16 ЕООД, Софармаси 17 ЕООД и Аромания ООД, извършват своята дейност в България.

Софарма Поланд З.О.О - в ликвидация и Софарма Варшава СП. З.О.О оперират в Полша, ПАО Витамини и ООО Софарма Украйна - в Украйна, Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград и Лековит Д.о.о. - в Сърбия, СИА Бриз - в Латвия, СООО Брититрейд, ООО Табина, СООО Бризфарм, ООО Фармацевт плюс, ООО Галенафарм, ОДО Меджел, ОДО Аленфарм-плюс, ООО Фарматея, ОДО СалюсЛайн, ЗАО Интерфарм, ООО Здравей, ООО Ивем и К, ООО Ариенс, ООО Заботливая аптека, ООО Мед-дент и БООО СпецАфармация - в Беларус, УАБ ТБС Фарма - в Литва, ТОО Софарма Казахстан - в Казахстан, Рап Фарма Интернешънъл ООД – в Молдова.

Към 31 декември 2018 г. участието на Групата в *съвместни дружества* е следното:

- ООО Беллерофон, Беларус, съвместно дружество чрез СИА Бриз, 50% участие заедно с физическо лице. Предметът на дейност на съвместното дружество е търговия на дребно с лекарствени средства, медицинска техника и хранителни добавки. Дружеството е съвместно за Групата от 27.11.2014 г.

Към 31 декември 2018 г. участието на Групата в *асоциирани дружества* е следното:

- Доверие Обединен Холдинг АД – 33.24% участие на Софарма АД. Предметът на дейност на дружеството е придобиване, управление, оценка и продажба на дялове и/или акционерни участия в български и чуждестранни дружества – юридически лица.

Към датата на настоящия предварителен консолидиран годишен финансов отчет средно-списъчният състав на персонала в Групата е 5,075 работници и служители (2017 г.: 4,895 работници и служители).

### ***1.3. Основни показатели на стопанската среда***

Валутните курсове са един от ключовите показатели на стопанската среда, който оказва влияние върху дейността на дружествата от Групата за периода 2016 – 2018 г. Релавантните валутни курсове са представени в таблицата по-долу:

<b>Показател</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>
USD.BGN средно за годината.периода	1.76833	1.71916	1.65770
USD.BGN в края на годината.периода	1.85545	1.63081	1.70815
PLN.BGN средно за годината.периода	0.44846	0.45956	0.45907
PLN.BGN в края на годината.периода	0.44347	0.46824	0.45470
RSD.BGN средно за годината.периода	0.01589	0.01612	0.01654
RSD.BGN в края на годината.периода	0.01584	0.01651	0.01655
UAH.BGN средно за годината.периода	0.06916	0.06528	0.06094
UAH.BGN в края на годината.периода	0.06881	0.05839	0.06167
EUR.BGN средно за годината.периода	1.95583	1.95583	1.95583
EUR.BGN в края на годината.периода	1.95583	1.95583	1.95583
1 BYN.BGN средно за годината.периода	0.89057	0.89931	0.81357
1 BYN.BGN в края на годината.периода	0.95429	0.83112	0.79145
KZT.BGN средно за годината.периода	0.00518	0.00533	0.00481
KZT.BGN в края на годината.периода	0.00555	0.00491	0.00445
MDL.BGN средно за годината.периода	-	0.09393	0.09862
MDL.BGN в края на годината.периода	-	0.09583	0.10019

*Източник: БНБ, Национални банки на: Украйна, Полша, Сърбия, Беларус, Казахстан и Молдова.*

## **2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА**

### ***2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет***

Консолидираният финансов отчет на Група Софарма е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансово отчитане и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила от 1 януари 2018 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МС).

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, практически приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2018 г. за предприятията в Република България, са настъпили промени в счетоводната политика на Групата относно принципите, правилата и критериите за отчитане на следните отчетни обекти, както и на представянето и оповестяванията на финансова информация за тях: търговски вземания, вземания от свързани лица, предоставени заеми, парични средства и парични еквиваленти, предоставени гаранции, други дългосрочни капиталови инвестиции, приходи от договори с клиенти, други приходи и пасиви по договори с клиенти.

Промените произтичат от прилагането на следните стандарти и тълкувания:

- МСФО 9 Финансови инструменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). *Този стандарт е нов стандарт за финансовите инструменти. Крайното му предназначение е да замести изцяло МСС 39. Проектът на разработване на новия стандарт е преминал през три фази и е покрил следния обхват от основни методологически въпроси: 1. Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви; 2. Счетоводно отчитане на хеджирането; и 3. Методология на определяне на обезценката. Понастоящем МСФО 9 е издаван на четири пъти, през м.ноември 2009 г., през м.октомври 2010 г., през м.ноември 2013 г. и окончателно, отново в цялост, през м.юли 2014 г. 1. Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви – с първите издания той подменя тези части на МСС 39, които се отнасят за класификацията и оценката на финансовите инструменти. Той установява нови принципи, правила и критерии за класификация и подход за оценка, вкл. хибридните договори, като запазва почти изцяло правилата на МСС 39 за признаване и отписване на финансовите активи и пасиви. МСФО 9 въвежда изискване класификацията на финансовите активи да бъде правена на база бизнес модела на предприятието за тяхното управление и на характеристиките на договорените парични потоци на съответните активи. На тази основа се определят двете основни категории последващи оценки – по амортизирана и по справедлива стойност. Новите правила довеждат до промени основно в отчитането на финансови активи от типа на дългови инструменти и на финансови пасиви, приети за отчитане по справедлива стойност през текущите печалби и загуби (за кредитния риск). Особеност при класификацията и на оценъчния модел за финансовите активи по справедлива стойност е категорията „с последваща оценка по справедлива стойност през другия всеобхватен доход”, в която могат да попаднат при наличието на определени условия някои дългови и капиталови инструменти. 2. Счетоводно отчитане на хеджирането – в стандарта е включена нова глава, с която се въвежда нов по-облекчен подход и респ. модел за счетоводно отчитане на хеджирането, който позволява последователно и цялостно отразяване на всички финансови и нефинансови рискови експозиции, обект на операции по икономическо хеджиране, и от друга – по-добро представяне на дейностите по управление на риска във финансовите отчети, особено на връзката им с хеджиращите сделки и на обхвата и вида документация, която да се използва. Също така са подобрени изискванията към структурата, съдържанието и подхода на представяне на оповестяванията по хеджирането. Допълнително, въведена е опцията отчитането на промените в справедливата стойност на финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, но в частта, дължаща се на промени в качеството на собствената кредитоспособност (собствен кредитен риск) на дружеството, този ефект да се представя в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата. 3. Методология на определяне на обезценката – промяната е кардинална и въвежда приложението на концепцията и подхода на „очаквана загуба”. Съгласно този подход всички очаквани загуби на един финансов актив по амортизирана стойност се признават по-рано, като се прилага обичайно модела на трите етапи, в зависимост от промяната на кредитното му качество, а не само при изкристализирането на събитие за изпълнение,*



както е в сегашния модел по МСС 39. Трите етапа са: а. при първоначалното признаване на финансовия актив – обезценка за 12-месечен период, б. при завишен кредитен риск - за целия живот на актива; и съответно – в. при настъпването на неизпълнение – на фактическата обезценка. Този модел определя и правилата как да се измерват загубите от обезценка и респ. прилагането на ефективния лихвен процент при признаването на лихвения приход. Обезценката на дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, също се определя и измерва като се прилага методологията както при финансовите активи по амортизирана стойност. За търговските вземания, вземанията по лизинг и активите по договори с клиенти стандартът допуска използването на опростен модел за изчисляване на обезценката им, но се запазва и при него концепцията за „очаквани загуби”. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: търговски вземания, вземания от свързани лица, предоставени заеми и гаранции, вкл. на свързани лица, парични средства и парични еквиваленти, други дългосрочни капиталови инвестиции. Ефектите от направените от него преизчисления и рекласификации са оповестени в Приложение № 48.

- МСФО 7 (променен) Финансови инструменти: Оповестявания – относно облекчението за преизчислението на сравнителни периоди и свързаните с тях оповестявания при прилагането на МСФО 9 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с въвеждане на облекчение относно необходимостта от преизчисление на сравнителните финансови отчети и възможността за предоставяне на модифицирани оповестявания при преминаването от МСС 39 към МСФО 9 към датата на прилагане на стандарта от дружеството и дали то избира опцията да преизчисли предходни периоди. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 9 и да не преизчислява сравнителните данни. (Приложение № 48)
- МСФО 15 Приходи по договори с клиенти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Този стандарт е изцяло нов стандарт за признаване и оценяване на приходите на предприятията от всички видове браншове. Той въвежда нова концепция и на тази основа цялостен комплекс от нови принципи, правила и подходи за признаването, отчитането и оповестяването на информацията относно вида, сумата, периода и несигурностите във връзка с приходите и паричните потоци, произхождащи от договори с клиенти. Стандартът изцяло подменя действащите до този момент стандарти, свързани с признаването на приходи, основно МСС 18 и МСС 11 и свързаните с тях тълкувания. Водещата концепция на новия стандарт е в създаването на модел от 5 стъпки, чрез който определянето на параметрите и времето на прихода са съизмерими спрямо задължението за изпълнение на всяка от страните по сделката помежду им. Ключовите компоненти са: а) договори с клиенти с търговска същност и оценка на вероятността за събиране на договорените суми от страна на предприятието съгласно условията на дадения договор; б) идентифициране на отделните задължения за изпълнение по договора за стоки или услуги – отграничаемостта им от останалите поети ангажименти по договора, от които клиентът би черпил изгоди; в) определяне на цена на сделката – сумата, която

предприятието очаква, че има право да получи срещу прехвърлянето на съответната стока или услуга към клиента – особено внимание се отделя на видовете променливи компоненти в цената, вкл. финансовия компонент, както и на компонента, получаван в натура; г) разпределение на цената на операцията между отделните задължения за изпълнение по договора – обичайно на база индивидуалната продажна цена на всеки компонент (стока/услуга); и д) моментът или периодът на признаване на прихода – при успешното изпълнение на задължение по договора чрез трансфериране на контрола върху обещаната стока или услуга, било то в даден момент или за определен период във времето. Въведени са правила и критерии (а) за идентифициране на задължения за изпълнение на базата на конкретни обещания за доставката на стоки или услуги, (б) за идентифициране дали дружество е принципал или агент при предоставянето на стоки или услуги, и (в) при трансфера на лицензии. Въвеждането на този стандарт обичайно довежда до по-съществени промени: а) при комплексни договори, с обвързани продажби на стоки и услуги – ще е необходимо ясно разграничаване между стоките и услугите на всеки компонент и условие по договора; б) вероятност за промяна на момента на признаване на продажбата; в) увеличаване на оповестяванията; и г) въвеждане на допълнителни правила за признаването на приходи от определен тип договори – лицензии; консигнации; еднократно събирани предварителни такси; гаранции и др. под. Стандартът допуска както пълно ретроспективно приложение, така и модифицирано ретроспективно приложение, от началото на текущия отчетен период (2018 г.), с определени оповестявания за предходните периоди. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: приходи от продажба на продукцията, стоки и предоставяне на услуги и свързаните с тях активи и пасиви. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 15 и да не преизчислява сравнителните данни. Няма съществен ефект върху началните салда от направените промени (Приложение № 48).

- КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., прието от ЕК). Това разяснение се отнася за отчитането на транзакции или части от транзакции в чуждестранна валута при получаването на авансови плащания, преди признаването на самия актив, разход или приход. В тези случаи предприятията отчитат първо немонетарен актив по предплатени суми (предплащания по доставки на активи или услуги) или немонетарно задължение по отсрочени приходи (получени аванси от клиенти по продажби). При получаването на такива авансови плащания в чужда валута датата на транзакцията се използва за определяне на обменния курс, а ако има множество плащания – дата на транзакцията се определя за всяко отделно плащане. След това разяснението уточнява, че при първоначалното признаване на съответния актив, разход или приход, в резултат на транзакция по авансово плащане/получаване или на серията от транзакции от плащания/получаване в чуждестранна валута, датата на транзакцията е датата на първоначалното признаване на немонетарния актив или пасив (при еднократно плащане/получаване) или е датата на

всяко плащане/получаване. Това тълкуване може да се прилага с пълна ретроспекция или перспективно, в два варианта: а) от началото на отчетния период, за който то се прилага за първи път; или б) от началото на предходния период преди периода, през който за първи път то се прилага. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на авансите за покупки и продажби на активи и услуги във валута, различна от функционалната валута на дружествата от Групата. Ръководството е взело решение да прилага изискванията на това тълкуване перспективно от началото на 2018 г.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата поради това, че тя не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции – Класификация и оценяване на транзакциите базирани на плащания с акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тези промени уточняват три основни въпроса: (а) третирането на условията и ефектите, свързани с придобиване на безусловни права при оценката и отчитането на сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства; (б) подход за класификация на споразуменията за плащане на базата на акции с елементи на нетен сетълмент за целите на удържане на личен данък на лицата от самото предприятие (под формата на инструменти на собствения капитал) – въвеждане на изключение от общото правило за постигане на практическо улеснение тези транзакции да се класифицират така, както биха се отчели без опцията за нетен сетълмент; и (в) ново правило за отчитане при модификации на условията на транзакции за плащане на базата на акции, уреждани с парични средства към акции, уреждани чрез издаване на инструменти на собствения капитал.
- МСФО 4 (променен) Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с необходимостта от синхронизиране на отчитането при дружества, които издават застрахователни договори и които попадат и в обхвата на МСФО 9, но преди въвеждането на предстоящия МСФО 17. Тя установява две опции на подход – подход на покриване и подход на временно отсрочване (при определени условия) на МСФО 9. И двете опции са валидни до влизането в сила на новия МСФО 17.
- Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (м. декември 2016 г.) – подобрения в МСФО 1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) отменяне на някои изключения за прилагане на МСФО 1 по отношение на МСФО 7, МСС 19 и МСФО

10; и б) изборът на фондове за рисков капитал или други подобни предприятия относно оценката на техните участия в асоциирани или съвместни дружества по справедлива стойност в печалбата или загубата следва да бъде правен на ниво индивидуална инвестиция в асоциирано или съвместно дружество, при първоначалното ѝ признаване (МСС 28).

- МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти – относно трансфери на инвестиционни имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК). Тази промяна е свързана с предоставяне на допълнително пояснение относно условията и критериите, които допускат трансфер на имоти, вкл. такива в процес на изграждане и/или реконструкция и преустройство, към и от категория „инвестиционни имоти“. Такива трансфери са допустими, само когато са изпълнени или респ. когато вече не са изпълнени критериите и дефиницията за инвестиционни имоти и когато са налице доказателства за смяната в употребата им. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна. Промяната може да се прилага перспективно или ретроспективно, при спазването на определените с промяната правила.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2018 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата.

От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти в консолидирания финансов отчет на Групата за следващи периоди, а именно:

- МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17. а) При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване“, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществената промяна спрямо текущата отчетна практика. За краткосрочни или на много ниска цена лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика; б) При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията. Ръководството е направило проучване и е

*определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: договорите за оперативен лизинг, по които Групата е лизингополучател, с изключение на лизингови договори с кратък срок (до 12 месеца) и с плащания по лизингови договори на ниска стойност (до 5 хил. щат. дол.), които ще продължат да се признават по линеен метод като текущ разход в печалбата или загубата. Ефектите от направените от него анализи и предварителни преизчисления и рекласификации са оповестени в Приложение № 49. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 16 и да не преизчислява сравнителните данни.*

- *КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК). Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода по МСС12, когато са налице определени несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурности по данъци. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява отделно несигурности по данъчното третиране; б) допусканията, които предприятието прави за проверка и оценка на данъчното третиране от данъчните власти; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити; г) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата; и д) подходът на предприятието дали ще преценява отделните несигурности на данъчното третиране поотделно или в комбинация с други*
- *МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви, но тази негативна компенсация трябва да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. е важно е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент, и спрямо него - сумата на предплащането може да е и в полза на страна, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци“ съгласно бизнес модела на предприятието; б) потвърждава, че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е*

*модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.*

- *Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не са приети от ЕК). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3. Също така се уточнява, че когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; б) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди (т.е. при разпределение на печалбата) следва да се посочат в печалбата или загубата независимо как са възникнали – при прилагането на МСС 12; и в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми стават част от финансиращите средства с общо предназначение, когато се изчислява нормата за капитализация по реда на МСС 23.*
- *МСС 19 (променен) – Промени в плановете за дефинирани доходи, съкращения на персонала или уреждане (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. – не е приет от ЕК). Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и разходите за лихви за периода след преизчислението, дружеството е длъжно да използва заложените предположения използвани при преизчислението. Допълнително са включени изменения в оповестяването на ефекта при промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница на активите.*
- *Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не са приети от ЕК). Тези промени включват преработени дефиниции за „актив” и „пасив”, както и нови насоки за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично*

посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката.

- МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК). Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес” и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес” и за „продукт”, като се съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиента и като се отнеме фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не.
- Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. – не са приети от ЕК). Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост”, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие”. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключение на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе”, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе” върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) ”основни потребители” – настоящото определение се отнася само до „потребители”, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и

*събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена.*

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти (с изключение на МСФО16), които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата в следващите отчетни периоди.

Допълнително, за посочените по-долу променени стандарти, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2018 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти в консолидирания финансов отчет на Групата, а именно:

- МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г. – не е приет от ЕК). *Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща правила за признаване и оценяване, за представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти.*
- МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. не е приет от ЕК). *Тази промяна уточнява, че предприятието следва да прилага МСФО 9, включително изискванията за обезценка, относно участията в асоциирани или съвместни предприятия, които формират нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.*
- МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС). *Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие.*



*В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес”, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.*

Консолидираният финансов отчет е изготвен на база историческа цена с изключение на:  
а/ имотите, машините и оборудването, които са оценени по преоценена стойност; и  
б/ инвестиционните имоти и другите дългосрочни капиталови инвестиции (предходен отчетен период - финансови активи на разположение и за продажба), които са оценени по тяхната справедлива стойност към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние.

Българските дъщерни дружества от Групата, както и асоциираното дружество Доверие Обединен Холдинг АД водят своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приемат като тяхна функционална и отчетна валута на представяне. Задграничните дъщерни, асоциирани и съвместни дружества организират своето счетоводство и отчетност съгласно изискванията на съответното местно законодателство: ООО Софарма Украйна и ПАО Витамины – законодателство на Украйна, Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград и Лековит Д.о.о. – законодателство на Сърбия, СИА Бриз – Латвия, УАБ ТБС Фарма – Литва, СООО Брититрейд, ООО Табина, СООО Бризфарм, ООО Фармацевт плюс, ООО Галенафарм, ОДО Меджел, ОДО Аленфарм-плюс, ООО Фарматея, ОДО СалюсЛайн, ЗАО Интерфарм, ООО Ивем и К, ООО Ариенс, ООО Здравей, ООО Заботливая аптека, ООО Мед-дент и БООО СпецАфармация - Беларус, Софарма Поланд З.О.О – в ликвидация, Софарма Варшава СП. З.О.О. - полското законодателство, ТОО Софарма Казахстан - законодателство на Казахстан и Рап Фарма Интернешънъл ООД – законодателството на Молдова. Дружествата поддържат своите счетоводни регистри в съответната местна валута - беларуска рубла (BYN), украински гривни (UAH), сръбски динар (RSD), евро (EUR), полски злоти (PLN), казахстанско тенге (KZT) и молдовска лея (MDL).

Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата. Индивидуалните финансови отчети на чуждестранните дружества се преизчисляват от местна валута в български лев за целите на всеки консолидиран финансов отчет съгласно политиката на Групата (*Приложение № 2.5*).

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчетане изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на консолидирания финансов отчет.

Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в *Приложение № 2.33 и Приложения № 14, 16, 17, 18, 19, 23, 24 и 41*.

## **2.2. Дефиниции**

### ***Дружество-майка***

Това е дружеството, което контролира едно или повече други дружества, в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружество-майка е Софарма АД, България (*Приложение № 1*).

### ***Дъщерно дружество***

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството – майка.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата, и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в *Приложение № 1.2*.

### ***Съвместно дружество***

Съвместно дружество е такова дружество или друга форма на предприятие, създадено по силата на договорно споразумение между дружеството – майка като инвеститор и една или повече други страни (дружества), които се заемат с обща стопанска дейност и върху която контролиращите съдружници (вкл. и дружеството – майка има такъв статут) упражняват съвместен контрол. Съвместен контрол е налице, когато вземането на стратегическите финансови и оперативни решения, свързани със съвместното дружество, е договорно установено да се приемат със задължително единодушно съгласие (консенсус) между контролиращите съдружници. Последните имат права върху нетните активи на съвместното дружество.

Съвместното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която ефективният съвместен контрол е придобит от контролиращия съдружник (конкретно - дружеството-майка), и спира да се консолидира чрез този метод от датата, когато съвместното дружество се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че съвместният контрол е прехвърлен от контролиращия съдружник на трети лица.

Съвместно дружество е ООО Беллерофон - Беларус (*Приложение № 1.2*).

### ***Асоциирано дружество***

Това е дружество, в което инвеститорът (конкретно - дружеството-майка) упражнява значително влияние, но което не представлява нито дъщерно дружество, нито съвместно дружество на инвеститора.

Значително влияние е правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика.

Обичайно то е налице при: а) притежаване, пряко или косвено, от страна на инвеститора на дялове (акции) от 20% до 50 % от капитала на дружеството, в което е инвестирано (вкл. по силата на споразумение между акционери) и, б) в допълнение, инвеститорът има представителство в управляващия орган на дружеството, в което е инвестирано и/или участва в процеса на вземане на решенията по отношение на политиката и стратегията на дружеството, в което е инвестирано, и/или са налице съществени операции между инвеститора и дружеството, в което е инвестирано.

Асоциираното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която е придобито значително влияние от инвеститора (конкретно - дружеството-майка) и спира да се включва чрез този метод или от датата, когато дружеството се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че значителното влияние е прехвърлено от инвеститора на трети лица.

Асоциирано дружество е Доверие Обединен Холдинг АД. (*Приложение № 1.2*).

### **2.3. Принципи на консолидацията**

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка, дъщерните дружества, съвместните дружества и асоциираните дружества, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата. При консолидацията е прилаган подходът на “икономическо предприятие”, като за оценката на неконтролиращото участие при бизнес-комбинации и други форми на придобивания на дъщерни дружества е избран методът на “пропорционален дял в нетните активи”.

Финансовите отчети на дъщерните, съвместните и асоциираните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

#### **2.3.1. Консолидация на дъщерни дружества**

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно-груповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Дяловете на съдружници - трети лица в дъщерните дружества, извън тези на акционерите на дружеството-майка, са посочени самостоятелно в консолидирания отчет за финансовото състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и отчета за промените в собствения капитал като “неконтролиращо участие”. Неконтролиращото участие съдържа: а) сумата на дела на акционерите (съдружниците) - трети лица към датата на консолидацията за първи път в справедливата (намерената стойност) на всички разграничими придобити активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения на всяко от съответните дъщерни дружества, определена (на база дела) чрез пропорционалния метод, и б) изменението на сумата на дела на тези лица в собствения капитал на всяко от съответните дъщерни дружества от първата им консолидация до края на текущия отчетен период.

### ***2.3.2. Придобиване на дъщерни дружества***

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата при бизнес-комбинации се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. То включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Преките разходи, свързани с придобиването, се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички придобити разграничими активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес-комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобиваното предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на датата на придобиване на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи и поети пасиви на придобиващото дружество, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес-комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за доходите на Групата в статията “печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества”. Всяко неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база метода “пропорционален дял в нетните активи” на придобиваното дружество.

Когато бизнес комбинацията по придобиването на дъщерно дружество се осъществява на етапи, на датата на придобиване всички предишни инвестиции, държани от придобиващия, се преоценяват до справедлива стойност, като получените ефекти от тази преоценка се признават в текущата печалба или загуба на Групата, съответно към “финансови приходи” и “финансови разходи” или „печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества”, вкл. всички предишно отчетени ефекти в другите компоненти на всеобхватния доход се рециклират.

Групата прилага провизорно отчитане за позициите, възникнали при бизнескомбинации (придобивания), когато първоначалното отчитане е непълно към края на отчетния период, в който бизнескомбинацията е осъществена. Това провизорно отчитане са коригира по време на периода на оценката или се признават допълнителни активи и пасиви, за да се отрази новата информация за факти и обстоятелства, които са съществували към датата на придобиване. Корекции, направени през периода на оценката, се отчитат ретроспективно, а сравнителната информация се коригира към датата на придобиване.

### ***2.3.3. Продажба на дъщерни дружества***

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;

- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход, свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Рекласифицират се към “печалби или загуби за годината” или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като “печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество” в консолидирания отчет за всеобхватния доход, принадлежаща на дружеството-майка.
- Останалите за държане дялове, формиращи инвестиции в асоциирани, съвместни дружества или другите дългосрочни капиталови инвестиции, се оценяват първоначално по справедлива стойност към датата на продажбата и впоследствие се оценяват по реда на приетата от Групата счетоводна политика (*Приложения № 2.14 и Приложение № 2.15*).

Методът на придобиване (покупко-продажба) се прилага и при операции за обединение и/или реструктуриране на предприятия под общ контрол спрямо предприятия от Групата, в случай че те се явяват преки придобивания от позицията на дружеството-майка.

#### ***2.3.4. Сделки с неконтролиращо участие***

Операциите с неконтролиращо участие се третираат от Групата като сделки с лица, притежаващи инструменти на общия собствен капитал на Групата. Ефектите от продажби на дялове на дружеството-майка, без загуба на контрол, към притежатели на неконтролиращи участия не се третираат като компоненти на текущата печалба или загуба на Групата, а като движения директно в компонентите на собствения ѝ капитал, обикновено към компонента-резерв „неразпределена печалба”. И обратно, при покупки от дружеството-майка без придобиване на контрол на допълнителни дялове от участието на притежатели на неконтролиращи участия, всяка разлика между платената сума и съответния придобит дял от балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество се признава също директно в консолидирания отчет за собствения капитал, обикновено към компонента-резерв „неразпределена печалба”. Когато Групата престане да притежава контрол, съвместен контрол и значително влияние, всяка оставаща малцинствена инвестиция като дял в капитала на съответното дружество се преоценява по справедлива стойност, като разликата до балансовата стойност се признава в текущата печалба или загуба, като съответно всички суми преди признати в други компоненти на всеобхватния доход се отчитат така както при операция на директно освобождаване на всички свързани с първоначалната инвестиция (в дъщерното, съвместното или асоциираното дружество) компоненти.

### **2.3.5. Консолидация на асоциирани и съвместни дружества**

За включването на асоциираните и съвместни дружества в консолидирания финансов отчет е приложен методът на собствения капитал, според който инвестицията на дружеството-майка в него първоначално се отчита по цена на придобиване (себестойност), а впоследствие се преизчислява, за да отрази промените на дела на инвеститора (конкретно – дружеството-майка) в нетните активи на асоциираните и съвместни дружества след придобиването. Инвестицията на Групата в асоциираните и съвместни дружества включва и репутациите, идентифицирани при придобиването им, нетно от всяка призната обезценка.

Печалбата или загубата след придобиването за Групата (чрез дружеството-майка) от асоциираните и съвместните дружества, за съответния отчетен период, представлява нейния дял в нетните им финансови резултати (след данъци) от тяхната стопанска дейност за този период, който дял се признава и представя на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Аналогично, дялът на Групата в измененията след придобиването на другите компоненти на всеобхватния доход на асоциираните и съвместни дружества (предприятия), също се признава и представя като движение в другите компоненти на всеобхватния доход в консолидирания отчет за всеобхватния доход, съответно консолидираните резерви на Групата в отчета за измененията в собствения капитал. Групата признава своя дял в загуби на асоциирани и съвместни дружества до размера на нейната инвестиция, в т.ч. и предоставените им вътрешни заеми, освен ако тя не е поела определени задължения или плащания от името на асоциираното или съвместното дружество.

Вътрешните разчети между Групата и асоциираните и съвместните дружества не се елиминират. Нереализираната печалба или загуба от сделки между тях се елиминира до процента на груповото участие в асоциираните и съвместни дружества, като включително се проверява за обезценка в случаите на загуба. Отчита се и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

### **2.4. Сравнителни данни**

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

Изключение от това правило е представянето на ефектите от приложението за първи път на МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* и МСФО 9 *Финансови инструменти*. Групата е избрала модифицирано ретроспективно прилагане за първи път на МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти*. При приемането на МСФО 9 *Финансови инструменти* и МСФО 15 *Приходи* Групата е приложила изключенията (облекченията) при първоначалното им прилагане. Всички корекции, произтичащи от първоначалното прилагане на двата нови стандарта, са отчетени в собствения капитал (към „неразпределената печалба“) към 1 януари 2018 г. Сравнителната информация за 2017 г. не е преизчислена. Тя е представена и оповестена съгласно изискванията на МСС 39 *Финансови Инструменти: Признание и Оценяване* (отменен), МСФО 7 *Финансови Инструменти: Оповестяване*, МСС 18 *Приходи* (отменен) и МСС 11 *Договори* за строителство (отменен) и свързаните с тях разяснения.

Ефектите от първоначалното прилагане на новите МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* и МСФО 9 *Финансови инструменти* са представени в *Приложение № 48*.

### **2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики**

Функционалната валута на дружествата от Групата в България и отчетната валута на представяне на Групата е българският лев. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута, като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход в момента на възникването им, като се третираат като “други доходи/(загуби) от дейността” и се представят нетно.

Функционалната валута на дружествата в Полша (Софарма Поланд АД – в ликвидация, и Софарма Варшава СП. З.О.О ) е полската злота, за дъщерното дружество ТОО Софарма Казахстан – казахстанско тенге, на дъщерните дружества в Украйна (ПАО Витамини, ООО Софарма Украйна) – украинска гривна на дъщерното дружество в Сърбия (Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград, Лековит Д.о.о.) – сръбски динар, на дъщерното дружество в Латвия (СИА Бриз) и на дружеството в Литва (УАБ ТБС Фарма) – евро, на дъщерните дружества в Беларус (СООО Брититрейд, ООО Табина, СООО Бризфарм, ООО Фармацевт плюс, ООО Галенафарм, ОДО Меджел, ОДО Аленфарм-плюс, ООО Фарматея, ОДО СалюсЛайн, ЗАО Интерфарм, ООО Здравей, ООО Ивем и К, ООО Ариенс, ООО Заботливая аптека, ООО Мед-дент и БООО СпецАфармация) - беларуска рубла, на дъщерното дружество в Молдова (Рап Фарма Интернешънъл ООД) – молдовска лея.

За целите на всеки консолидиран финансов отчет се извършва преизчисление на валутата на финансовите отчети на дъщерните дружества в чужбина: от функционалната валута на съответното чуждестранно дъщерно дружество във валутата на представяне (BGN), приета в консолидирания финансов отчет, като:

а) всички активи и пасиви се преизчисляват в груповата валута по заключителен курс на местната валута спрямо нея към 31 декември или към датата на освобождаване на дружеството;

б) всички приходни и разходни позиции се преизчисляват в груповата валута по среден курс на местната валута спрямо нея за периода на отчета (*Приложение № 2.6 и № 2.7*);

в) всички получени курсови разлики в резултат на преизчисленията се признават и представят като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние – „резерв от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности”, и

г) курсовите разлики, получени в резултат на валутното преизчисление на нетната инвестиция в задграничните (чуждестранните) дружества, заедно със заемите и други валутни инструменти, приети за хедж на тези инвестиции, се представят директно в собствения капитал.

При освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество) кумулативната сума на курсовите разлики, които са били отчетени директно като отделен компонент в капитала, се признават като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред “печалби /(загуби) от придобиване на и освобождаване от дъщерни дружества, нетно”, получена при освобождаването (продажбата).

Репутацията и корекциите до справедливи стойности, възникнали при придобиване на задгранично (чуждестранно) дружество, се третират аналогично като активите и пасивите на това дружество и се преизчисляват във валутата на представяне по заключителен курс.

## **2.6. Приходи**

### **2.6.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година**

#### **2.6.1.1 Признаване на приходи по договори с клиенти**

Обичайните приходи на Групата са от дейностите оповестени в *Приложение № 1.2*.

Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при *удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора* чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

#### *Оценка на договор с клиент*

*Договор с клиент* е налице само когато при влизането му в сила той: а) има търговска същност и мотив; б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят; в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани; г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и д) съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено.

При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружествата от Групата, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато: а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени; б) Групата изпълни задълженията си за изпълнение и цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване) е получено; и/или в. когато договърът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.



При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Когато при изпълнение на задълженията за изпълнение участва друга (трета) страна, Групата определя дали действа в качеството на принципал или агент като оценява естеството на обещанието си към клиента: да предостави самостоятелно определените стоки или услуги (принципал) или да се уреди друга страна да ги предоставя (агент). Групата е принципал и признава приход като брутната сума на възнаграждението, ако контролира обещаните стоки и/или услуги преди да ги прехвърли към клиента. Ако, обаче, Групата не получава контрол върху обещаните стоки и/или услуги и неговото задължение е единствено да организира трета страна да предостави тези стоки и/или услуги, то Групата е агент и признава приходите от сделката в размер на нетната сума, която задържа за предоставените като агент услуги.

#### ***2.6.1.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти***

*Приходите се измерват* въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

*Цената на сделката* е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени”.

*Промяната в обхвата или цената* (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това: а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги; б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;

в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничени от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

### ***2.6.1.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти***

#### **Продажби на продукцията**

Продажбите на едро на лекарствени субстанции и лекарствени форми са в страната и чужбина, както по собствена на дружествата производители от Групата спецификация (технология), така и по спецификация (технология) на клиента.

#### ***Продажби на продукцията по собствена спецификация***

При продажба на продукцията по собствена на спецификация контролът се прехвърля към клиента в *точно определен времеви момент*.

При *продажби в страната* това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпорежда със стоките, като управлява употребата им и получава по същество всички останали ползи.

При *продажби в чужбина* преценката за момента, в който клиентът получава контрол върху породената продукция се прави на базата на договорените условия на продажба по ИНКОТЕРМС.

#### ***Продажби на продукцията по спецификация на клиента***

За продукцията, произвеждана по спецификация на клиента, обичайно Групата има законово и договорно ограничение за пренасочване за друга употреба (продажба на друга страна) и тя няма алтернативна употреба. Начинът за прехвърляне на контрола в тези случаи се определя конкретно за всеки договор с клиент (на ниво индивидуален договор). За целта се определя дали Групата има право да получи плащане за извършената до момента работа, което най-малко да компенсира за направените разходи плюс разумен марж, в случай, че договорът бъде прекратен поради причини, различни от неизпълнение от страна на Групата (юридически упражняемо право на плащане).

В случай, че за конкретния договор Групата *има юридически упражняемо право* на плащане, приходите се признават *в течение на времето*, като за измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, отчитащ постигнатите резултати*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като постигнатите резултати най-добре описват дейността на Групата към пълно удовлетворяване на задължението за изпълнение. Напредъкът се измерва *на базата на произведените единици спрямо общо поръчаните от клиента*. Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към пълно удовлетворяване на задълженията се преразглежда в края на всеки отчетен период, вкл. при промяна на обстоятелствата и/или настъпване на нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Ако Групата *няма юридически упражняемо право на плащане*, приходите се признават *в точно определен времеви момент*, когато контролът върху продадената продукция се прехвърли към клиента: с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента (при продажби в страната) и съгласно условия на продажба по ИНКОТЕРМС (при продажби в чужбина).

### **Продажби на фармацевтични и медицински стоки**

Продажбите на фармацевтични и медицински стоки от дружествата-дистрибутори в Групата са към клиенти – аптеки, болнични заведения и търговци на едро (търговия на едро) в страната и чужбина.

#### ***Търговия на едро***

При продажби на едро контролът върху продадените стоки е оценено, че се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*. Това обичайно става с предаването на стоките и физическото владение върху тях на клиента, когато клиентът може да се разпорежда със стоките, като управлява употребата им и получава по същество всички останали ползи.

#### ***Търговия на дребно***

При продажби на дребно контролът върху продадените стоки се прехвърля на клиента при предаването им на клиента.

#### ***Програми за клиентска лоялност***

Групата поддържа програма за лоялност, която позволява на клиентите, притежаващи клубна карта, да натрупват точки при всяка покупка. Натрупаните точки могат да бъдат обменени срещу продукти, участващи в програмата, без заплащане от страна на клиента в срок, определен съгласно условията на програмата. Ръководството на Групата е определило, че точките за лоялност предоставят на клиентите съществено право, което няма да получат, без първоначалната покупка. Поради това предоставянето на точки е отделно задължение за изпълнение. Цената на сделката, заплащана от клиента при първоначалната покупка, се разпределя между продадените стоки и точките за лоялност, които Групата очаква да бъдат предявени и обменени, на базата на съответните индивидуални продажни цени. Самостоятелната продажна цена за една точка отразява продажната цена на продуктите, които клиента има право да получи срещу натрупаните точки, коригирана с вероятността точките да бъдат предявени и компенсирани, определена на база информация за използваните точки (минал опит). Самостоятелната продажна цена на продадените стоки се определя на база действащата към момента на първоначалната продажба ценова листа. Задълженията по програмата за лоялност се представят като пасив по договор в консолидирания отчет за финансовото състояние. Приход се признава при обмяна на точките за лоялност или когато срокът им за предявяване изтече. Групата преразглежда приблизителната си оценка за точките, които ще бъдат предявени и компенсирани в края на всеки отчетен период и при необходимост коригира признатото задължение (пасив по договор), съответно признатите приходи към момента на промяната (преоценката) чрез кумулативно наваксване.

#### ***Продажби на медицинско оборудване (апаратура)***

Продажбите на медицинско оборудване обичайно включват доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация, обучение за работа и гаранционно обслужване, като продажната цена е обща за конкретния договор и/или апарат. Приходите от продажба на медицинско оборудване се признават на ниво индивидуален договор, като се преценява дали обещаните стоки и/или услуги са отделни задължения за изпълнение.

Преценката за това се извършва в зависимост от момента на прехвърляне на контрола върху медицинското оборудване и взаимозависимостите между отделните компоненти на договора.

Обичайно контролът върху медицинското оборудване (апаратура) се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, с доставката на оборудването (апаратурата) на уговореното местоназначение и предаването на физическото владение на клиента. От този момент Групата прехвърля всички рискове и изгоди, свързани с медицинското оборудване (апаратура), предмет на договора с клиента, и клиентът има възможност да се разпорежда и направлява използването му.

Услугите по монтаж, въвеждане в експлоатация и обучение за работа, които се продават заедно с оборудването, обичайно се извършват след неговата доставка и имат относителна независимост. Тези услуги се отчитат като отделно задължение за изпълнение, тъй като: а) могат да бъдат извършени от друг доставчик; б) в повечето случаи услугите са краткосрочни и нямат специфичен характер; в) не модифицират доставеното оборудване (апаратура) и не са взаимосвързани и интегрирани с него. Затова е оценено, че в тези случаи, контролът върху услугите по монтаж, пускане в експлоатация и обучение за работа се прехвърля *в периода от времето при тяхното предоставяне*, тъй като се извършват върху актив, контролиран от клиента и той получава и консумира ползите от тях едновременно с изпълнението на услугите. Приходите от извършените услуги се признават *в течение на времето*, като за измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод базиран на оценка на постигнатите резултати*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, доколкото най-адекватно описва схемата на прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията, и съответно най-точно отразява нивото на всички незавършени дейности.

#### ***Гаранционно обслужване***

Предлаганото гаранционно обслужване обичайно включва стандартна гаранционна клауза, която установява, че продаденото медицинско оборудване (апаратура) отговаря на договорените спецификации и стандартни условия за качество в рамките на обичайния гаранционен срок (обичайно 12 месеца) и се покрива от производителя.

#### ***Транспорт при продажба на продукция и стоки***

Обичайно при продажба в чужбина Групата има ангажимент да транспортира стоката до уговорено местоназначение, като транспорта се организира от Групата, а стойността на транспорта се включва (калкулира) в продажната цена. В зависимост от договорените с клиента условия услугата по транспорт, може да се извършва и след като контролът върху продадената продукция е прехвърлен на клиента. До момента на прехвърляне на контрола върху продукцията, продажбата на продукцията и услугата по транспорт се отчитат като *едно задължение за изпълнение*, тъй като са част от една интегрирана услуга.

Услугата по транспорт, предоставена след прехвърляне на контрола върху продукцията се отчита като *отделно задължение за изпълнение*, тъй като транспортът може да се извърши от друг доставчик (т.е. клиента може да се възползва от продадената продукция с други лесно достъпни ресурси) и услугата по транспорт не модифицира и не видоизменя по никакъв начин продадената продукция.

В този случай, възнаграждението, на което Групата очаква да има право (цената на сделката), се разпределя между отделните задължения за изпълнение на база индивидуалните им продажни цени. Индивидуалната продажна цена на продадената продукция се определя съгласно действащата към датата на сделката ценова листа, а за услугата по транспорт индивидуалната продажна цена се определя приблизително като се използва метода разходи плюс марж.

За извършване на услугата по транспорт се използват транспортни фирми - подизпълнители. Групата е определила, че контролира конкретните услуги, преди те да бъдат предоставени на клиента и следователно действа в качеството си на принципал, тъй като: а) то носи основната отговорност, че услугите са извършени и са приемливи за клиента (т.е. Групата носи отговорност за изпълнението на обещанието в договора, независимо дали Групата извършва услугите или ангажира доставчик на услуги - трета страна, която да ги извърши; и б) тя договаря цената на услугите самостоятелно и без намеса от страна на клиента.

Приходите от продажба на транспортна услуга се признават *в течение на времето*, тъй като не е необходимо извършената до момента работата да се преповтори, ако друга страна трябва да извърши оставащата част от работата, и следователно клиента получава и консумира ползите едновременно с изпълнение на услугата. За измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, свързан с вложените ресурси*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като най-добре описва дейността на Групата по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията и съответно най-точно отразява нивото на изпълнение на задълженията, доколкото между усилията на Групата (направените разходи) и предоставянето на услугата към клиента съществува пряка връзка. Напредъкът се измерва *на базата на направените разходи спрямо общо планираните разходи за изпълнение на договора*.

#### ***Договорености от типа „Фактурирай и задръж“***

В определени случаи при продажба на стоки на едро продадените стоки остават във физическото владение на Групата. Групата е направила анализ на тези договорености и е определила, че въпреки, че клиентът не получава физическо владение върху стоките, обичайно той има контрол върху тях, тъй като: а) задържането е по искане на клиента; б) стоките могат да бъдат идентифицирани като принадлежащи на клиента; в) стоките са готови за незабавна експедиция по искане на клиента, г) Групата няма възможност да използва стоките или да ги насочи към други клиент и д) за услугата по съхранение се договаря отделно възнаграждение. В тези случаи доставката на стоки и предоставянето на услугата по отговорно пазене се отчитат като отделни задължения за изпълнение. Съответно: а) контролът върху продадените стоки се прехвърля на клиента *в точно определен времеви момент*, когато стоките могат да бъдат идентифицирани като принадлежащи на клиента и съответно той има законно право на собственост върху тях; б) задължението за изпълнение за предоставяне на услугите по отговорно пазене се удовлетворява *с течение на времето*, в хода на предоставянето на тези услуги.

### **Продажби на услуги**

Предоставяните от Групата услуги включват: услуги по съхранение (преддистрибуция) на стоки на клиента, абонаментно извънгаранционно обслужване на медицинска апаратура, медицинско представителство и др. Приходите от услуги се представят като други доходи в отчета за всеобхватния доход, доколкото те не са част от основната дейност на Групата.

### ***Извънгаранционно (сервизно) обслужване***

Дружество от Групата извършва услуги за извънгаранционно (сервизно) обслужване на своите клиенти при условията на абонаментно плащане. Договорите за извънгаранционно обслужване са с продължителност обичайно до 2 години. Възнаграждението е фиксирано и определено на годишна база и/или за целия срок на договора, като се разпределя по равно на месечна база. Извършените услуги обичайно се фактурират месечно, а срокът за плащане е от 30 до 60 дни от датата на издаване на фактурата към възложителя.

Услугата по извънгаранционно обслужване включва различни задачи/дейности с постоянен и/или повтарящ се характер, които са разграничими и са част от една интегрирана услуга. Те представляват серия от разграничими услуги и следователно са *едно задължение за изпълнение*, тъй като: а) интегрираната услуга по поддръжка включва множество разграничими времеви периоди (обичайно един месец); б) услугите са еднакви по същество, тъй като клиентът получава постоянна полза от тях всеки отделен времеви период (всеки месец), дори и ако изпълнените задачи са различни по характер и количество; в) контролът се прехвърля в *течение на времето*, тъй като клиентът получава и консумира услугата едновременно с нейното предоставяне и не е необходимо друго дружество да повтори по същество работата, която Дружеството от Групата е извършило към съответната дата, ако това друго дружество трябва да изпълни оставащата част от задължението.

Приходите се признават *в течение на времето*, като напредъкът по договора (етапа на завършеност) се измерва на база изминало време (на линейна база - месечно). Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като услугите се предоставят месечно и са част от серия и следователно, най-добре описва дейността на дружеството от Групата по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията.

### ***Други услуги***

При останалите услуги, извършвани от Групата, контролът се прехвърля на клиента в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите от дейността на Групата. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етапа на завършеност). За измерването на напредъка (етапа на завършеност) Групата използва метода на изхода, основаващ се на количеството предоставени услуги.

#### ***2.6.1.4. Задължения за възстановяване по договори с клиенти***

Задълженията за възстановяване включват задължението на Групата да възстанови част или цялото получено (или подлежащо на получаване) възнаграждение от клиента по договори с условия за право на връщане - за очакваните ретроспективни отстъпки, работи и/или бонуси за обем.

Първоначално задължението за възстановяване се оценява в размер на сумата, на която Групата не очаква да има право и очаква да възстанови на клиента. В края на всеки отчетен период Групата актуализира оценката на задълженията за възстановяване, съответно на цената на сделката и на признатите приходи.

Задълженията за възстановяване по договори с клиенти се представят към „Други текущи задължения” в отчета за финансово състояние.

#### ***2.6.1.5.Цена на сделката и условия за плащане***

##### **Продукция и фармацевтични и медицински продукти**

Продажните цени за продаваните от Групата продукти (продукция и стоки) са фиксирани по обща и/или клиентска ценова листа и са определени индивидуално за всеки конкретен продукт. При определяне на цената на сделката Групата взема предвид още различните форми на променливо възнаграждение и други суми (възнаграждения), дължими на клиента.

##### *Променливо възнаграждение*

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размер на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение, приложими за Групата включват:

- Отстъпки за обем: Форма на допълнителни стимулиращи ретроспективни търговски отстъпки, които се предоставят на клиента за достигане на предварително определен месечен, тримесечен и/или годишен оборот, определени като единен праг и/или като прогресираща бонус схема. При оценка на променливото възнаграждение, Групата определя какъв е очаквания от клиента оборот като използва метода на най-вероятна стойност. Предоставените отстъпки се компенсират срещу дължимите от клиента суми.
- Ценови отстъпки от обща ценова листа: съгласно приетата ценова политика при продажба на стоки на едро, продажната цена по обща ценова листа, се намалява с обичайната за съответния артикул отстъпка. Размерът на отстъпката за всеки клиент се определя от договорения за определен период оборот спрямо общия потенциален оборот на клиента. Тези ценови отстъпки се предоставят на клиента при всяка продажба и/или в края на всеки месец. В случай, че клиента не достигне предвидения в договора оборот и не компенсира разликата през следващия период, Групата има право да претендира неустойка за неизпълнение, определена като процент от неизпълнената част от договорения паричен размер на оборота.
- Ценова защита: за продажбите на българския пазар Групата има ангажимент, в случай на намаляване на цените, наложена от държавен регулаторен орган, да компенсира купувача и/или негови клиенти за закупената на по-висока цена от Групата продукция, която не е продадена на крайни клиенти. Плащането на това възнаграждение зависи от държавната политика за регулация на цените на лекарствените продукти и е извън контрола на Групата.

- Компенсация за скрити дефекти: клиента може да предявява рекламации за скрити дефекти (рекламации за качество) през целия срок на годност на продадените стоки, който може да варира от една до пет години. Предявените рекламации за качество се уреждат чрез предоставяне на нова годна стока или чрез възстановяване на заплатената от клиента сума. При определяне на дължимите към края на отчетния период компенсации за скрити дефекти се взема предвид въведената от Групата система за гарантиране качеството на производството и натрупания опит.
- Неустойки, дължими на клиента: при неточно изпълнение на задълженията по договор от страна на Групата, обичайно във връзка с неспазване на договорения срок за доставка и/или във връзка с оставащия срок на годност на доставените продукти (продукция и стоки). Те се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на Групата показва, че исторически договореностите се спазват и Групата не е начислявала задължения за плащане на неустойки.
- Право на връщане: Някои договори за продажба на стоки дават право на клиента да върне стоките в определен период. Групата отчита правото на връщане като форма на променливо възнаграждение и признава приход от продажба само в размер на стойността на възнаграждението, за което е разумно убедена, че има право (като се имат предвид стоките, които се очаква да бъдат върнати). При определяне каква част от продадените стоки се очаква да бъдат върнати Групата използва исторически данни за върнатите от клиенти стоки за последната една година.
- Неустойки, дължими от клиента: променливо възнаграждение под формата на неустойки поради забавено плащане от страна на клиента. Получаването на тези възнаграждения зависи от действията на клиента и е извън контрола на Групата. Те се включват като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Включването на неустойките (дължими от и на клиента) като част от цената на сделката се преценява за всеки отделен договор и подлежи на преразглеждане в края на всеки отчетен период.

Очакваното променливо възнаграждение под формата на различни отстъпки, неустойки, компенсации и право на връщане се определя и оценява на база натрупания исторически търговски опит с клиентите и се признава като корекция за целите на цената по сделката и съответно на приходите (като компонент „увеличение“ или „намаление“) само до степента, до която е много вероятно, че няма да настъпи съществена обратна промяна в размера на кумулативно признатите приходи, включително поради наличието на ограничения за оценка. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период Групата актуализира цена на сделките, в т.ч. дали приблизителната оценка съдържа ограничения, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. При оценка на променливото възнаграждение, Групата използва метода на най-вероятната стойност.



Начислените, но неуредени към края на отчетния период отстъпки, за които клиента все още няма безусловно право на получаване, се представят като задължение за възстановяване в отчета за финансовото състояние.

*Възнаграждение, дължимо на клиента*

Възнаграждението, дължимо на клиента, включва суми, които дружествата в Групата плащат и/или са обещали да платят на клиента. То се включва като компонент на цената на сделката, освен ако плащането към клиента не е в замяна на ясно разграничени (отделни) стоки и/или услуги, които клиентът прехвърля и/или предоставя на дружествата в Групата и справедливата стойност на тези отделни стоки и/или услуги не надвишава размерът на възнаграждението, което Групата плаща. В случай, че последното е по-голямо от справедливата стойност на получените от клиента стоки и/или услуги, като част от цената на сделката се включва само превишението. Платените на клиента възнаграждения се признават като активи по договори с клиенти и се включват като част от цената на сделката и *съответно в намаление на приходите от договори с клиенти* при прехвърляне на контрола върху продадените стоки или когато Групата обещае да плати, *което настъпи по-късно*.

*Съществен финансов компонент*

При продажби на едро обичайният кредитен период е от 30 до 270 дни след доставката на стоките. При някои продажби плащането може да е частично авансово, като платените авансово суми се възстановяват, ако договърът бъде анулиран. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Поради специфичното финансово състояние и кредитния риск на част от клиентите – болнични заведения, практика е те да заплащат за доставените стоки със съществено закъснение от договорения за плащане срок, като е възможно в някои случаи периодът между датата на прехвърляне на контрол върху стоките и датата на плащане от съответния клиент- болнично заведение да достигне до и над 2 години. Групата е направила анализ и е определила, че при договорите с такива клиенти в цената на сделката не се съдържа елемент на финансиране, тъй като: а) договореният с клиента срок за плащане не се различава от обичайния за този тип сделки и при сключване на договора за продажба няма изрично договорено разсрочено плащане; б) самите продажни цени не включват елемент на финансиране (лихва). Те са нормативно регламентирани и не се различават съществено от продажната цена на същите стоки и/или услуги при продажба на други клиенти и/или при продажба на същия клиент от друг търговец на лекарства и медицински консумативи. Разликите (ако такива съществуват) са в резултат на предоставените променливи възнаграждения под формата на отстъпки, а не в резултат на договорените и/или очакваните сроковете за плащане; в) забавянето в плащанията е в резултат на самото финансово състояние и кредитния риск на клиентите – болнични заведения; г) при забава на плащане от страна на клиентите- болнични заведения Групата начислява лихва (неустойка) в размер на законната лихва, считано от датата на просрочие; д) елементът на финансиране възниква от датата на просрочие, от която датата Групата начислява лихва за забава върху сумите, които са определени на база продажните цени; е) клиентът- болнично заведение заплаща начислените лихви (неустойки), като те отразяват и ефекта на стойността на парите във времето.

Признатите приходи от лихви поради неплащане в срок от клиентите – болнични заведения се представят към финансови приходи в отчета за всеобхватния доход (Приложение № 11).

При продажби на дребно плащането се дължи веднага в момента на продажба. Изключение са продажбите на дребно на територията на България, при които НЗОК реимбурсира част от цената. Тази част от продажната стойност се заплаща от НЗОК в срок до 60 дни.

#### **Медицинско оборудване (апаратура)**

Договорената продажната цена при договорите за продажба на медицинско оборудване (апаратура) обичайно е обща за конкретния договор и/или апарат. Поради това възнаграждението по договора, на което дружеството очаква да има право (цената на сделката) се разпределя към всяко отделно задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени, определени приблизително чрез метода „разходи плюс марж”.

#### **Съществен финансов компонент**

Условията за плащане на цената на сделката се определят индивидуално за всеки конкретен договор. Обичайно клиентът заплаща аванс в размер до 20% от стойността на договора, а останалата част от договореното възнаграждение - след изпълнение на задълженията по договора отложено на конкретна дата или съгласно договорена схема за плащане. Отложеното плащане обичайно е от 30 дни до 2 години.

За договорите с отложено плащане над 1 година дружеството е определило, че е налице *елемент на финансиране, който е със съществен ефект за приходите*. В тези случаи се коригира цената на сделката, за да се отрази ефекта на стойността на парите във времето като използва дисконтов процент, който отразява кредитните характеристики на страната получаваща финансирането (клиента). Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти, а начислените лихви се представят като финансов приход в отчета за всеобхватния доход (Приложение № 11 и 40).

За договори, при които очакването е периодът между прехвърлянето на контрола върху обещаните стоки и услуги и плащането на клиента да е до 12 месеца, дружеството не коригира цената на сделката за отчитане на ефекта на финансиращия компонент.

#### **Продажба на услуги**

Обичайно цените на услугите са фиксирани.. Възнаграждението при извънгаранционното (сервизно) обслужване е фиксирано и определено на годишна база и/или за целия срок на договора, като се разпределя по равно на месечна база.

Извършените услуги най-често се фактурират месечно, а срокът за плащане е от 30 до 60 дни от датата на издаване на фактурата към клиента.

#### **2.6.1.6. Разходи по договори с клиенти**

Като разходи по договори с клиенти Групата отчита:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които тя поема при сключване на договор с клиент и които не биха възникнали ако договорът не беше сключен и очаква тези разходи да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за получаване на договор с клиент*) и
- разходите, които тя поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за изпълнението на такива договори*).

В обичайната си дейност Групата не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени.

#### **2.6.1.7. Салда по договори с клиенти**

*Търговски вземания и активи по договори*

*Активът по договор* е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлила на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на стоките и/или предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като *търговско вземане*, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

*Пасиви по договори*

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнила задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят към другите вземания и задължения в отчета за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 *Финансови инструменти*.

#### *Активи по правото на връщане по договори с клиенти*

Правото на връщане представлява правото на Групата да получи обратно продадени стоки, които се очаква да бъдат върнати от клиентите (Приложение № 24). Първоначално това право се оценява по балансовата стойност на стоките, които се очаква да бъдат върнати, намалена с очакваните разходи за възстановяване, вкл. очаквано намаление на стойността на върнатите продукти, вкл. поради изтичане срока на годност. В края на всеки отчетен период Групата актуализира оценката на признатите активи по право на връщане, свързана с промени в очакванията относно обема на върнатите стоки и други намаления в стойността им.

Активите **по правото на връщане** се представят в отчета за финансово състояние към материалните запаси и се оповестяват отделно в приложенията към годишния финансов отчет.

#### **2.6.1.8. Други приходи**

Другите приходи включват реализираните приходи от предоставени инвестиционни имоти и дълготрайни материални активи на оперативен лизинг и се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позиция “Приходи”.

#### **2.6.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2017 година**

Приходите в Групата се признават на база принципа за начисляване и до степената, до която и по начина, по който стопанските изгоди се придобиват от Групата и респ. стопанските рискове се носят, както и доколкото приходите могат надеждно да се измерят.

При продажбите на продукция, стоки и материали приходите се признават, когато всички съществени рискове и ползи от собствеността преминават у купувача.

При предоставянето на услуги приходите се признават, отчитайки етапа на завършеност на сделката към края на отчетния период, ако този етап може да бъде надеждно измерен, както и разходите, извършени по сделката, и разходите за приключването и.

Приходите се оценяват на база справедливата цена на продадените продукция, стоки и услуги, нетно от косвени данъци (акциз и данък добавена стойност) и предоставени отстъпки и рабати.

Приходите при продажба на стоки по програма за лоялност се разпределят между програмата и другите компоненти на сделката (продажбата на стоки). Сумата получена по програмата за лоялност се отсрочва като задължение и се признава като приход когато дружеството е изпълнило своите задължения да предостави промоционалните продукти според условията на програмата или когато вече не е вероятно точките по програмата да бъдат ползвани.

Положителните и отрицателни разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят нетно към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно”.

Приходите от преоценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на ред “други доходи/(загуби) от дейността, нетно”. В същата статия на консолидирания отчет се отчитат и реализираните приходи от предоставени инвестиционни имоти на оперативен лизинг.

При продажби на изплащане приходът се признава на датата на продажбата без инкорпорираните лихви.

## **2.7. Разходи**

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост (до степента, до която не би довело до признаване на актив или пасив, неотговарящ на определенията за активи и пасиви в Общата (концептуална) рамка към и в самите МСФО).

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

Загубите, възникнали в резултат на преценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност, се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на ред „други приходи/(загуби) от дейността”.

## **2.8. Финансови приходи и разходи**

### **2.8.1. Финансови приходи**

#### **Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година**

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания по специални договори, приходи от лихви по просрочени вземания, дивиденди от капиталови инвестиции, нетна печалба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, приходи от операции по уреждане на дълг, печалба от преценка до справедлива стойност на дългосрочни капиталови инвестиции, които са част от поетапно придобиване на дъщерно дружество.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху brutната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Етап 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. brutната балансова стойност, коригирана за провизията за загуби).

#### **Счетоводна политика приложима до 31 декември 2017 година**

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания по специални договори, приходи от лихви по просрочени вземания, приходи/печалби от сделки с дългосрочни капиталови инвестиции, в т.ч. дивиденди, нетна печалба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, приходи от операции по уреждане на дълг, печалба от оценка по справедлива стойност на инвестиции на разположение и за продажба, които са част от поетапно придобиване на дъщерно дружество.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху brutната балансова стойност на финансовите активи.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

### **2.8.2. Финансови разходи**

#### **Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година**

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се посочват отделно от финансовите приходи и се състоят от: разходи за лихви по получени заеми, банкови такси по заеми и гаранции, нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута и обезценки на предоставени търговски заеми.

#### **Счетоводна политика приложима до 31 декември 2017 година**

Финансовите разходи се представят отделно в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) и се състоят от: разходи за лихви по получени заеми, банкови такси по заеми и гаранции, нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, разходи/загуби от сделки с инвестиции в ценни книжа и дялове и обезценки на предоставени търговски заеми.

Финансовите разходи се представят отделно от финансовите приходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

### **2.9. Задължителен дивидент за разпределение**

Дъщерното дружество Софарма Билдингс АДСИЦ има статут на акционерно дружество със специална инвестиционна цел по смисъла на българския ЗДСИЦ. Поради това дружеството има специфичната политика на разпределение на дивидентите на акционерите в съответствие с изискванията на закона, а именно:

- дружеството е задължено по закон да разпредели като дивидент не по-малко от 90% от реализираната печалба за съответната финансова година след нейното преизчисление съгласно ЗДСИЦ; и
- разпределението на останалите 10% се определя с решение на Общото събрание на акционерите по общия ред на българския Търговски закон, в т.ч. за изплащане на дивидент.

Задължителният по закон дивидент в размер на не по-малко от 90% от реализираната печалба се признава като задължение в текущата година и намаление (задължително разпределение) на текущата печалба за годината.

През 2017 г. и 2018 г. дъщерното дружество не е разпределяло задължителен дивидент, тъй като е отчело отрицателен финансов резултат (загуба).

### **2.10. Имоти, машини и оборудване**

Имотите, машините и оборудването, вкл. трайни насаждения (дълготрайни материални активи) са представени в консолидирания финансов отчет по преоценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

#### *Първоначално придобиване*

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходи за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за квалифицирани активи и др.

Имотите, машините и оборудването на придобити дъщерни дружества се оценяват по справедлива стойност към датата на сделката (бизнес комбинацията), която се приема за цена на придобиване за целите на консолидацията.

При придобиване на имоти, машини и оборудване при условията на разсрочено плащане, покупната цена е еквивалентна на сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от Групата кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение.

Групата е определила стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи, независимо че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

#### *Последващо оценяване*

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на преоценената стойност по МСС 16 – преоценена стойност, намалена с последващо начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Преоценка на имотите, машините и оборудването е прието да се извършва от лицензирани оценители обичайно на период от 5 години. Когато тяхната справедлива стойност се променя съществено на по-кратки интервали от време, преоценката може да се извършва по-често.

#### *Последващи разходи*

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършените последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

#### *Методи на амортизация*

Групата използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Срокът на годност по групи активи е както следва:

- сгради – 20-70 г.
- съоръжения – 5-25 г.
- машини и оборудване – 7-25 г.
- компютри и мобилни устройства – 2-5 г.
- транспортни средства – 5-17 г.
- сървъри и системи – 4-12 г.
- стопански инвентар – 6-12 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат от ръководството на всяко дружество в Групата и респективно, и от дружеството-майка в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

#### *Обезценка на активи*

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност, като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв. Тогава обезценката се третира като намаление на този резерв (през другите компоненти на всеобхватния доход) освен ако тя не надхвърля неговия размер, и надвишението вече се включва като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

#### *Печалби и загуби от продажба*

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Частта от компонента “преоценъчен резерв”, отнасяща се за продадения актив, се прехвърля директно към компонента “неразпределена печалба” в отчета за промените в собствения капитал.



### **2.11. Биологични активи**

Биологичните активи се оценяват по справедлива стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба. Справедливата стойност на биологичните активи се определя въз основа на тяхното настоящо местонахождение и състояние на база цена, котирана на активен пазар или други алтернативни източници за текущи цени. Печалбата или загубата, възникнала при първоначалното признаване на биологичен актив по справедлива стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба и от промени в справедливата му стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба, се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в периода, в който са възникнали и се представят към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно”. Когато справедливата стойност на определен биологичен актив не може да бъде надеждно оценена, той се оценява по неговата себестойност, намалена с натрупаната амортизация или загуби от обезценка. Впоследствие, когато вече стане възможно справедливата стойност на този биологичен актив да бъде надеждно оценявана, Групата променя подхода си и започва да оценява актива по справедлива стойност, намалена с приблизителната оценка на разходите за продажба.

### **2.12. Нематериални активи**

#### **Репутация**

Репутацията представлява надвишението на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на групата в нетните разграничими активи на придобитото дружество към датата на придобиването (бизнес комбинацията). В консолидирания финансов отчет тя първоначално се оценява по цена на придобиване (себестойност), а последващо - по цена на придобиване минус натрупаните загуби от обезценки. Репутацията не се амортизира.

Репутацията, възникнала при придобиване на дъщерно предприятие се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние към групата на “нематериалните активи”, а тази възникнала при придобиване на съвместни и асоциирани дружества (предприятия) е инкорпорирана в общата стойност на инвестицията и се посочва към групата на “инвестициите в съвместни предприятия” или съответно в “инвестициите в асоциирани предприятия”.

Репутацията по придобиването на съвместни и асоциирани дружества (предприятия) се тества като част от общото салдо (стойност) на инвестицията. Самостоятелно признатата репутация по придобиването на дъщерни дружества (предприятия) се тества задължително за обезценка поне веднъж годишно. Загубите от обезценки на репутацията не се възстановяват впоследствие. Печалбите или загубите от продажба (освобождаване) на дадено дъщерно дружество (предприятие) от Групата включват и балансовата стойност на репутацията, приспадащата се за продаденото (освободеното) дружество (предприятие).

На всяка призната репутация се определя принадлежност към даден обект, генериращ парични постъпления още при реализирането на дадена бизнес комбинация, и този обект се прилага при извършването на тестовете за обезценка. При определянето на обектите, генериращи парични потоци се вземат предвид обектите, от които са се очаквали бъдещи стопански изгоди при придобиването при бизнес комбинацията и по повод, на които е възникнала самата репутация.

Загубите от обезценка на репутация се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “обезценка на нетекущи активи”.

### ***Други нематериални активи***

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. Нематериалните активи основно включват права върху интелектуална собственост, програмни продукти и комплексни нематериални активи (лицензии и мрежи от аптечни локации).

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 3 - 18 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход за амортизации в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

### ***2.13. Инвестиционни имоти***

Инвестиционни имоти са тези имоти, които дългосрочно се държат от Групата за доходи от наеми и/или заради вътрешното увеличение на тяхната стойност. Те са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност (*Приложение № 18*). Печалбите или загубите от промените в справедливата стойност на инвестиционните имоти се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статия “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” за периода, през който са възникнали. Реализираните приходи от инвестиционни имоти се представят в същата статия от консолидирания отчет за всеобхватния доход.

Инвестиционните имоти се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Трансфери от и към групата “инвестиционните имоти” се правят, когато има промяна във функционалното предназначение и употребата на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето.

Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като разликата до балансовата му стойност се представя като компонент на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и се представя към “преоценъчен резерв – имоти, машини и оборудване” в отчета за промените в собствения капитал.

#### ***2.14. Инвестиции в асоциирани и съвместни дружества***

Дългосрочните инвестиции, представляващи участия в асоциирани и съвместни дружества, са представени в консолидирания финансов отчет по метода на собствения капитал – стойност, която включва цената на придобиване, представляваща справедливата стойност на възнаградението, което е платено, вкл. преките разходи по придобиване на инвестицията, коригирана с дела на дружеството-инвеститор в печалбите или загубите, и респективно другите резерви на съвместните и асоциираните дружества след датата на придобиването им.

Делът в печалбите и загубите след датата на придобиване на асоциираните и съвместните дружества се представят на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), а делът в другите компоненти на всеобхватния доход на съответния ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в другите компоненти на всеобхватния доход) и като самостоятелно движение на отделните компоненти на резервите в консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

Притежаваните от Групата инвестиции в асоциирани и съвместни дружества, в т.ч. включената репутация, подлежат на преглед за обезценка към датата на всеки отчет. При установяване на условия за обезценка и като се определи нейният размер, същата се отразява в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества”.

При покупка и продажба на инвестиции в асоциирани и съвместни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Инвестициите в асоциирани и съвместни дружества се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва значителното или съвместното влияние върху стопанските изгоди от инвестициите. Доходът от продажбата им се представя към статия “печалби/(загуби) от асоциирани и съвместни дружества” на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

### ***2.15. Други дългосрочни капиталови инвестиции***

Другите дългосрочни капиталови инвестиции са недеривативни финансови активи, под формата на акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

#### *Първоначално оценяване*

Първоначално капиталовите инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовият актив) (*Приложение № 2.26*).

Всички покупки и продажби на капиталови инвестиции се признават на “датата на търгуване” на сделката, т.е. датата, на която Групата поема ангажимент да закупи или продаде актива.

#### *Последващо оценяване*

#### ***Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година***

Притежаваните от Групата капиталови инвестиции се оценяват последващо по справедлива стойност (*Приложение № 2.32*), установена със съдействието на независим лицензиран оценител.

Ефектите от последващата преоценка до справедлива стойност се представят в отделен компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Тези ефекти се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция.

#### ***Счетоводна политика приложима до 31 декември 2017 година***

Ефектите от последващата преоценка на капиталовите инвестиции до тяхната справедлива стойност се представят в отделен компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Те се признават (рециклират) в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция, като се посочват към статията “финансови приходи” или ”финансови разходи”.

Притежаваните капиталови инвестиции се преглеждат към всяка дата на всеки отчетен период и при установяване на условия за перманентна обезценка, същата се отразява в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статия “финансови разходи”. При установяване на условия за обезценка същата се определя като разлика между балансовата стойност и възстановимата стойност на инвестицията и се отразява в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) освен ако през предходни периоди има формиран положителен резерв за тези инвестиции – тогава първо обезценката се покрива за сметка на този резерв и се представя нетно в отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход).

### *Приходи от дивиденди*

Приходите от дивиденди, свързани с дългосрочните инвестиции, представляващи акции в други дружества (неконтролиращо участие), се признават като текущи приходи и представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи“.

При отписването на акции поради продажба се използва методът на средно-претеглена цена, определена към края на месеца, в който се извършва отписването.

### **2.16. Материални запаси**

Материалните запаси са оценени в консолидирания финансов отчет както следва:

- суровини, материали и стоки - по по-ниската от: доставната цена на придобиване (себестойност) и нетната им реализируема стойност;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство – по по-ниската от: производствената себестойност и нетната реализируема стойност;

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт от материалните запаси в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- суровини, материали и стоки – всички доставни разходи, които включват покупната цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване (реализация) вид;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство – всички необходими производствени разходи, които формират производствената себестойност, като в нея се включват преките разходи на материали и труд и приспадащата се част от общопроизводствените разходи (променливи и постоянни), с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикати и незавършеното производство се извършва на базата на нормален капацитет.

Избраните от Групата бази за разпределението им по продукти са:

- за производството на лекарствени средства – нормата на човеческите ресурси на пряко заетия персонал в производството на конкретния продукт;
- за производството на инфузионни разтвори – количество произведена продукция;
- за производство на пластмасови медицински изделия за еднократна употреба – планова себестойност на произведената продукция.

Дружеството-майка прилага като текуща оценка „стандартна производствена себестойност“ по отношение на готовата продукция, полуфабрикатите и незавършеното производство, и респ. „стандартната доставна себестойност“ – за основните суровини и материали за производството.

В края на всеки отчетен период ръководството извършва анализ на факторите, довели до формиране на отклонения при: а) доставка на суровини и материали за производството - чрез сравнение между фактическите и стандартните доставни разходи и б) производството на готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - чрез сравнение между фактическите и стандартните производствени разходи.

При необходимост се извършват корекции на оценката на наличните материални запаси във финансовия отчет. На база проучвания на добри отчетни практики във фармацевтичния отрасъл са възприети прагове на същественост за: а) отклонението при доставка на суровини и материали за производството – до 2 % и б) производствено отклонение – до 1 %, в рамките на които не се коригира текущата оценка на наличните крайни запаси от суровини и материали, готова продукция и незавършеното производство за целите на консолидирания финансов отчет.

При употребата (влагане и продажбата) на материалните запаси те се изписват текущо, като се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

### ***2.17. Търговски вземания***

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

#### *Първоначално оценяване*

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента - длъжник .

#### *Последващо оценяване*

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за кредитни загуби. (*Приложение № 2.26 Финансови инструменти*).

#### *Обезценка*

### ***Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2018 година***

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, определен от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (*Приложение № 24*).

### ***Счетоводна политика приложима до 31 декември 2017 година***

Обезценката на търговски вземания се оценява на базата на модела на понесени загуби. Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или част от нея съществува висока степен на несигурност.

Несъбираемите вземания се отписват, когато правните основания за това настъпят.

Обезценката на вземанията се начислява и отчита чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към позицията “Други разходи за дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

### ***2.18. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси***

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други предоставени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Те са класифицирани в тази група тъй като бизнес моделът на Групата е единствено с цел събиране на договорни парични потоци на главница и лихви. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи (лихви) или разходи през периода на амортизация или когато вземанията се погасят, отпишат или редуцират.

Приходите от лихви се признават в съответствие с етапа, в който е класифициран съответният заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други предоставени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период (*Приложение № 2.26*).

### ***2.19. Парични средства и парични еквиваленти***

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (*Приложение № 2.26*).

#### ***Последващо оценяване***

### ***Счетоводна политика, прилагана от 1 януари 2018 година***

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

### ***Счетоводна политика, прилагана до 31 декември 2017 година***

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за реално понесени кредитни загуби.

*За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:*

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност (за оборотни средства), се включват в оперативна дейност
- получените лихви по просрочени търговски вземания се включват в състава на паричните потоци от оперативна дейност към постъпленията от клиенти;
- получените лихви от депозити в банки се включват в състава на паричните потоци от инвестиционна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на позиция “Платени данъци”, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиция “Плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец).
- постъпленията и плащанията от и по овърдрафти са показани нетно от дружеството.
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.
- постъпленията по договори за факторинг се представят към парични потоци от финансова дейност.

### ***2.20. Търговски и други задължения***

Търговските и другите текущи задължения в консолидирания финансов отчет се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за дружествата от Групата, а последващо – по амортизирана стойност (*Приложение № 2.26*).

### ***2.21. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси***

В консолидирания финансов отчет всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси.



След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в консолидирания финансов отчет по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи или финансови разходи (лихви) през периода на амортизацията или когато задълженията се отпишат или редуцират (*Приложение № 2.26*).

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

### ***2.22. Капитализиране на разходи по заеми***

Разходите по заеми, които пряко се отнасят към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията /квалифициран/ актив на Групата, се капитализират като част от стойността на този актив. Отговарящ на условията /квалифициран/ актив е актив, който непременно изисква поне 12-месечен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба.

Размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират в стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се определя чрез коефициент /норма/ на капитализация. Коефициентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите, които са непогасени през периода, с изключение на заемите, извършени специално с цел придобиване на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив.

Капитализирането на разходите по заеми като част от стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив започва, когато са изпълнени следните условия: извършват се разходите за актива, извършват се разходите по заеми и в ход са дейности, които са необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Разходите по заеми се намаляват и с всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на средствата от тези заеми.

### ***2.23. Лизинг***

#### ***Финансов лизинг***

#### ***Лизингополучател***

Финансовият лизинг, при който се трансферира към Групата съществена част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя, като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по сегашната стойност на минималните лизингови плащания.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като “финансови разходи” - лихва, на база ефективен лихвен процент (*Приложение № 2.26*).

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

#### ***Лизингодател***

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън Групата съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя при прихвърляне към лизингополучателя на актива и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработеният финансов доход.

Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба на активи.

Признаването на заработения финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

#### ***Оперативен лизинг***

##### ***Лизингополучател***

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в отчета за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

#### ***Лизингодател***

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите имоти, машини и оборудване като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

#### ***2.24. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство***

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство за дружествата, извършващи своята дейност в *България*, на полския Кодекс – за дружествата в *Полша*, на трудовото законодателство и Колективния трудов договор за дружествата в *Украйна*, на трудовото законодателство, Общия колективен трудов договор и действащия Правилник на труда за дружествата в *Сърбия*, Закона за труда – за дружеството в *Латвия*, трудовото законодателство за дружествата в *Беларус*, на Закон на Република Казахстан за задължения по социално осигуряване за дружеството в *Казахстан*, на литовски кодекс на труда - за дружеството в *Литва* и на молдовски кодекс на труда - за дружеството в *Молдова*.

#### ***Краткосрочни доходи***

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналот е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки консолидиран финансов отчет дружествата от Групата правят оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

#### ***Тантиеми***

При изрично включени условия в устава на дружества от Групата и при взето решение от общото събрание на дружествата, изпълнителният директор и/или други ръководни лица имат право да да получат еднократно възнаграждение (тантием), обичайно определени като процент от нетната печалба на дружеството. Този тип разходи за възнаграждение се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата) в статията „разходи за персонала”. Когато определена част се изисква да бъде разсрочена за по-дълъг от 12-месечен период, тази част се оценява по нейната сегашна стойност към датата на финансовия отчет и се посочва към нетекущите пасиви в отчета за финансовото състояние, статия „задължения към персонала”.

### ***Бонусни схеми***

Сумите дължими към персонала, вкл. членовете на ключовия управленски персонал, по различни прилагани от дружествата в Групата бонусни схеми, се начисляват обичайно за отчетната година, за която се отнасят постигнатите резултати. Този тип разходи за възнаграждение се признават в отчета за всеохватния доход (в печалбата или загубата) в статията „разходи за персонала” и в отчета за финансовото състояние като „задължения към персонала” и са обикновено краткосрочни.

### ***Дългосрочни доходи при пенсиониране***

#### *Планове с дефинирани вноски*

##### *За България*

Основно задължение на дружествата – работодатели в България е да извършват задължително осигуряване на наетия персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), и здравно осигуряване.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

##### *За дружествата в чужбина*

Размерите на осигурителните вноски в Полша се утвърждават със Закон за национално осигурителна система, в Украйна - Закон за пенсионно обезпечаване, в Сърбия - със Закона за труда в Република Сърбия, в Латвия - със Закона за социалното осигуряване, Литва със Закона за националното социално осигуряване на Република Литва, в Република Беларус - със Закон за задължителните застрахователни вноски към фонда за социална защита на населението на Министерството на труда и социалната защита, в Казахстан – със Закон на Република Казахстан за задължения по социално осигуряване и Молдова – със Закон за бюджета за държавно социално осигуряване. Разпределението на осигурителните вноски между работодателя и осигуреното лице се определя в съотношения, регламентирани в съответните местни законодателства Закон за държавна система за социално осигуряване.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружествата в Групата вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата) освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

*Планове с дефинирани доходи*

Съгласно Кодекса на труда работодателят на дружествата в *България* е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение.

Съгласно Закона за труда в *Сърбия* работодателят на сръбското дружеството е задължен да изплати на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение при пенсиониране в размер най-малко на три средни работни заплати, изчислени към момента на изплащането. Съгласно трудовото законодателство в *Украйна* и колективния трудов договор на украинското дружество, работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 100 и 200 украински гривни (между 6 лв. и 12 лв.). Също така дружеството в *Украйна* начислява социални обезщетения, които се изплащат преди пенсиониране на служителите поради специфични условия на труд. Съгласно трудовото законодателство в *Полша* работодателят има задължение да изплати при пенсиониране – една брутна месечна заплата. Съгласно трудовото законодателство в *Литва*, *Латвия*, *Беларус* и *Молдова* няма задължения към персонала при пенсиониране.

По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен консолидиран финансов отчет дружествата от Групата назначават сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните им задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици.

Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в съответната държава, където функционира и самото дружество.

#### ***Плащания на базата на акции***

Плащанията на базата на акции на наети лица и други лица, които предоставят сходни услуги, се оценяват по справедливата стойност на капиталовите инструменти към датата на предоставяне. За възнаграждения за плащане на базата на акции с условия, които не са придобили права, справедливата стойност на датата на отпускане на плащането на базата на акции се измерва така, че да отразява тези условия и да няма реални разлики между очакваните и действителните резултати.

#### ***Доходи при напускане***

Съгласно местните разпоредби на трудовите и осигурителни законодателства на дружествата от Групата, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план вкл. за реструктуриране, за да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

### ***2.25. Акционерен капитал и резерви***

Софарма АД (дружеството-майка) е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на ***акционерен капитал***, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството-майка отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и устава дружеството-майка е длъжно да формира и резерв ***“фонд Резервен” (законови резерви)***, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на акционерния капитал.

*Обратно изкупените собствени акции* са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване), като с брутната им покупна цена е намален собственият капитал на Групата. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции са за сметка на неразпределената печалба и се представят директно в собствения капитал на Групата към компонента “неразпределена печалба”.

*Преоценъчният резерв – имоти, машини и оборудване* е формиран от:

- положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините и оборудването и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката;
- положителната разлика между балансовата стойност на имоти, отчитани като използвани в собствената стопанска дейност, и тяхната справедлива стойност към датата, на която те се трансферират в инвестиционни имоти.

Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отразен директно за сметка на този резерв.

Преоценъчният резерв се прехвърля към натрупани печалби, когато активите се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата или са напълно амортизирани.

Преоценъчният резерв покрива обезценки на активите, с които той е свързан. Той може да бъде използван при реализацията на дивидентната и капиталовата политика на Групата само след прехвърлянето му към компонента „неразпределена печалба”.

*Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* е формиран от ефектите от оценка по справедлива стойност на другите дългосрочни капиталови инвестиции. При отписване на тези инвестиции, формираният резерв не се рециклира през отчета за всеобхватния доход (през печалбата или загубата за годината). Преди прилагането на МСФО 9 наименованието на този резерв е било Резерв по финансови активи на разположение и за продажба и при отписването на инвестицията е подлежал на отчитане (рециклиране) през отчета за всеобхватния доход (през печалбата или загубата за годината).

*Резервът от преизчисления на чуждестранни дейности във валутата на представяне* включва ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранните дружества от местна валута във валутата на представяне на Групата. Този резерв е признат като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние и се признава като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред „печалби/(загуби) от придобиване и освобождаване на дъщерни дружества, нетно” при освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество).

## **2.26. Финансови инструменти**

### **2.26.1. Счетоводна политика, прилагана от 1 януари 2018 година**

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

#### **Финансови активи**

##### *Първоначално признаване, класификация и оценяване*

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключения са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти (Приложение № 2.6.1.2)*.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата се е ангажирала да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружествата от Групата за тяхното управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който дружествата от Групата управляват финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

##### *Последващо оценяване*

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани в следните категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)



Класификационни групи

*Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)*

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и парични еквиваленти в банки, търговски вземания, в т.ч. от свързани лица, предоставени заеми към свързани предприятия и заеми към трети лица (*Приложение № 21, Приложение № 22, Приложение № 24, Приложение № 25, Приложение № 26 и Приложение № 27*)

*Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход (капиталови инструменти)*

При първоначалното им признаване дружествата от Групата могат да направят неотменим избор да класифицират определени капиталови инструменти като такива, определени по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, но само когато те отговарят на определението за собствен капитал съгласно МСС 32 *Финансови инструменти: представяне* и не се държат с цел търгуване. Класификацията се определя на база индивидуално ниво, инструмент по инструмент.

При отписване на тези активи печалбите и загубите от оценка до справедлива стойност, отчетени в другия всеобхватен доход не се рециклират през печалбата или загубата. Дивидентите се признават като “финансови приходи” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато правото върху плащането бъде установено, с изключение на случаите, когато дружествата от Групата извличат ползи от тези постъпления като възстановяване на част от цената на придобиване на финансовия актив, в който случай печалбите се отчитат в другия всеобхватен доход. Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценка.

Групата е направила неотменим избор да класифицира в тази категория малцинствените си капиталови инвестиции, които тя държи дългосрочно и във връзка със своите бизнес интереси в тези дружества. Значителна част от тях се търгуват на капиталови пазари. Тези инвестиции са представени в консолидирания отчет за финансово състояние към статията „Други дългосрочни капиталови инвестиции”.

#### *Отписване*

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаградението, което може да се изиска Групата да изплати.

#### *Обезценка на финансови активи*

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *предоставени заеми на свързани и трети лица* вкл. паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага “трестепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив).

Очакваните кредитни загуби се признават на два етапа:

а. Финансов актив, който не е кредитно обезценен при първоначалното му възникване/придобиване, се класифицира в Етап (Stage) 1. Това са заеми, предоставени: на длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), редовно обслужвани, и, и без наличие на дължими суми, които са в просрочие.

От първоначалното му признаване неговият кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1 се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).

б. В случаите, когато след първоначалното признаване на финансов актив, кредитният му риск нарасне значително и в резултат от това неговите качества се влошат, той се класифицира в Етап (Stage) 2. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 2 се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

Ръководството на Групата е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск”. Основни въпроси от тях са оповестени в *Приложение № 43*.

В случаите, когато кредитният риск на финансов актив нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, финансовият актив се счита за обезценен и той се класифицира в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок).

Ръководството на Групата е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да заплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни улеснения предоставени от Групата. Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии са оповестени в *Приложение № 43*.

Групата коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Групата е избрала и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. (*Приложение № 43*)

#### *Отписване*

Обезценените финансови активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

### ***Финансови пасиви***

#### *Първоначално признаване, класификация и оценяване*

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително и банкови овърдрафти.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително и банкови овърдрафти, деривативни финансови инструменти.

#### *Последващо оценяване*

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация представена по-долу:

#### *Класификационни групи*

##### *Получени заеми и други привлечени средства*

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като “финансов разход” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

##### *Отписване*

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитор при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход ( в печалбата или загубата за годината).

##### *Компенсиране на финансови инструменти*

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на дружествата от Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за дружествата от Групата е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума. Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетиране е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е. да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
  - обичайната дейност,
  - в случай на неизпълнение/просрочие, и
  - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

### ***2.26.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2017 година***

#### ***Финансови активи***

Групата класифицира своите финансови активи в следните категории: "заеми (кредити) и вземания", "активи на разположение и за продажба" и „активи по справедлива стойност през печалбата". Класификацията е в зависимост от същността и целите (предназначението) на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството на дружеството-майка заедно с това на съответното дъщерно дружество определя класификацията на финансовите активи за целите на Групата към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

Обичайно дружествата от Групата признават в отчета си за финансовото състояние финансовите активи на "датата на търгуване" - датата, на която те са поели ангажимент да закупят съответните финансови активи. Всички финансови активи се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията.

Финансовите активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата, когато правата за получаване на парични средства от тези активи са изтекли или са прехвърлени и Групата е прехвърлила съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице) извън нея.

Ако Групата продължава да държи съществената част от рисковете и ползите, асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, то тя продължава да признава актива в консолидирания си отчет за финансовото състояние, но признава също и обезпечено задължение (заем) за получените средства.

#### *Кредити и вземания*

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Те се оценяват в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Тези активи се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на съответното дружество от Групата, а останалите - като нетекущи.

Тази група финансови активи включва: предоставени заеми, търговски вземания, други вземания от контрагенти и трети лица, и паричните средства и парични еквиваленти от консолидирания отчет за финансовото състояние (*Приложения № 2.17, 2.18 и № 2.19*). Лихвеният доход по “кредитите и вземанията” се признава на база ефективна лихва, освен при краткосрочните вземания под 3 месеца, където признаването на такава лихва е неоснователно като несъществено и в рамките на обичайните кредитни условия. Той се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), към статията „финансови приходи”.

На датата на всеки отчет за финансовото състояние дружествата от Групата оценяват дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, налагащи обезценка на техните кредити и вземания, включени в консолидирания отчет за финансовото състояние (*Приложение № 2.33*).

#### *Финансови активи на разположение и за продажба*

Финансовите активи на разположение и за продажба са недеривативни активи, които са придобити с такава цел или не са класифицирани в друга група. Обичайно за Групата те представляват акции, облигации или дялове в други (трети) дружества, придобити с инвестиционна цел (инвестиции на разположение и за продажба) и се включват към нетекущите активи освен ако намерението на дружествата от Групата е да ги продава в рамките на следващите 12 месеца и активно търси купувач (*Приложение № 2.15*).

Финансовите активи на разположение и за продажба се оценяват първоначално по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е платено, включително разходите по придобиване, включени в инвестицията.

Последващата оценка на финансовите активи на разположение и за продажба е по справедлива стойност, освен за акции/дялове на затворени, нетъргувани на борсов пазар дружества (*Приложение 2.15*).

Ефектите от преоценката до справедливата стойност, печалби или загуби, на държаните инвестиции на разположение и за продажба се отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (към други компоненти на всеобхватния доход) към “нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажба” и се натрупват към самостоятелен компонент на собствения капитал - ”резерв по финансови активи на разположение и за продажба”.

При установяване на последваща трайна обезценка или при продажба на инвестиция на разположение и за продажба, сумата на обезценката и всички натрупани преди това загуби (нетно) към резерва, се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като “финансови разходи”. Аналогично, при всяка продажба на инвестициите от този тип натрупаните нереализирани печалби в резерва се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “финансови приходи”.

Ефектите от рециклирането на натрупаните ефекти от промяна в справедливата стойност на държаните инвестиции на разположение и за продажба се представят към другите компоненти на всеобхватния доход (“нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажба”), нетно от тези на новите преценки за периода.

Дивиденди по акции и дялове, класифицирани като финансови активи на разположение и за продажба, се признават и отчитат в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато се установи, че съответното дружество е придобило правото върху тези дивиденди.

Притежаваните инвестиции на разположение и за продажба се преглеждат към всяка дата на отчета за финансовото състояние дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, че за отделен финансов актив или група активи, има обезценка. Те се обезценяват, ако балансовата стойност е по-висока от очакваната им възстановима сума. Сумата на признатата загуба от обезценка е равна на разликата между цената на придобиване, намалена с плащанията и възстановимата им сума, която се приема за равна на сегашната стойност на очакваните прогнозируеми бъдещи парични потоци, дисконтирани по текущ пазарен лихвен процент или чрез нормата на доходност за сходни финансови активи.

#### *Финансови активи по справедлива стойност през печалбата*

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата са недеривативни активи, които са придобити с цел реализиране на текущи доходи чрез придобиване на дялове в инвестиционни фондове за инвестиране на общо събрани средства в портфолио от различни компании. Тези инструменти представляват държани дялове в инвестиционни фондове (*Приложение 2.15*). Дяловете в инвестиционни фондове първоначално се оценяват по цена на придобиване. Последващо, към датата на всеки консолидиран отчет за финансовото състояние те се оценяват по справедливи стойности определени съгласно условията за участие в тях. Справедливата стойност се изчислява и анализира от самите инвестиционни фондове. Ефектите от преценка до справедлива стойност се признават веднага в консолидирания отчет за всеобхватния доход към позициите “финансови приходи или “финансови разходи” в зависимост от реализираната печалба или загуба.

#### *Финансови пасиви и инструменти на собствен капитал*

Групата класифицира дългови инструменти и инструменти на собствен капитал или като финансови задължения или като собствен капитал в зависимост от същността и условията в договора със съответния контрагент относно тези инструменти.

*Финансови пасиви*

Финансовите пасиви на Групата включват заеми (кредити) и задължения по факторинг, задължения към доставчици и други контрагенти. Първоначално те се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизируема стойност по метода на ефективната лихва (Приложение № 2.20, 2.21 и 2.23).

**2.26.3. Референтна връзка на класификацията и последващото оценяване на финансовите активи и пасиви съгласно МСФО 9 и МСС 39**

Референтната връзка между класификациите по МСФО 9 и МСС 39 на финансовите активи и пасиви е представена в таблицата по-долу.

	МСФО 9		МСС 39	
	Класификация	Последваща оценка	Класификация	Последваща оценка
<b>Финансови активи</b>				
Акции и дялове в капитала на други дружества (с дългосрочна перспектива)	Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Справедлива стойност през друг всеобхватен доход	На разположение за продажба	Справедлива стойност през друг всеобхватен доход
Търговски вземания	Финансови активи по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и вземания	Амортизирана стойност
Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси	Финансови активи по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и вземания	Амортизирана стойност
Парични средства и парични еквиваленти	Финансови активи по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и вземания	Амортизирана стойност

	МСФО 9		МСС 39	
	Класификация	Последваща оценка	Класификация	Последваща оценка
<b>Финансови пасиви</b>				
Търговски и други задължения	Финансови пасиви по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и задължения	Амортизирана стойност
Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси	Финансови пасиви по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и задължения	Амортизирана стойност
Задължения по финансов лизинг	Финансови пасиви по амортизирана стойност	Амортизирана стойност	Кредити и задължения	Амортизирана стойност



Ефектите от първоначалното прилагане на МСФО 9 са оповестени в *Приложение № 48*.

### **2.27. Договори за финансова гаранция**

Договорът за финансова гаранция представлява договор, който изисква от издателя да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя загубата, която е претърпял, тъй като даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Договорите за финансова гаранция първоначално се признават като финансово задължение по справедлива стойност, която се определя на базата на настоящата стойност на разликата в паричните потоци между договорените плащания, изисквани съгласно дълговия инструмент, и плащанията, които биха се изисквали без гаранцията, или прогнозната сума, която би била платима на трета страна за поемане на задълженията. към момента на издаване на гаранцията.

Последващата оценка на задълженията по финансови гаранции се извършва по по-високата от следните стойности:

- сумата, определена в съответствие с модела на очаквани кредитни загуби, и
- първоначално признатата сума минус, когато е приложимо, кумулативната стойност на прихода, признат съгласно принципите на МСФО 15 Приходи от договори с клиенти.

Провизията за очакваната кредитна загуба по договори за финансови гаранции се включва в консолидирания отчет за финансово състояние към „други текущи задължения“.

### **2.28. Данъци върху печалбата**

*Текущите данъци* върху печалбата на българските дружества от Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2018 г. е 10 % (2017 г.: 10%).

Дъщерните и съвместните дружества в чужбина се облагат съгласно изискванията на съответните данъчни законодателства по държави при следните данъчни ставки:

<i>Държава</i>	<i>Данъчна ставка</i>	
	<i>2018 г.</i>	<i>2017 г.</i>
Украйна	18%	18%
Сърбия	15%	15%
Латвия	0-25%	15%
Беларус	18%	18%
Литва	15%	15%
Полша	19%	19%
Казахстан	20%	20%
Молдова	12%	12%

*Отсрочените данъци* върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на всяко консолидирано дружество към датата на консолидирания финансов отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви, вкл. за породените от консолидационните корекции.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в консолидирания отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата, в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на едно дружество от Групата се представят нетно срещу отсрочени данъчни пасиви на това дружество, когато то се явява за тях данъчният платец в съответната юрисдикция, и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данък върху дохода.

## ***2.29. Правителствени финансираня***

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни институции, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признават първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от Групата, и че последната е спазила и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, обичайно пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

### ***2.30. Нетна печалба или загуба на акция***

Основната нетна печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетна печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството-майка, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор.

Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност не се изчисляват, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност в Групата.

### ***2.31. Сегментно отчитане***

Групата идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството на дружеството-майка за текущо общо наблюдение и управление на групата и нейните компоненти. Оперативните сегменти са компоненти на бизнеса, които се оценяват редовно от ключовите членове на ръководството, вземащи оперативни решения - като се използва финансова и оперативна информация, изготвена конкретно за сегмента, за целите на текущото наблюдение и оценяване на резултатите от дейността (изпълнението) и разпределението на ресурсите на Групата.

Оперативните сегменти на Групата текущо се наблюдават и направляват поотделно, като всеки оперативен сегмент представлява отделна бизнес област, която е носител на различни бизнес ползи и рискове. Оперативните сегментите, по които ръководството на Групата наблюдава, измерва и контролира рисковете и възвръщаемостта за нея са обособени според основните бизнес дейности, извършвани с фармацевтичните продукти, а именно: производство и търговия.

### ***Информация по оперативни сегменти***

Групата използва един измерител - брутен марж (печалба) при оценяването на резултатите в оперативните сегменти и за разпределянето на ресурси между тях. Той (тя) се определя като разлика между сегментните приходи и сегментните разходи, пряко съотносими към съответния сегмент.

Сегментните активи, пасиви, респективно приходи, разходи и резултати включват тези, които са и могат да бъдат директно относими към съответния сегмент, както и такива, които могат да бъдат разпределени на разумна база, вкл. междусегментни. Обичайно това са: а) за приходите - продажби на продукция и стоки; б) за разходите - за основни суровини и материали, за амортизации и за възнагражденията на производствения персонал, балансова стойност на продадените стоки; в) за активите - имоти, машини и съоръжения, материални запаси, вземания от свързани предприятия, търговски вземания и парични средства и парични еквиваленти; г) за пасивите – текущи задължения към персонала и за социалното осигуряване, задължения към свързани предприятия, търговски задължения и банкови заеми за директно финансиране (дългосрочни и краткосрочни).

Капиталовите разходи (инвестиции) по бизнес сегменти са отграничени разходи, извършени през периода за придобиване или изграждане на секторни нетекущи активи, които се очаква да бъдат използвани през повече от един период.

Групата управлява инвестициите в ценни книжа, определени търговски разчети и предоставените финансови ресурси, както и данъците на групово ниво и отделно дружество, но те не се разпределят на сегментно ниво.

Резултатите от дейности, които се считат за случайни спрямо основните типове операции (дейности) на Групата, както и неразпределяемите приходи, разходи, пасиви и активи, се отчитат отделно в позиция „обща на ниво Група”. Тези суми по принцип включват: други доходи от дейността освен ако не произтичат от дейността на конкретен сегмент, административни разходи, лихвени приходи и разходи, реализирани и нереализирани печалби и загуби от сделки с валута и инвестиции, инвестиции в други дружества, други вземания, разчети по данъци, производствено и административно оборудване с общо предназначение.

Междусегментните трансфери: приходите на сегментите, разходите на сегментите и резултатите на сегментите включват вътрешни трансфери между бизнес сегменти. Тези трансфери са отчетени по конкурентни пазарни цени, начислявани на несвързани клиенти за сходни стоки, и са елиминирани на ниво консолидиран финансов отчет.

Инвестициите в съвместни и асоциирани дружества, отчитани по метода на собствения капитал, са изключени от активите по сегменти и приходите по сегменти. Те са представени като част от неразпределяемите активи, а доходът от тях е представен в статията ” печалби/(загуби) от съвместни и асоциирани дружества, нетно”.

Прилаганата счетоводна политика за отчитането по сегменти, се основава на тази, използвана от Групата за изготвяне на публичните ѝ отчети по закон.

Допълнително, Групата оповестява информация относно важни клиенти, когато стойността на реализираните приходи от всеки клиент превишава 10 % от общата сума на консолидираните приходи от дейността на Групата.

### 2.32. *Оценяване по справедлива стойност*

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са: а) на повтаряща се (ежегодна) база – други дългосрочни капиталови инвестиции (предходен отчетен период - финансови активи на разположение и за продажба), , инвестиционните имоти, предоставени и получени банкови заеми и заеми на/от трети лица, определени търговски и други вземания и задължения, вземания и задължения по финансов лизинг; и други б) на неповтаряща се (периодична) база – нефинансови активи като имоти, машини и оборудване.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружествата от Групата задължително имат достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Групата прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация. Тя използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котиран пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци, вкл. на база капитализиран доход от наем.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в консолидирания финансов отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котиран пазарен цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на определени корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет на повтаряема база, Групата прави преценка към датата на всеки консолидиран отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

Централизирано, в дружеството-майка са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви. За целта е определено специално лице по оценките на подчинение на финансовия директор на Групата, което организира осъществяването на целия оценъчен процес, вкл. координира и наблюдава работата на външните оценители.

Групата използва експертната на външни лицензирани оценители за определяне на справедливите стойности на следните активи и пасиви: *други дългосрочни капиталови инвестиции (предходен отчетен период - Финансови активи на разположение и за продажба)* Ниво 2 и Ниво 3, *инвестиционни имоти- Ниво 2, имоти, машини и оборудване- Ниво 2 и Ниво 3*. Изборът на такива оценители се прави на годишна база, като се използват следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители – на всеки три-пет години. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и специално определеното лице по оценките, както и приемането на издаваните оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от финансовия директор и/или главен счетоводител, изпълнителния директор и Съвета на директорите на съответното дружество и финансовия директор на Групата.

На датата на всеки финансов отчет съобразно груповата счетоводна политика специално определеното лице по оценките прави общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите на дружествата от Групата, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и предлага за одобрение пред финансовия директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това се консултира изрично с използваните външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на одитния комитет и на независимите одитори на съответните дружества, както и на финансовия директор и независимите одитори на Групата.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, Групата е определила съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на йерархичното ниво на справедливата стойност.

**2.33. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Групата. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.**

***Приходи от договори с клиенти***

При признаване на приходите и изготвяне на годишния консолидиран финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са свързани с определянето на момента във времето, когато контролът върху обещаните в договора с клиента продукция, стоки и/или услуги се прехвърля на клиента и оценката на променливото възнаграждение за върнати стоки и рабати за обем (*Приложение № 2.б.1.1.*)

***Оценка на справедливата стойност на капиталови инвестиции***

Когато справедливата стойност на капиталовите инвестиции, отчетени в отчета за финансовото състояние, не може да бъде получена на база котираните цени на активни пазари, тяхната справедлива стойност се определя чрез използване на други оценъчни модели и техники, включително модела на дисконтираните парични потоци. Използваната входяща информация в тези модели се събира от наблюдавани пазари, където това е възможно, но когато това не може да бъде направено, за определянето на справедливите стойности предполага приложението на определена степен на преценка. Такава преценка включва разглеждането, анализа и оценката за входящите данни като например, за ликвиден риск, кредитен риск и волатилност. Промените в предположенията за тези фактори могат да повлияят върху размера на отчетената справедлива стойност на финансовите инструменти. Основните ключови предположения и компоненти на модела са оповестени в *Приложение № 20*.

***Изчисление на очаквани кредитни загуби за предоставени заеми и гаранции, търговски вземания, вкл. от свързани лица и парични средства и парични еквиваленти***

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, вземания и активи по договори с клиенти, парични средства и парични еквиваленти), както и за предоставени финансови гаранции е област, която изисква използването на комплексни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица съществени преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби;

г) установяване и оценка за зависимостта между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тези макропоказатели в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби. (*Приложение № 43*).

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Групата използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрица за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на дружествата от Групата и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително матрицата се калибрира така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Ако се очаква дадени прогнозни икономически условия, измерени чрез определени макропоказатели да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до установено корелационно увеличение на просрочията в дадения сектор (тип клиент), историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Информацията за очакваните кредитни загуби от търговските вземания, вкл. от свързани лица с натрупване са оповестени в *Приложение № 24* и *Приложение № 25*.

През 2018 г. е отчетена обезценка в размер на 1,562 х.лв (На 1.01.2018 г.: 3,068 х.лв) (*Приложение № 24*, *Приложение № 25* и *Приложение № 26*).

За предоставените заеми и гаранции

Групата е възприела общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби на предоставените заеми, съгласно МСФО 9. За целта Групата прилага избран от нея модел. Неговото приложение минава през няколко стъпки. Първо се определя кредитен рейтинг на длъжника посредством методологии на водещи рейтингови агенции за съответните сектори в икономиката и съотношения, количествени и качествени параметри на показатели за даденото дружество. Като втора стъпка, чрез статистически модели, включващи исторически данни за вероятности за неизпълнение (PD), преходи между различни рейтинги, макроикономически данни и прогнози, се пресмятат релевантните маргинални PD по години за всеки рейтинг.



На трето място, на база на този анализ и определения рейтинг, както и на комплекс от показатели за характеристики на инструмента към датата на всеки финансов отчет, се определят: етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3), нужните PD за срока на инструмента, както и загубата при неизпълнение (LGD). Основната формула за изчисление на очакваните кредитни загуби е:  $ECL=EAD \times PD \times LGD$ , където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гаранции и/или обезпечения и/или застраховки. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „редовни” съгласно вътрешно разработена рисков класификационна схема. Това са заеми, предоставени на длъжници с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови), и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява на база на PD (вероятност за неизпълнение) за следващите 12 месеца и очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „предоговаряни”. Това са заеми, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява на база вероятност за неизпълнение за целия живот на предоставения заем, който се счита за кредитно-необезценен и очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени заеми, които са класифицирани като „трудноъбираеми”. Това са заеми, при които са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка за тези заеми се изчислява на база вероятностно-претеглени сценарии за очакването на Групата за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

Предостаен заем е с кредитна обезценка, когато са настъпили едно или повече събития, оказващи неблагоприятно въздействие върху очакваните бъдещи парични потоци от този заем, респективно финансов актив.

Същият модел Групата използва за определяне на очакваните кредитни загуби при предоставените гаранции и определени индивидуални вземания.

Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии за оценка на експозицията на Групата към кредитен риск, свързан с предоставените заеми, са оповестени в *Приложение № 43*.

Информацията за очакваните кредитни загуби от предоставените заеми и гаранции са оповестени в *Приложение № 21*, *Приложение № 22*, *Приложение № 25*, *Приложение № 26* и *Приложение № 43*.

През 2018 г. е отчетена обезценка на предоставени заеми в размер на 133 х.лв (На 1.01.2018 г.: 191 х.лв) (*Приложение № 12* и *Приложение № 21*, *Приложение № 22*, *Приложение № 25*, *Приложение № 26*). Няма начислени очаквани кредитни загуби за гаранции. (На 1.01.2018 г.: 33 х.лв (*Приложение № 40*)).

#### *Парични средства*

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody’s, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по горепосочената формула. При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки

Към 31.12. 2018 г. и на 01.01.2018 г не е отчетена обезценка.

#### ***Приблизителни оценки до 31 декември 2017 г. . за загуби от обезценка на съмнителни и несъбираеми вземания***

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави към датата на всеки консолидиран отчет, на индивидуална база за всяко вземане. Вземанията, при които са констатирани трудности при тяхното събиране, подлежат на анализ за определяне на частта от тях, която е реално събираема, а останалата част до номинала на съответното вземане се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като загуба от обезценка (*Приложение № 9*).

Политиката на Групата за осигуряване на събираемостта и оценка на обезценката на вземания е базирана на следните специфични правила:

а) за клиентите - болничните заведения започва начисляване (балансово или задбалансово) на лихви за забава при просрочие от 30 дни спрямо датата, на която изтича кредитният период. Ако просрочията продължат още 30 дни, се предприемат действия за подписване на спогодба за разсрочване. При неспазване на спогодбата се пристъпва към завеждане на съдебно дело и съответните правни процедури, чрез които се осигурява събираемост на вземането ведно със съответните лихви и неустойки;

б) за клиентите - аптеки при просрочие от 5 дни спрямо датата, на която изтича кредитния период им се спират продажбите на отложено плащане. Ако просрочията продължат, на 45-тия ден от просрочието се спират всички продажби и се предприемат действия по сключване на спогодба за изплащане на дължимите суми. При неспазване на спогодбата се пристъпва също към завеждане на съдебно дело;

в) за клиенти - свързани лица-болнични заведения при наличие на просрочие над 30 дни се прекратяват доставките. Ако просрочията продължат още 30 дни, се предприемат действия за подписване на спогодба за разсрочване.

След 180 дни закъснение вече се счита, че може да има на лице индикатори за обезценка. При преценката на събираемостта на вземанията ръководствата на дружествата от Групата правят анализ на цялата експозиция от всеки контрагент с оглед установяване на реалната възможност за събирането им, а не само на ниво просрочени индивидуални вземания от общата сума, дължима от контрагента, включително потенциалните възможности за събиране на евентуални лихви за компенсиране на просрочията. При установяване на висока несигурност относно събираемостта на дадено вземане (група вземания) се прави преценка каква част от него (тях) е обезпечена (залог, ипотека, поръчителства) и по този начин е гарантирана събираемостта им (чрез бъдещо възможно реализиране на обезпечението или плащане от поръчител). Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват до 100 % (*Приложения № 24, № 25 и № 26*).

#### ***Признаване на данъчни активи***

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството на Групата е оценявана вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на всяко от дружествата от Групата да генерират в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби. За дъщерни дружества, които продължават да отчитат загуби през последните години, ръководството на Групата е преценило към датата на издаване на консолидирания отчет значителните несигурности, които съществуват относно дали и доколко в рамките на крайния период, определен със съответните местни данъчни законодателства за пренасяне на данъчни загуби, тези дружества ще могат да генерират достатъчна облагаема печалба.

В резултат на този анализ то е взело решение да не признава активи по отсрочени данъци в консолидирания финансов отчет в размер на 3,780 х.лв. (2017 г.: 5,897 х.лв.) (*Приложение № 30*).

#### ***Материални запаси***

##### ***Нормален капацитет***

Нормалният производствен капацитет на всяко от производствените дружества е определен на база преценките на съответното ръководство (след направени анализи) за оптимално натоварване на техните производствени мощности и възвръщаемост на инвестициите в тях, при продуктова структура на производството, приета за обичайна.

### ***Обезценка***

В края на всяка финансова година дружествата от Групата извършват преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, които съдържат потенциална вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, дружествата от Групата обезценяват материалните запаси до нетна реализируема стойност.

В резултат на направените прегледи и анализи през 2018 година е отчетена обезценка на материалните запаси в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в размер на 3,442 х.лв. (2017 г.: 3,662 х.лв.) (*Приложение № 9*).

### ***Преценка на имоти, машини и оборудване***

Групата използва експертната на външни лицензирани оценители за определяне на справедливите стойности на имоти, машини и оборудване. Изборът на такива оценители се прави на годишна база, като се използват следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители – на всеки три - пет години. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и специално определеното лице по оценките, както и приемането на издаваните оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от ръководството на Групата.

На датата на всеки финансов отчет съобразно счетоводната политика на Групата специално определеното лице по оценките прави общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценки или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и предлага за одобрение пред финансовия директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това изрично се консултира с назначените външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на одитния комитет и на независимите одитори на дружеството - майка.

През 2018 г. и 2017 г. Групата не е предприела преценка на своите имоти, машини и оборудване тъй като наблюденията на ръководството показват, че не е налице значителна промяна в ценовите равнища и поведението на пазарите на активите от същите групи, към които по характеристики се отнасят дълготрайните материални активи на Групата (*Приложение № 16*).

### ***Актюерски изчисления***

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани всяка година изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор.

В резултат на направените изчисления е отчетено задължение за дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране в размер на 5,666 х.лв. (31.12.2017 г.: 5,177 х.лв.) (Приложение № 31).

**Провизии за съдебни дела**

По откритите заведени съдебни дела срещу дружествата от Групата, ръководствата на съответните дружества са преценили, съвместно с адвокатите им, че на настоящия етап вероятността и рисковете за негативен изход от тях е все още под 50 %, поради което не са признати провизии за задължения по дела в консолидирания отчет за финансовото състояние към 31 декември 2018 г. (31.12.2017 г.: няма) (Приложение № 41).

**3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ**

*Приходите от договори с клиенти* на Групата включват:

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Приходи от продажба на стоки	928,334	767,575
Приходи от продажба на готова продукция	250,809	249,530
<b>Общо</b>	<b>1,179,143</b>	<b>1,017,105</b>

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
<b>Приходи от продажби на стоки по видове:</b>		
Таблетни форми	448,473	371,712
Ампулни форми	196,366	182,017
Сиропни форми	77,354	51,514
Капки	62,419	33,637
Консумативи, превързочни материали и апарати	31,240	26,743
Козметични стоки	29,063	14,372
Унгвенти	24,305	23,881
Хранителни добавки и билки	16,851	13,228
Супозитории	14,122	4,503
Лиофилни продукти	5,531	4,211
Ветеринарни ваксини	-	5,250
Други	22,610	36,507
<b>Общо</b>	<b>928,334</b>	<b>767,575</b>

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
<b>Приходи от продажби на готова продукция по видове:</b>		
Таблетни форми	166,405	165,907
Ампулни форми	33,880	33,723
Консумативи, превързочни материали и апарати	11,546	9,896
Сиропни форми	8,689	10,381
Унгвенти	8,294	8,792
Лиофилни продукти	6,736	6,807
Концентрати за хемодиализа	1,945	1,824
Инфузионни разтвори	1,569	1,704
Инхалаторни продукти	1,128	2,161
Капки	1,111	1,599
Ветеринарни ваксини	926	852
Други	8,580	5,884
<b>Общо</b>	<b>250,809</b>	<b>249,530</b>

Салдата по договори с клиенти са както следва:

	31.12.2018 BGN '000	01.01.2018 BGN '000
Вземания по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (Приложение № 24 и Приложение № 48)	224,514	228,770
Вземания по договори с клиенти - свързани лица, нетно от обезценка (Приложение № 25 и Приложение № 48)	1,376	1,371
Пасиви по договори с клиенти – трети лица	471	174

Пасивите по договори с клиенти към 31.12.2018 г. включват получени авансови плащания за доставка на медицинско оборудване 471 х.лв. (01.01.2018 г.: 174 х. лв.).

Изменението на пасивите по договори с клиенти през 2018 г. е както следва:

	2018 BGN'000
<b>Салдо на 1 януари</b> (Приложение № 40)	<b>174</b>
Отчетени приходи, които са били признати като пасив по договор, в т.ч.:	(174)
- Получени авансови плащания	(174)
Получени плащания от клиенти (без тези признати като приходи през периода)	471
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>471</b>

Задълженията за възстановяване към 31.12.2018 г. в размер на 2,199 х.лв. (01.01.2018 г.: 5,340 х.лв) включват задължения за ретроспективни търговски отстъпки за обем, дължими по договори с клиенти, които ще бъдат възстановени в следващия отчетен период (Приложение № 40 и Приложение № 48).

#### 4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА

*Другите доходи и загуби от дейността, нетно* включват:

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Приходи от предоставяне на услуги	7,675	5,246
Нетни загуби от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	(1,688)	(2,924)
Отписани задължения	1,400	129
Услуги по социална дейност и мероприятия	910	874
Правителствени финансираня	889	1,156
Наеми	822	909
Печалба от промяна в справедливата стойност на инвестиционни имоти ( <i>Приложение № 18</i> )	613	309
Печалба от продажба на дълготрайни активи	446	346
Печалба/(загуба) от продажба на материали	133	94
Други доходи	637	545
<b>Общо</b>	<b>11,837</b>	<b>6,684</b>

*Отписаните задължения* са основно от отписани тантиеми през 2018 г. в размер на 1,137 х.лв.

Предоставените услуги включват:

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Приходи от реклама и маркетинг	3,488	1,678
Приходи от преддистрибуция	1,280	1,164
Приходи от вторична опаковка	258	346
Услуги по лабораторни анализи	239	180
Други	2,410	1,878
<b>Общо</b>	<b>7,675</b>	<b>5,246</b>

## 5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

*Разходите за материали* включват:

	<b>2018</b> <b>BGN'000</b>	<b>2017</b> <b>BGN'000</b>
Основни материали	63,178	63,113
Електроенергия	7,278	6,983
Резервни части, лабораторни и технически материали	6,837	6,346
Топлоенергия	3,753	3,381
Горива и смазочни материали	3,135	2,790
Спомагателни материали	1,691	2,191
Рекламни материали	1,217	1,122
Обезценка на материали	410	696
Други	3,804	3,531
<b>Общо</b>	<b>91,303</b>	<b>90,153</b>

*Разходите за основни материали* включват:

	<b>2018</b> <b>BGN'000</b>	<b>2017</b> <b>BGN'000</b>
Субстанции (активни съставки)	26,615	26,628
Опаковъчни материали	15,531	13,491
Течни и твърди химикали	9,532	8,712
Билки	3,476	3,839
Санитарно-хигиенни и превързочни материали	2,778	4,912
Ампули	2,244	2,334
Алуминиево фолио	1,422	1,669
Полипропилен, полиетилен, полистирол	1,086	1,433
Други	494	95
<b>Общо</b>	<b>63,178</b>	<b>63,113</b>



## 6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

*Разходите за външни услуги* включват:

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Реклама и маркетингови услуги	17,167	13,203
Наеми	12,654	9,306
Консултантски услуги	8,481	6,949
Поддръжка на сгради и оборудване	5,528	4,655
Спедиторски и транспортни услуги	4,669	5,267
Изработка на лекарства	3,798	3,464
Абонаментни такси	3,512	2,824
Банкови и регулаторни такси	2,585	2,427
Местни данъци и такси	2,045	2,117
Охрана	1,814	1,825
Съобщения и комуникации	1,461	1,205
Застраховки	1,345	1,265
Ремонт на автомобили	1,305	1,087
Такси за услуги	1,266	919
Услуги по граждански договори	1,249	1,176
Медицинско обслужване	856	807
Услуги по регистрации на лекарства	752	964
Данъци върху разходите	652	586
Комисионни възнаграждения	528	135
Преводи на документация	500	410
Лицензионни възнаграждения и такси	406	456
Други	3,324	2,499
<b>Общо</b>	<b>75,897</b>	<b>63,546</b>

Начислените разходи за годината относно суми за задължителен одит на индивидуалния и консолидирания годишен финансов отчет са в размер на 437 х. лв. (2017 г.: 288 х. лв.).

## 7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Текущи възнаграждения	92,128	78,463
Вноски по социалното осигуряване	17,946	14,866
Социални придобивки и плащания	3,905	4,734
Начислени суми за неползвани отпуски	1,850	1,601
Тантиеми	1,276	775
Плащане на базата на акции	1,224	-
Начислени разходи за дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране (Приложение № 31)	824	741
Начислени суми за осигуровки върху отпуски	288	244
<b>Общо</b>	<b>119,441</b>	<b>101,424</b>

## 8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Представителни мероприятия	3,732	3,034
Обезценка на стоки, продукция и незавършено производство	3,032	2,966
Командировки	1,730	1,725
Начислена /(възстановена) обезценка на търговски, съдебни и други вземания, нетно (Приложение № 9)	1,562	(180)
Брак и липса на стоки	1,430	642
Обучения	686	700
Дарения	598	743
Брак и липси на готова продукция и незавършено производство	533	554
Други	1,960	1,328
<b>Общо</b>	<b>15,263</b>	<b>11,512</b>

## 9. ОБЕЗЦЕНКА НА ТЕКУЩИ АКТИВИ

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Обезценки на готова продукция и незавършено производство (Приложение № 8)	2,575	2,105
Обезценка за кредитни загуби на вземания, вкл. от свързани лица	3,370	2,044
Възстановена обезценка за кредитни загуби на вземания, вкл. от свързани лица	(1,808)	(2,224)
Нетно изменение на провизията за обезценка за кредитни загуби (Приложение № 8)	1,562	(180)
Обезценка на материали (Приложение № 5)	410	696
Обезценка на стоки (Приложение № 8)	457	861
<b>Общо</b>	<b>5,004</b>	<b>3,482</b>

## 10. ОБЕЗЦЕНКА НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ ИЗВЪН ОБХВАТА НА МСФО 9

Обезценките на нетекущи активи включват:

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Обезценка на имоти, машини и оборудване (Приложение № 16)	186	311
Обезценка на репутация (Приложение № 17)	-	360
<b>Общо</b>	<b>186</b>	<b>671</b>

## 11. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

<i>Финансовите приходи</i> включват:	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Приходи от лихви по просрочени търговски вземания	2,616	4,026
Приходи от лихви по предоставени заеми	1,167	1,213
Нетна печалба от курсови разлики по вземане от продажба на дъщерно дружество	152	-
Приходи от дялово участие (дивиденди)	96	155
Приходи от лихви по банкови депозити	3	10
Нетна печалба от операции с инвестиции в ценни книжа	-	2,965
<b>Общо</b>	<b>4,034</b>	<b>8,369</b>

## 12. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

<i>Финансовите разходи</i> включват:	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Разходи за лихви по получени заеми	7,233	7,084
Банкови такси по заеми и гаранции	753	814
Нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута	565	2,904
Обезценка на парични средства в банки под особен надзор	528	-
Разходи за лихви по факторинг	374	348
Обезценка на вземания по предоставени търговски заеми	133	125
Разходи за лихви по финансов лизинг	84	272
Ефекти от деривативи	47	74
Нетна загуба от операции с инвестиции в ценни книжа	11	-
Такси за инвестиционно посредничество	-	6
Обезценка на инвестиции на разположение и за продажба	-	4
<b>Общо</b>	<b>9,728</b>	<b>11,631</b>

Нетната загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута за 2018 г. е формирана основно от обезценката на беларуската рубла спрямо българския лев с около 5% към 31.12.2018 г. спрямо 31.12.2017 г. (13% към 31.12.2017 г. спрямо 31.12.2016 г.).

### 13. ПЕЧАЛБИ И ЗАГУБИ ОТ АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Печалби от асоциирани дружества, нетно	1,995	32
Печалби от съвместни дружества, нетно	81	415
	<u>2,076</u>	<u>447</u>

**Печалбите от асоциирани дружества** включват:

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Дял на Групата в текущата печалба на асоциирани дружества	1,995	568
Ефект от оценка на предходно държани дялове по справедлива стойност в дружества при придобиването на контрол в тях от Групата	-	(536)
<b>Общо</b>	<u>1,995</u>	<u>32</u>

**Печалбите от съвместни дружества, нетно** включват:

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Ефект от оценка на предходно държани дялове по справедлива стойност в дружества при придобиването на контрол в тях от Групата	109	336
Дял на Групата в текущата загуба на съвместни дружества	(28)	(29)
Обезценка на инвестиция в съвместно дружество	-	(186)
Ефект от освобождаване на съвместно дружество	-	294
<b>Общо</b>	<u>81</u>	<u>415</u>

### 14. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	2018 BGN'000	2017 BGN'000
Данъчна печалба за годината на дружествата от Групата	59,986	52,507
Преоценъчен резерв, включен като увеличение в ГДД	(928)	(427)
Данъчна печалба за годината	<u>59,058</u>	<u>52,080</u>
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10%, 12%, 15%, 18%, 19%, 20% (2017 г.: 10%, 12%, 15%, 18%, 19%, 20% )	7,047	7,395
Разход за данък за минал период	(33)	-
<i>Отсрочени данъци върху печалбата</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(2,089)	(817)
Промяна в данъчната ставка (Латвия)	(223)	-
<b>Общо разход за данък от печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)</b>	<u>4,702</u>	<u>6,578</u>

**Равнение на разхода за данък върху печалбата определен спрямо консолидирания счетоводен резултат**

	<b>2018</b> <i>BGN'000</i>	<b>2017</b> <i>BGN'000</i>
<i>Счетоводна печалба за годината</i>	35,339	52,350
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10%, 12%, 15%, 18%, 19%, 20% (2017 г.: 10%, 12%, 15%, 18%, 19%, 20%)	3,447	5,287
<i>От непризнати суми по данъчни декларации</i>		
Свързани с увеличения	3,563	4,606
Свързани с намаления	(1,044)	(3,350)
Данъчна загуба от текущата година, върху която не е признат актив по отсрочени данъци	1,135	2,477
Намаления свързани с данъчни загуби, за които не е признат данъчен актив в предходни периоди	(2,149)	(2,428)
Признати отсрочени данъци по временни разлики от предходни периоди	(27)	(14)
Промяна в данъчната ставка (Латвия)	(223)	-
<b>Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)</b>	<b>4,702</b>	<b>6,578</b>

Данъчните ефекти относно другите компоненти на всеобхватния доход са както следва:

	<b>2018</b>		<b>2017</b>			
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>		
	Стойност преди данък	Икономия от / (Разход за) данък	Стойност нетно от данък	Стойност преди данък	Икономия от / (Разход за) данък	Стойност нетно от данък
<b>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</b>						
(Загуба)/Печалба от преоценки на имоти, машини и оборудване	-	-	-	(42)	4	(38)
Нетна промяна в справедливата стойност на други дългосрочни капиталови инвестиции	(792)	-	(792)	-	-	-
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(79)	-	(79)	(597)	-	(597)
	<b>(871)</b>	<b>-</b>	<b>(871)</b>	<b>(639)</b>	<b>4</b>	<b>(635)</b>
<b>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</b>						
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажби	-	-	-	1,277	-	1,277
Курсови разлики от преизчисляване на чуждестранни дейности	527	-	527	(899)	-	(899)
	<b>527</b>	<b>-</b>	<b>527</b>	<b>378</b>	<b>-</b>	<b>378</b>
Друг всеобхватен доход за годината	<b>(344)</b>	<b>-</b>	<b>(344)</b>	<b>(261)</b>	<b>4</b>	<b>(257)</b>

## 15. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другите компоненти на всеобхватния доход включват:

	Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към Групата		Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към неконтролиращото участие		Общо други компоненти на всеобхватния доход	
	2018 BGN '000	2017 BGN '000	2018 BGN '000	2017 BGN '000	2018 BGN '000	2017 BGN '000
<b>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</b>						
Загуби от преоценки на имоти, машини и оборудване	-	(42)	-	-	-	(42)
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инвестиции определени за оценяване по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(792)	-	-	-	(792)	-
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(59)	(575)	(20)	(22)	(79)	(597)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	-	4	-	-	-	4
<b>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</b>						
Курсови разлики от преизчисляване на чуждестранни дейности	1,144	407	(617)	(1,306)	527	(899)
Нетна промяна в справедливата стойност на финансовите активи на разположение и за продажба:	-	1,301	-	(24)	-	1,277
Печалби възникнали през годината	-	1,314	-	(24)	-	1,290
<i>Намалени с: Рекласификационни корекции на (печалби)/загуби, включени в печалбата или загубата за текущата година</i>						
	-	(13)	-	-	-	(13)
<b>Друг всеобхватен доход за годината</b>	<b>293</b>	<b>1,095</b>	<b>(637)</b>	<b>(1,352)</b>	<b>(344)</b>	<b>(257)</b>

**16. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ**

	<i>Земя и сгради</i>		<i>Машины съоръжения и оборудване</i>		<i>Други</i>		<i>В процес на придобиване</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<i>Отчетна стойност</i>										
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>225,602</b>	<b>222,998</b>	<b>230,964</b>	<b>222,692</b>	<b>41,839</b>	<b>41,789</b>	<b>9,103</b>	<b>6,021</b>	<b>507,508</b>	<b>493,500</b>
Придобити	2,323	967	4,020	4,335	5,797	3,292	20,751	16,139	32,891	24,733
Активи в новопридобити дъщерни дружества	169	2,578	95	569	21	765	-	2	285	3,914
Ефект от преоценка	-	-	-	-	-	13	-	-	-	13
Ефекти от валутни преизчисления	70	(330)	105	(465)	(30)	(145)	14	(50)	159	(990)
Отписани	(101)	(7,451)	(2,135)	(1,564)	(4,168)	(4,226)	-	(110)	(6,404)	(13,351)
Начислена обезценка	-	-	-	-	-	-	(186)	(311)	(186)	(311)
Трансфер към имоти, машини и съоръжения	7,172	6,840	4,876	5,397	1,269	351	(13,317)	(12,588)	-	-
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>235,235</b>	<b>225,602</b>	<b>237,925</b>	<b>230,964</b>	<b>44,728</b>	<b>41,839</b>	<b>16,365</b>	<b>9,103</b>	<b>534,253</b>	<b>507,508</b>
<i>Нагрупана амортизация и обезценка</i>										
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>44,504</b>	<b>40,019</b>	<b>117,926</b>	<b>105,628</b>	<b>27,458</b>	<b>26,638</b>	-	-	<b>189,888</b>	<b>172,285</b>
Начислена амортизация за периода	7,211	7,299	14,478	13,246	3,817	4,390	-	-	25,506	24,935
Ефект от преоценка	-	-	-	42	-	-	-	-	-	42
Ефекти от валутни преизчисления	(55)	169	(58)	282	(4)	83	-	-	(117)	534
Отписана амортизация	(2)	(2,983)	(1,867)	(1,272)	(3,680)	(3,653)	-	-	(5,549)	(7,908)
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>51,658</b>	<b>44,504</b>	<b>130,479</b>	<b>117,926</b>	<b>27,591</b>	<b>27,458</b>	-	-	<b>209,728</b>	<b>189,888</b>
<b>Балансова стойност на 31 декември</b>	<b>183,577</b>	<b>181,098</b>	<b>107,446</b>	<b>113,038</b>	<b>17,137</b>	<b>14,381</b>	<b>16,365</b>	<b>9,103</b>	<b>324,525</b>	<b>317,620</b>
<b>Балансова стойност на 1 януари</b>	<b>181,098</b>	<b>182,979</b>	<b>113,038</b>	<b>117,064</b>	<b>14,381</b>	<b>15,151</b>	<b>9,103</b>	<b>6,021</b>	<b>317,620</b>	<b>321,215</b>

Към 31.12.2018 г. дълготрайните материални активи на Групата включват: земи на стойност 54,392 х.лв. (31.12.2017 г.: 51,968 х.лв.) и сгради с балансова стойност 129,185 х.лв. (31.12.2017 г.: 129,130 х.лв.).

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи към 31 декември включват:

- разходи по изграждане на нови сгради – 3,670 х.лв. (31.12.2017 г.: 1,022 х.лв.);
- реконструкция на сгради – 1,717 х.лв. (31.12.2017 г.: 4,517 х.лв.);
- земя – 2,839 х.лв. (31.12.2017 г.: няма);
- доставка на оборудване – 6,053 х.лв. (31.12.2017 г.: 554 х.лв.);
- предоставени аванси – 150 х.лв. (31.12.2017 г.: 2,493 х.лв.);
- други – 1,936 х.лв. (31.12.2017 г.: 517 х.лв.).

#### ***Финансов лизинг***

Балансовата стойност на дълготрайните материални активи (транспортни средства) на Групата, получени на финансов лизинг към 31.12.2018 г. е в размер на 4,819 х.лв. (31.12.2017 г.: 3,680 х.лв.).

#### ***Оперативен лизинг***

Групата е предоставила за използване под наем дълготрайни материални активи на свързани лица с балансова стойност към 31.12.2018 г. в размер на 3,594 х.лв. (31.12.2017 г.: 3,716 х. лв.). Също така са предоставени под наем на трети лица дълготрайни материални активи с балансова стойност към 31.12.2018 г. в размер 764 х.лв. (31.12.2017 г.: 772 х.лв.).

#### ***Други данни***

Към 31.12.2018 г. има учредени тежести върху дълготрайни материални активи на Групата във връзка с получени заеми (*Приложение № 29 и № 34*), както следва:

- Земи и сгради с балансова стойност съответно 24,700 х.лв. и 59,013 х.лв. (31.12.2017 г.: съответно 24,713 х.лв. и 64,245 х.лв.);
- Залози на съоръжения с балансова стойност – 251 х.лв. (31.12.2017 г.: 371 х.лв.);
- Залози на оборудване, транспортни средства и инвентар – 40,276 х.лв. (31.12.2017 г.: 44,872 х.лв.);
- Залози на активи в процес на придобиване – няма (31.12.2017 г.: 2,226 х.лв.).

#### ***Периодична преоценка по справедлива стойност***

Към 31.12.2016 г. е извършена последната преоценка на имотите, машините и оборудването със съдействието на независими лицензирани оценители с цел определяне на справедливата стойност на активите в съответствие с изискванията на МСФО 13 и МСС 16.

От направената преоценка е признат преоценъчен резерв в размер на 11,802 х.лв. нетно от обезценка.

Към 31.12.2018 г. ръководството на Групата отново е определило, че не са налице основания за извършване на нова преоценка на активите преди изтичане на приетия обичаен период от пет години (*Приложение № 2.10*).



**17. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ**

	<i>Репутация</i>		<i>Програмни продукти</i>		<i>Права върху интелектуална собственост и други</i>		<i>В процес на придобиване</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<i>Отчетна стойност</i>										
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>33,284</b>	<b>19,662</b>	<b>17,811</b>	<b>15,042</b>	<b>67,785</b>	<b>35,160</b>	<b>362</b>	<b>1,325</b>	<b>119,242</b>	<b>71,189</b>
Придобити	-	-	430	1,124	2,213	1,004	880	1,154	3,523	3,282
Активи в новопридобити дъщерни дружества	20	14,051	-	9	4,184	33,047	-	-	4,204	47,107
Ефекти от валутни преизчисления	349	(429)	(19)	(38)	(748)	(1,653)	(1)	(5)	(419)	(2,125)
Трансфер	-	-	420	1,685	55	303	(475)	(1,988)	-	-
Отписани	-	-	(29)	(11)	(52)	(76)	(206)	(124)	(287)	(211)
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>33,653</b>	<b>33,284</b>	<b>18,613</b>	<b>17,811</b>	<b>73,437</b>	<b>67,785</b>	<b>560</b>	<b>362</b>	<b>126,263</b>	<b>119,242</b>
<i>Натрупана амортизация и обезценка</i>										
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>10,137</b>	<b>9,777</b>	<b>7,938</b>	<b>6,578</b>	<b>14,571</b>	<b>10,348</b>	-	-	<b>32,646</b>	<b>26,703</b>
Начислена амортизация за периода	-	-	1,610	1,349	6,274	4,035	-	-	7,884	5,384
Обезценка	-	360	-	-	-	-	-	-	-	360
Ефекти от валутни преизчисления	-	-	7	22	87	257	-	-	94	279
Отписана амортизация	-	-	(31)	(11)	(41)	(69)	-	-	(72)	(80)
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>10,137</b>	<b>10,137</b>	<b>9,524</b>	<b>7,938</b>	<b>20,891</b>	<b>14,571</b>	-	-	<b>40,552</b>	<b>32,646</b>
<b>Балансова стойност на 31 декември</b>	<b>23,516</b>	<b>23,147</b>	<b>9,089</b>	<b>9,873</b>	<b>52,546</b>	<b>53,214</b>	<b>560</b>	<b>362</b>	<b>85,711</b>	<b>86,596</b>
<b>Балансова стойност на 1 януари</b>	<b>23,147</b>	<b>9,885</b>	<b>9,873</b>	<b>8,464</b>	<b>53,214</b>	<b>24,812</b>	<b>362</b>	<b>1,325</b>	<b>86,596</b>	<b>44,486</b>

Разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи към 31 декември включват:

- разходи за придобиване на програмни продукти 427 х.лв. (31.12.2017 г.: 253 х.лв.);
- предоставени аванси – 126 х.лв. (31.12.2017 г.: няма);
- разходи за придобиване на разрешения за употреба на лекарствени продукти – 7 х.лв. (31.12.2017 г.: 25 х.лв.);
- разходи за придобиване на лицензи – няма (31.12.2017 г.: 84 х.лв.).

Правата върху интелектуална собственост включват продукти от развойна дейност, свързани с лекарствени субстанции (активни съставки) и форми, придобити патенти и търговски марки и комплексни нематериални активи (лицензи и мрежи от аптечни локации).

В общия обем на интелектуалната собственост на Групата са включени вътрешносъздадени търговски марки, които не са капитализирани в консолидирания отчет за финансовото състояние.

Търговските марки предоставят изключителни права върху наименованията на лекарствените продукти, като с най-голям относителен дял в продажбите на Групата са: Карсил, Темпалгин, Бронхолитин, Табекс, Аналгин, Трибестан, Вицетин, Сиднофарм, Антистенокардин, Спазмалгон, Софтензиф, Хлофадон, Хлофазолин, Софафаилин, Сопрал, Вазопрен, Бусколизин, Нивалин, Марославин, Димекс, Алергозан, Аминалон.

Капитализирани в резултат на осъществени бизнес-комбинации търговски марки са: Пробиотик, Лаксомуцил, Алфалипоин, Инфлурекс и др. Групата притежава патент за производство на лекарствена форма, съдържаща Ренитидин.

Придобитите нематериални активи, в резултат на осъществени бизнес-комбинации, основно в Беларус и Сърбия, включват ексклузивни договори с контрагенти, лицензи и дистрибуторска мрежа.

### ***Обезценка на репутация***

Ръководството на Групата е направило необходимите процедури за извършване на задължителния тест за обезценка на признатите в консолидирания годишен отчет за финансовото състояние репутации по придобиването на дъщерните дружества. За целта е прието, че всяко отделно дружество се явява в качеството на “обект, генериращ парични потоци”.

Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители, като е направен подробен преглед дали са настъпили събития и факти, явяващи се индикатори за промени в направените предположения и преценки към 31.12.2018 г.

Като база за прогнозите на парични потоци (преди данъци) са използвани финансовите бюджети, разработени от ръководствата на съответните дружества и на Групата като цяло, покриващи от три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието и реструктурирането на дейностите в рамките на Групата. Възстановимата стойност на всеки обект, генериращ парични потоци, е определена на база “стойност в употреба”. Ключовите предположения, използвани при изчисленията на възстановимата стойност на всеки обект са в следните диапазони:

- норма на растеж в три (или пет) годишния период – от 2% до 22%;
- ръст в следпрогнозния период при изчисление на терминална стойност – 1.8% до 7.5%;
- дисконтова норма (на база WACC) – от 6.1% до 24.28%;
- лихвен процент (цена на дълга) – от 2.3% до 17%.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията са определени конкретно за всяко дружество, носител на репутация, третирано като отделна единица, генерираща парични потоци, и съобразно неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете.

Тестовите и преценките на ръководството на Групата за обезценка на признатите репутации са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които Групата очаква да получи от дъщерните дружества, вкл. чрез използването на техните вътрешно създадени търговски марки, търговски и промишлен опит и генерираните и очаквани в бъдеще от тях обеми приходи, осигуряване на позиции на български и чуждестранни пазари (разработване и запазване), очакванията за бъдещи продажби и реструктуриране на дейността и пр.

В резултат на направените анализи от ръководството на Групата към 31.12.2018 г. не е призната обезценка на репутация. (31.12.2017 г.: 360 х.лв. за 2 дъщерни дружества в Беларус и 1 дъщерно дружество в България.)

## 18. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>9,811</b>	<b>9,483</b>
Придобити	143	19
Отписани	(140)	-
Нетна печалба от корекция до оценка по справедлива стойност, включена в печалбата или загубата ( <i>Приложение № 4</i> )	613	309
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>10,427</b>	<b>9,811</b>

Инвестиционните имоти представляват сгради и прилежащи земи към тях, специално обособени части от сгради за самостоятелна експлоатация, предназначени за отдаване дългосрочно под наем. По група активи са както следва:

<b>Група активи</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
Складови помещения	4,165	4,045
Офиси	3,350	2,897
Производствени сгради	2,503	2,466
Социални обекти	409	403
<b>Общо</b>	<b>10,427</b>	<b>9,811</b>

*Оценки по справедлива стойност*  
*Йерархия на справедливите стойности*

Оценките по справедлива стойност на групите инвестиционни имоти са категоризирани като справедливи стойности на Ниво 2 на базата на входящите данни, използвани при техниката за оценяване. Направената преоценка на инвестиционните имоти до справедлива стойност е повтаряема и се дължи на прилагането на модела на справедливата стойност по МСС 40. Тя се извършва регулярно към датата на всеки финансов отчет. Измерването на справедливата стойност е реализирано със съдействието на независими лицензирани оценители.

Таблицата по – долу показва равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на инвестиционните имоти, оценени на Ниво 2:

	<i>Складови помещения</i>	<i>Офиси</i>	<i>Производствен и сгради</i>	<i>Социални обекти</i>	<i>Общо</i>
<b>Салдо на 1 януари 2017</b>	<b>3,921</b>	<b>2,722</b>	<b>2,440</b>	<b>400</b>	<b>9,483</b>
Покупки и капитализирани разходи	11	-	8	-	19
Преоценка до справедлива стойност през печалбата или загубата-нереализирана	113	175	18	3	309
<b>Салдо на 31 декември 2017</b>	<b>4,045</b>	<b>2,897</b>	<b>2,466</b>	<b>403</b>	<b>9,811</b>
Придобити	-	-	143	-	143
Отписани	-	-	(140)	-	(140)
Преоценка до справедлива стойност през печалбата или загубата-нереализирана	120	453	34	6	613
<b>Салдо на 31 декември 2018</b>	<b>4,165</b>	<b>3,350</b>	<b>2,503</b>	<b>409</b>	<b>10,427</b>

На всяка дата на консолидирания отчет за финансовото състояние ръководството прави анализ и оценка на справедливите стойности на групата активи в обхвата на инвестиционните имоти. Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители.

*Техника за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни*

Таблицата по-долу представя описание на техниките за оценяване, използвани при определянето на справедливата стойност на всички групи от състава на инвестиционните имоти Ниво 2, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

<b>Групи активи Ниво 2</b>	<b>Подходи и техники за оценяване</b>	<b>Значими ненаблюдаеми входящи данни</b>
Складови помещения	<i>а. Приходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на капитализирания доход от наем като схема за прилагане на дисконтирани парични потоци (основна оценъчна техника)	а. Претеглена норма на възвращаемост
	Производствени сгради	<i>б. Разходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на база разходи за създаване или подмяна - амортизирана възстановима стойност (като помощна поддържаща оценка)
Офиси		<i>а. Приходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на капитализирания доход от наем като схема за прилагане на дисконтирани парични потоци (основна оценъчна техника)
	Почивни бази	<i>б. Пазарен подход</i> Оценъчна техника: Метод на пазарните аналози (като помощна оценка)

Ключовите предположения, използвани при изчисленията на справедливата стойност на инвестиционните имоти към 31.12.2018 г. са:

- норма на възвращаемост – от 5,25 % до 8,75 %;
- срок на реализация на наемни сделки - от 3 до 12 месеца.

**19. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА**

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Инвестиции в асоциирани дружества	20,339	18,122
Инвестиции в съвместни дружества	44	1,414
<b>Общо</b>	<b>20,383</b>	<b>19,536</b>

**19.1. Инвестиции в асоциирани дружества**

Към 31.12.2018 г. Групата има значително влияние в :

<b>Дружество</b>	<b>% участие</b>	<b>Балансова стойност BGN'000</b>	<b>Дата на придобиване на дялове</b>
Доверие Обединен Холдинг АД	33.24%	20,339	21.12.2016 г.

Към 31.12.2017 г. Групата има значително влияние в:

Дружество	% участие	Балансова стойност BGN'000	Дата на придобиване на дялове
Доверие Обединен Холдинг АД	32.57	18,122	21.12.2016 г.

Доверие Обединен Холдинг АД има предмет на дейност придобиване, управление, оценка и продажба на дялове/акционерни участия в български и чуждестранни дружества. Групата Доверие Обединен Холдинг включва 24 на брой дъщерни дружества. Те осъществяват стопанска дейност основно в следните отрасли и направления: търговия със стоки от вида "направи си сам", застраховане, медицински услуги и текстилна промишленост.

Акциите на Доверие Обединен Холдинг АД се търгуват на фондовата борса като средномесечната цена на реализирани сделки за м. декември 2018 г. е 1,56 лв. на акция (м. декември 2017 г.: 2.09 лв ).

Счетоводната стойност на една акция на база счетоводни нетни активи 2018 г. е 1.75 лв. (2017 г.: 1,87 лв.).

Движението на инвестициите в асоциирани дружества е представено по-долу:

	31.12.2018 BGN '000	31.12.2017 BGN '000
<b>Салдо на 01 януари</b>	<b>18,122</b>	<b>15,033</b>
Придобиване на акции	227	4,847
Продажба на акции	(5)	(1,531)
Дял в текущата печалба за периода	1,995	568
Трансфер към инвестиции в дъщерни дружества	-	(795)
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>20,339</b>	<b>18,122</b>

Делът на Групата в активите, пасивите, приходите и резултатите, изчислени на база консолидираните финансови отчети на асоциираното дружество е както следва:

31.12.2018 г.	Дял в активите	Дял в пасивите	Дял в приходите	Дял в резултата от резултата отнасящ се към притежателите на собствения капитал на ДОХ	Участие
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	%
Доверие Обединен Холдинг АД	46,554	26,215	46,103	637	33.24%

31.12.2017 г.	Дял в активите	Дял в пасивите	Дял в приходите	Дял в резултата от резултата отнасящ се към притежателите на собствения капитал на ДОХ	Участие
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	%
Доверие Обединен Холдинг АД	39,045	20,923	43,273	(476)	32.57%

Инвестицията в асоциирани дружества към 31 декември 2018 г. и 31 декември 2017 г. не съдържа репутация от придобиването.

### 19.2. Инвестиции в съвместни дружества

Към 31.12.2018 г. съвместни дружества са:

Дружество	% участие	Балансова стойност BGN'000	Дата на придобиване на дялове
ООО Беллерофон	50.00%	44	21.11.2014 г.

Към 31.12.2017 г. съвместни дружества са:

Дружество	% участие	Балансова стойност BGN'000	Дата на придобиване на дялове
ООО Мед-дент	50%	271	17.12.2013 г.
ООО Беллерофон	50%	84	21.11.2014 г.
БООО СпецАфармация	50%	1,059	20.01.2014 г.

Предметът на дейност на съвместните дружества е оповестен в *Приложение № 1.2.*

Движението на инвестициите в съвместни дружества е представено по-долу:

	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>1,414</b>	<b>3,682</b>
Увеличение на капитала	-	71
Освобождаване на участия	-	(102)
Трансфер към инвестиции в дъщерни дружества (Приложение № 44)	(1,330)	(1,847)
Дял в текущата загуба за годината (Приложение № 13)	(28)	(29)
Обезценка (Приложение № 13)	-	(186)
Ефекти от валутни преизчисления	(5)	(175)
Ефекти от сделки с дружества от Групата	(7)	-
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>44</b>	<b>1,414</b>

**19.3. Обща информация за асоциираните дружества**

Таблицата по-долу представя обобщена финансова информация на асоциираните дружества на Групата.

<b>Финансови показатели</b>	<u>Доверие Обединен Холдинг АД*</u>
<b>Обобщена информация от отчета за финансовото състояние</b>	<b>31.12.2018 BGN'000</b>
Текущи активи	68,484
Нетекущи активи	128,819
Текущи задължения	(47,167)
Нетекущи задължения	(58,903)
<b>Нетни активи</b>	<b>91,233</b>
в т.ч.	
Неконтролиращо участие	(23,399)
Корекция до справедлива стойност	(16,058)
	<b>51,776</b>
 <b>Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход</b>	 <b>01.01- 31.12.2018 BGN'000</b>
Приходи	138,698
Нетна печалба за годината за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	1,917
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	(54)
Корекция до справедлива стойност	4,138
Общо всеобхватен доход за годината за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	<b>6,001</b>
<i>*Консолидирани показатели</i>	
 <b>Финансови показатели</b>	 <u>Доверие Обединен Холдинг АД*</u>
<b>Обобщена информация от отчета за финансовото състояние</b>	<b>31.12.2017 BGN'000</b>
Текущи активи	57,447
Нетекущи активи	141,636
Текущи задължения	(49,514)
Нетекущи задължения	(48,605)
<b>Нетни активи</b>	<b>100,964</b>
в т.ч.	
Неконтролиращо участие	(34,860)
Корекция до справедлива стойност	(20,197)
	<b>45,907</b>



<i>Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход</i>	<i>01.01- 31.12.2017 BGN'000</i>
Приходи	132,860
Нетна загуба за годината за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	(1,463)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	(347)
Корекция до справедлива стойност	<u>3,555</u>
Общо всеобхватен доход за годината за притежателите на собствения капитал на ДОХ АД	<u>1,745</u>
<i>*Консолидирани показатели</i>	

Равнението между обобщената финансова информация за съществените участия в асоциирани дружества и тяхната балансова стойност към 31 декември, включена в настоящия консолидиран финансов отчет, е представено в таблицата по-долу:

<i>31.12.2018</i>	<i>Доверие Обединен Холдинг АД BGN'000</i>
Нетни активи	51,776
Дял на Групата (%)	33.24%
Дял на Групата в нетните активи	17,210
Други корекции	<u>3,129</u>
<b>Балансова стойност на инвестицията</b>	<b><u>20,339</u></b>
<i>31.12.2017</i>	<i>Доверие Обединен Холдинг АД BGN'000</i>
Нетни активи	45,907
Дял на Групата (%)	32.57%
Дял на Групата в нетните активи	14,952
Други корекции	<u>3,170</u>
<b>Балансова стойност на инвестицията</b>	<b><u>18,122</u></b>

**19.4. Обща информация за съвместните дружества**

Таблицата по-долу представя обобщена финансова информация за всяко съществено за Групата съвместно дружество, вкл. и ефектите от направени корекции за унифициране спрямо прилаганата групова счетоводна политика и ефектите от преоценката на на активите и пасивите по справедлива стойност към датата на неговото придобиване като такова.

<i>Финансови показатели</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>		
	<i>000 Беллерофон</i>	<i>000 Беллерофон</i>	<i>Б000 СпецАфармация</i>	<i>000 Мед- дент</i>
<i>Обобщена информация от отчета за финансовото състояние</i>	<i>BGN' 000</i>	<i>BGN' 000</i>	<i>BGN' 000</i>	<i>BGN' 000</i>
Текущи активи, в т.ч.:	258	240	734	362
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	18	17	48	22
Нетекущи активи	92	96	231	23
Текущи задължения, в т.ч.:	(184)	(91)	(582)	(229)
<i>Текущи финансови пасиви</i>	-	-	(285)	-
Нетекущи задължения, в т.ч.:	(33)	(49)	(22)	-
<i>Нетекущи финансови пасиви</i>	(19)	(16)	(10)	-
<b>Нетни активи</b>	<b>133</b>	<b>196</b>	<b>361</b>	<b>156</b>
<i>Обобщена информация от отчета за всеобхватния доход</i>	<i>BGN' 000</i>	<i>BGN' 000</i>	<i>BGN' 000</i>	<i>BGN' 000</i>
Приходи	1,722	1,680	3,901	1,865
<i>Разход за амортизация на материални и нематериални активи</i>	(19)	(21)	(42)	(3)
<i>Разходи за лихви</i>	-	-	(31)	-
<i>Разход за данък върху печалбата</i>	-	1	1	(1)
Нетна печалба/(загуба) за годината	(55)	(18)	(20)	(21)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък	-	-	-	-
Общ всеобхватен доход за годината	(55)	(18)	(20)	(21)

Равнението между обобщената финансова информация за съществените участия в съвместните дружества и тяхната балансова стойност към 31 декември, включена в настоящия консолидиран финансов отчет е представено в таблицата по-долу:

<i>31 декември 2018 година</i>	<i>ООО Беллерофон</i>
	<u><i>BGN'000</i></u>
Нетни активи	133
Дял на Групата (%)	50.00%
Дял на Групата в нетните активи	67
Репутация	-
Дял на НКУ в инвестицията	(16)
Корекции от сделки с дружества от Групата	(7)
<b>Балансова стойност на инвестицията</b>	<b><u>44</u></b>

<i>31 декември 2017 година</i>	<i>ООО Мед- дент</i>	<i>БООО СпецАфармация</i>	<i>ООО Беллерофон</i>	<i>Общо</i>
	<u><i>BGN'000</i></u>	<u><i>BGN'000</i></u>	<u><i>BGN'000</i></u>	<u><i>BGN'000</i></u>
Нетни активи	156	361	196	713
Дял на Групата (%)	50,00%	50,00%	50,00%	
Дял на Групата в нетните активи	78	181	98	357
Репутация	146	488	-	634
Дял на НКУ в инвестицията	49	391	(17)	423
Корекции от сделки с дружества от Групата	(2)	(1)	3	-
<b>Балансова стойност на инвестицията</b>	<b><u>271</u></b>	<b><u>1,059</u></b>	<b><u>84</u></b>	<b><u>1,414</u></b>

**19.5. Изходящи парични потоци от придобиване на дялове/акции на съвместни и асоциирани дружества**

**През 2018 година:**

<b>Парични потоци при придобиване и продажба на дялове:</b>	<b><i>BGN'000</i></b>
Асоциирано дружество (Доверие Обединен Холдинг АД)	
в т.ч. парични потоци при придобиване на дялове	(227)
в т.ч. парични потоци при продажба на дялове	<u>7</u>
	<b><u>(220)</u></b>

През 2017 година:

Парични потоци при придобиване и продажба на дялове/акции:	BGN'000
Съвместно дружество (ООО Мед-дент)	53
Съвместно дружество (ООО Беллерефон)	18
Съвместно дружество (ООО Виватон плюс)	(415)
Асоциирано дружество (Доверие Обединен Холдинг АД)	972
Асоциирано дружество (ООО Здравей)	796
	<u>1,424</u>

## 20. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ

Другите дългосрочни капиталови инвестиции включват участия (акции) в следните дружества:

	Страна	31.12.2018 BGN '000	Участие %	31.12.2017 BGN '000	Участие %
<b>Търгувани ценни книжа</b>					
Лавена АД	България	3,616	10.89	3,519	11.30
Софарма имоти АДСИЦ	България	2,078	1.55	664	0.50
Олайнфарм АД	Латвия	1,484	0.77	1,826	0.77
Тодоров АД	България	182	10.94	155	10.56
Ачийв лайф сайансис Инк	САЩ	83	0.53	770	3.01
БТФ Експат България	България	59	0.17	78	0.19
Елана Агрокредит АД	България	31	0.07	13	0.05
Хидроизомат АД	България	-	-	489	13.81
Други		5	-	28	-
		<u>7,538</u>		<u>7,542</u>	
<b>Нетъргувани ценни книжа</b>					
ООО Медпростор	Беларус	546	19.00	-	-
ООО Фармико	Беларус	172	2.00	172	2.00
ОДО ДКМ-Фарм	Беларус	100	2.00	100	2.00
ООО Сеть Аптек	Беларус	70	2.00	70	2.00
ООО Аптекарь-Центр	Беларус	24	0.14	-	-
Други		148	-	98	-
		<u>1,060</u>		<u>440</u>	
<b>Общо</b>		<u><b>8,598</b></u>		<u><b>7,982</b></u>	

Към 31.12.2018 г. като „други” са представени дългосрочни капиталови инвестиции в размер на 153 х.лв. (31.12.2017 г.: 126 х.лв.) много малки малцинствени участия на Групата в капитала на общо девет дружества (31.12.2017 г.: осем дружества).

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

Справедливата цена на акция към 31 декември по дружества е както следва:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Брой акции</i>	<i>справедлива цена на акция</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>брой притежавани акции</i>	<i>справедлива цена на акция</i>	<i>31.12.2017</i>
			<i>BGN '000</i>			<i>BGN '000</i>
Лавена АД	905,639	3.99	3,616	36,170	97.29	3,519
Софарма имоти АДСИЦ	324,772	6.40	2,078	101,237	6.56	664
Олайнфарм АД	108,500	13.68	1,484	108,500	16.83	1,826
Тодоров АД	372,081	0.49	182	359,001	0.43	155
Ачийв лайф сайансис Инк	35,930	2.31	83	359,305	2.14	770
БТФ Експат България	56,604	1.04	59	64,316	1.21	78
Елана Агрокредит АД	26,800	1.16	31	10,000	1.30	13
Арома АД	2,371	1.69	4	-	-	-
Градус АД	900	1.11	1	-	-	-
Хидроизомат АД	-	-	-	412,936	1.18	489
Химимпорт АД	-	-	-	15,093	1.72	26
Сирма Груп Холдинг АД	-	-	-	2,000	1.00	2
<b>Общо</b>			<b><u>7,538</u></b>			<b><u>7,542</u></b>

Таблицата по-долу представя другите дългосрочни капиталови инвестиции на Групата по нива на справедлива стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Справедлива стойност</i>	<i>(Ниво 1)</i>	<i>(Ниво 2)</i>
	<i>31.12.2018</i>		
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Лавена АД	3,616	-	3,616
Софарма имоти АДСИЦ	2,078	2,078	-
Олайнфарм АД	1,484	1,484	-
Тодоров АД	182	-	182
Ачийв лайф сайансис Инк	83	83	-
БТФ Експат България	59	59	-
Елана Агрокредит АД	31	31	-
Арома АД	4	4	-
Градус АД	1	1	-
<b>Общо</b>	<b><u>7,538</u></b>	<b><u>3,740</u></b>	<b><u>3,798</u></b>

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Справедлива</i>	<i>(Ниво 1)</i>	<i>(Ниво 2)</i>
	<i>стойност</i>		
	<i>31.12.2017</i>		
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Лавена АД	3,519	-	3,519
Олайнфарм АД	1,826	1,826	-
Ачийв лайф сайансис Инк	770	770	-
Софарма имоти АДСИЦ	664	664	-
Хидроизомат АД	489	489	-
Тодоров АД	155	-	155
БТФ Експат България	78	78	-
Химимпорт АД	26	26	-
Елана Агрокредит АД	13	13	-
Сирма Груп Холдинг АД	2	2	-
<b>Общо</b>	<b>7,542</b>	<b>3,868</b>	<b>3,674</b>

Движението между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1 и Ниво 2 е представено в следната таблица:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Ниво 1</i>	<i>Ниво 2</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<b>Салдо към 1 януари 2017 година</b>	<b>2,110</b>	<b>2,883</b>	<b>4,993</b>
Покупки	1,116	551	1,667
Продажби	(396)	(16)	(412)
Трансфер от Ниво 1 към Ниво 2	(37)	37	-
Реализирана печалба, включена в текущата печалба и загуба за годината в статията Финансови приходи - Нетна печалба от операции с ценни книжа	11	10	21
Нереализирана загуба, включена в текущата печалба и загуба за годината (Приложение № 4)	(4)	-	(4)
Нереализирана печалба/(загуба), нетно включена в друг всеобхватен доход (Приложение № 15)	1,068	209	1,277
<b>Салдо към 31 декември 2017 година</b>	<b>3,868</b>	<b>3,674</b>	<b>7,542</b>
Покупки	1,664	30	1,694
Продажби	(633)	(273)	(906)
Нереализирана печалба/(загуба), нетно включена в друг всеобхватен доход (Приложение № 15)	(1,159)	367	(792)
<b>Салдо към 31 декември 2018 година</b>	<b>3,740</b>	<b>3,798</b>	<b>7,538</b>

*Техники и подходи за оценяване*

При оценките по справедлива стойност на ниво 2 е прилаган подходът на пазарните сравнения. Оценъчната техника се базира на метода на пазарните множители. При изготвянето на оценките по справедлива стойност Групата е използвала услугите на сертифицирани оценители.

За инвестиции, които не се търгуват на капиталовите пазари Групата е използвала вътрешни оценки, които са изготвени от специалисти в съответното дружество. При анализ на дружествата, обект на тези вътрешни оценки, становището на специалистите е, че справедливите стойности на тези капиталови инвестиции не се отклоняват съществено от балансовите им стойности.

**21. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ**

*Дългосрочните вземания от свързани предприятия към 31 декември са:*

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
Предоставени дългосрочни заеми	22,977	20,356
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(116)	-
Предоставени дългосрочни заеми, нетно	22,861	20,356
Вземе по дългосрочно предоставен депозит за наем	194	243
<b>Общо</b>	<b>23,055</b>	<b>20,599</b>

Дългосрочните заеми са предоставени на асоциирано дружество и дружество, контролирано от асоциирано дружество.

Крайното салдо на коректива за обезценка (провизията за обезценка за кредитни загуби) на предоставените заеми към 1 януари 2018 г. се равнява с началните салда на корективите както следва:

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
<b>Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39</b>	-	-
Суми, признати в началното салдо на неразпределената печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	119	-
<b>Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 г., изчислено по МСФО 9</b>	<b>119</b>	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалбата или загубата през годината	9	-
Намаление на коректива на кредитни загуби, признато в печалбата или загубата през годината	(12)	-
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>116</b>	-

Условията по предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия са както следва:

Вид валута	Договорена сума '000	Падеж	Лихвен %	31.12.2018		31.12.2017	
				BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва	BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва
Евро	31,091	31.12.2021	3.50%	17,574	36	16,538	17
лева	29,900	31.12.2021	3.00%	3,904	89	3,818	3
Евро	700	31.12.2021	3.00%	1,383	14	-	-
				<b>22,861</b>	<b>139</b>	<b>20,356</b>	<b>20</b>

Предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия са с цел подпомагане при финансиране на дейности по общи стратегически цели. Те са обезпечени със залози на ценни книжа (акции) и записи на заповед.

Вземането по дългосрочно предоставен депозит е от дружество, свързано чрез основен акционер по сключени договори за наем на административни офиси в размер на 194 х.лв. с краен срок 01.08.2022 г. (31.12.2017 г.: 243 х.лв.).

## 22. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Другите дългосрочни вземания на Групата включват:

	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Вземания по продадена инвестиция в дъщерно дружество	3,094	2,940
Предоставени заеми	2,641	1,216
Провизия за очаквани кредитни загуби	(71)	-
Предоставени заеми, нетно	2,570	1,216
Депозити по дългосрочни договори за наеми	374	368
Други	361	359
<b>Общо</b>	<b>6,399</b>	<b>4,883</b>

Вземанията по продадена инвестиция в дъщерно дружество са с отложено плащане в размер на 3,094 х.лв. и с очакван падеж 31.12.2022 г., когато се очаква да приключат нормативно определените действия по регистрации на разрешения на медицински продукти (31.12.2017 г.: 2,940 х.лв.).



Условията по предоставените дългосрочни заеми на трети лица са както следва:

Вид валута	Договорена сума '000	Падеж	Лихвен %	31.12.2018		31.12.2017	
				BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
				<i>в т.ч. лихва</i>		<i>в т.ч. лихва</i>	
евро	695	12.10.2022	3.05%	1,360	-	945	6
евро	1,000	29.6.2023	3.05%	961	-	-	-
евро	40	30.9.2021	6.00%	92	-	88	-
евро	30	30.9.2021	6.00%	69	-	65	-
евро	30	30.9.2021	6.00%	68	-	64	-
лева	24	14.3.2023	5.00%	20	-	-	-
лева	120	31.12.2019	3.50%	-	-	54	-
				<u>2,570</u>	<u>-</u>	<u>1,216</u>	<u>6</u>

Движението на коректива (провизията) за обезценка на вземания от трети лица по предоставени дългосрочни заеми е както следва:

	2018 BGN '000	2017 BGN '000
<b>Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39</b>	-	-
Суми, признати в началното салдо на неразпределената печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	6	-
<b>Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 г, изчислено по МСФО 9</b>	<b>6</b>	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	65	-
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>71</b>	-

## 23. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

<i>Материалните запаси</i> включват:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Стоки	155,470	140,218
Материали	34,313	33,102
Готова продукция	27,424	27,674
Незавършено производство	9,466	6,435
Полуфабрикати	9,090	10,680
<b>Общо</b>	<b>235,763</b>	<b>218,109</b>

<i>Стоките по видове са както следва:</i>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Таблетни форми	77,440	68,744
Ампулни форми	20,311	19,591
Сиропи	13,675	9,486
Консумативи, превързочни и апарати	11,717	6,796
Унгвенти	7,636	7,782
Козметични стоки	5,457	7,239
Хранителни добавки	4,617	3,899
Капки	4,136	4,313
Лиофилни	2,099	1,684
Стоки в процес на доставка	1,450	1,248
Супозитории	1,214	1,459
Други	5,718	7,977
<b>Общо</b>	<b>155,470</b>	<b>140,218</b>

<i>Готовата продукция включва:</i>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Таблетни форми	16,462	16,550
Ампулни форми	3,559	4,602
Консумативи, превързочни материали и апарати	1,740	1,218
Унгвенти	1,599	1,078
Сиропи	1,185	1,318
Спринцовки	434	430
Лиофилни	377	549
Други	2,068	1,929
<b>Общо</b>	<b>27,424</b>	<b>27,674</b>

<i>Материалите по видове са както следва:</i>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Основни материали	30,396	28,463
Материали в процес на доставка	1,362	2,114
Резервни части	625	392
Технически материали	522	521
Спомагателни материали	394	619
Други	1,014	993
<b>Общо</b>	<b>34,313</b>	<b>33,102</b>

<i>Основните материали</i> по видове са както следва:	<b>31.12.2018</b> <b>BGN'000</b>	<b>31.12.2017</b> <b>BGN'000</b>
Субстанции (активни съставки)	16,083	13,528
Химикали	4,393	4,009
Флакони, туби и ампули	2,920	3,256
ПВС и алуминиево фолио	2,017	1,434
Опаковъчни материали	1,698	2,131
Билки	1,469	2,632
Консумативи, превързочни и апарати	1,353	929
Други	463	544
<b>Общо</b>	<b>30,396</b>	<b>28,463</b>

Към 31.12.2018 г. са учредени особени залози върху материални запаси в размер на 120,401 х.лв. (31.12.2017 г.: 89,829 х.лв.) като обезпечение по получени от Групата банкови заеми и издадени банкови гаранции (*Приложение № 29, № 34 и № 41*).

#### 24. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	<b>31.12.2018</b> <b>BGN'000</b>	<b>31.12.2017</b> <b>BGN'000</b>
<i>Вземания по договори с клиенти</i>	230,623	232,876
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(6,109)	(2,104)
Вземания по договори с клиенти, нетно	224,514	230,772
<i>Предоставени аванси и други вземания от доставчици</i>	11,524	4,548
<i>Обезценка на аванси</i>	(127)	(127)
Предоставени аванси и други вземания от доставчици, нетно	11,397	4,421
<b>Общо</b>	<b>235,911</b>	<b>235,193</b>

*Вземанията от клиенти* са безлихвени и са основно в български лева, евро и динари.

Обичайно дружествата от Групата договарят с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби в диапазона от 30 до 180 дни, освен ако няма определени специфични условия за падеж на определени клиенти или в случаите, когато се разработват нови пазари и продукти и се привличат нови търговски контрагенти. Групата е определила обичаен кредитен период до 60 дни за клиенти и аптеки, и до 180 дни за други клиенти, за които не начислява лихви на клиентите, освен случаите на преструктурирани вземания със специален договор, при които е договорен по-дълъг срок с погасителен план и лихви. При продажби на медицинско оборудване на болничен пазар, кредитния период би могъл да достигне до и над 2 години поради финансовите специфики на контрагентите.

Движението на коректива (провизията) за обезценка на търговски вземания от трети лица е както следва:

	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>2017</i> <i>BGN'000</i>
<b>Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39</b>	<b>2,104</b>	<b>2,483</b>
Суми, признати в началното салдо на неразпределената печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	3,068	-
<b>Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 г., изчислено по МСФО 9</b>	<b>5,172</b>	<b>2,483</b>
Увеличение/намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината, нетно	1,567	(143)
Трансфер на коректива към съдебни и присъдени вземания	(322)	(76)
Ефект от валутно-курсови преизчисления	7	(7)
Трансфер на коректива към вземания от свързани предприятия	-	(3)
Изписани суми по несъбираеми вземания	(315)	(150)
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>6,109</b>	<b>2,104</b>

*Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:*

	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
до 30 дни	87,195	90,363
от 31 до 90 дни	56,753	52,678
от 91 до 180 дни	4,988	3,547
от 181 до 365 дни	1,011	488
от 1 до 2 години	983	243
над 2 години	58	-
<i>Брутна стойност на непадежиралите (редовни) търговски вземания</i>	150,988	147,319
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	(701)	-
<b>Непадежирали (редовни) търговски вземания, нетно</b>	<b>150,287</b>	<b>147,319</b>

Провизията за обезценка за кредитни загуби на непадежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:

	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
до 30 дни	362	-
от 31 до 90 дни	274	-
от 91 до 180 дни	50	-
от 181 до 365 дни	-	-
от 1 до 2 години	14	-
над 2 години	1	-
<b>Общо</b>	<b>701</b>	<b>-</b>

Възрастовата структура по дата на фактура на просрочените търговски вземания е както следва:

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
до 30 дни	8,075	4,533
от 31 до 90 дни	24,829	32,208
от 91 до 180 дни	14,360	22,337
от 181 до 365 дни	20,501	17,438
от 1 до 2 години	8,774	6,450
над 2 години	3,096	2,591
<i>Брутна стойност на просрочените търговски вземания</i>	<i>79,635</i>	<i>85,557</i>
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<i>(5,408)</i>	<i>(2,104)</i>
Просрочени търговски вземания, нетно	<b>74,227</b>	<b>83,453</b>

Провизията за обезценка за кредитни загуби на просрочените търговски вземания е както следва:

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
до 30 дни	144	-
от 31 до 90 дни	280	-
от 91 до 180 дни	713	-
от 181 дни до 365 дни	795	-
над 365 дни	3,476	-
<b>Общо</b>	<b>5,408</b>	<b>-</b>

В по-голямата си част просрочените вземания са от държавни болнични заведения. На всички просрочени вземания политиката на Групата е да се начисляват, фактурират и събират допълнително лихви за просрочие, чрез които се компенсира изцяло забавата в плащанията и понесените разходи/загуби, както със специални споразумения за съответната болница – длъжник, така и чрез съдебни дела.

За 2018 г. Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания (Приложение № 2.17) На тази база, корективът за загуби към 31 декември 2018 г. и 1 януари 2018 г. е определен както следва:

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

<i>31 декември 2018 година</i>		<i>Текущи</i>	<i>Просрочени до 90 дни</i>	<i>Просрочени над 90 до 365 дни</i>	<i>Просрочени над 365 дни</i>	<i>Общо</i>
Очакван % на кредитни загуби		0.46%	1.01%	5.24%	38.42%	
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	<i>BGN'000</i>	150,988	41,883	28,691	9,061	230,623
Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка)	<i>BGN'000</i>	(701)	(424)	(1,503)	(3,481)	(6,109)

<i>Януари 2018 година</i>		<i>Текущи</i>	<i>Просрочени до 90 дни</i>	<i>Просрочени над 90 до 365 дни</i>	<i>Просрочени над 365 дни</i>	<i>Общо</i>
Очакван % на кредитни загуби		0.37%	1.05%	4.51%	40.13%	
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	<i>BGN'000</i>	133,515	65,270	27,186	6,905	232,876
Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка)	<i>BGN'000</i>	(492)	(684)	(1,225)	(2,771)	(5,172)

До 31 декември 2017 г. Групата е прилагала подхода на реално понесените загуби при несъбираемост на база индивидуална (портфейлна оценка). Размерът на обезценката е изчисляван на индивидуална база, при прилагане на техниката на дисконтираните парични потоци, с дисконтова норма, определена на база цената на привлечения ресурс на дружеството, коригирана спрямо усреднената нетна доходност и консервативни прогнози за очакваните парични потоци, определени на основата на историята на длъжника и подписаните споразумения, респ. съдебни решения с него. Вземанията или частта от тях, за които ръководството е преценявало, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценявани до 100% (Приложение 2.26.2).

Към 31.12.2018 г. са учредени особени залози върху търговски вземания в размер на 73,311 х.лв. (31.12.2017 г.: 65,753 х.лв.) като обезпечение по получени от Групата банкови заеми и издадени банкови гаранции (Приложение № 29, № 34 и № 41).

*Предоставените аванси и други вземания от доставчици са текущи, основно в лева и в евро и са за покупка на:*

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Стоки	9,538	785
Услуги	1,198	1,044
Суровини и материали	719	2,605
Обезценка	(127)	(127)
Други	69	114
<b>Общо</b>	<b>11,397</b>	<b>4,421</b>

## 25. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Вземанията от свързани предприятия по видове са както следва:*

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Предоставени търговски заеми	8,596	3,323
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<i>(30)</i>	<i>-</i>
Предоставени търговски заеми, нетно	8,566	3,323
Вземания по договори с клиенти	1,384	1,371
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<i>(8)</i>	<i>-</i>
Вземания по договори с клиенти, нетно	1,376	1,371
<b>Общо</b>	<b>9,942</b>	<b>4,694</b>

*Предоставените търговски заеми на свързани лица са необезпечени и са както следва:*

Вид валута	Договорена сума '000	Падеж	Лихвен %	31.12.2018		31.12.2017	
				BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва	BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва
<i>на дружества, свързани чрез ключов управленски персонал</i>							
<i>евро</i>	2,735	31.12.2019	2.81%	5,371	27	-	-
<i>лева</i>	67,450	31.12.2018	2.81%	-	-	2,956	4
<i>на дружества, контролирани от асоциирано дружество</i>							
<i>лева</i>	3,130	31.12.2019	3.10%	3,140	34	305	5
<i>лева</i>	190	31.12.2019	3.50%	55	-	62	-
<b>Общо:</b>				<b>8,566</b>	<b>61</b>	<b>3,323</b>	<b>9</b>

**Вземанията по** договори с клиенти са безлихвени и са в лева и в беларуски рубли.

Обичайно дружествата от Групата договарят срок на плащане на вземанията по продажби на продукцията между 90 до 180 дни, а за вземания по продажби на материали (вкл. субстанции – активни съставки) до 30 дни.

За 2018 г. Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговски вземания от свързани предприятия, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания (Приложение № 2.17).

Движението на коректива (провизията) за обезценка на вземанията от свързани предприятия е както следва:

	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>2017</i> <i>BGN'000</i>
<b>Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39</b>	<u>-</u>	<u>56</u>
Суми, признати в началното салдо на неразпределената печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	-	-
<b>Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 г., изчислено по МСФО 9</b>	<u>-</u>	<u>-</u>
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	38	-
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	-	(56)
<b>Салдо към 31 декември</b>	<u><u>38</u></u>	<u><u>-</u></u>

До 31 декември 2017 г. Групата е определяла максимален кредитен период до 365 дни, за контрагентите по продажби – свързани лица. Забава след този срок се е приемала от Групата като индикатор за обезценка. Ръководствата на дружествата от Групата са преценявали събираемостта като са анализирали конкретните вземания и състоянието на дружество-длъжник, както и обстоятелствата по забавата и възможностите за погасяване, след което са вземали решение дали да се признава и начислява обезценка на индивидуална база и в какъв размер.

**Възrastовата структура** на непадежиралите (редовни) търговски вземания от свързани лица е както следва:

	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
до 30 дни	199	343
от 31 до 90 дни	409	135
от 91 до 180 дни	-	109
<b>Общо</b>	<u><u>608</u></u>	<u><u>587</u></u>



*Възrastовата структура* на дата на фактура на просрочените търговски вземания от свързани лица е както следва:

	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
от 31 до 90 дни	158	135
от 91 до 180 дни	564	364
от 181 до 365 дни	54	285
над 365 дни	-	-
<i>Брутна стойност на просрочените вземания от свързани предприятия</i>	<u>776</u>	<u>784</u>
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<u>(8)</u>	<u>-</u>
Просрочени вземания от свързани предприятия, нетно	<u><b>768</b></u>	<u><b>784</b></u>

*Начислена е провизия за обезценка за кредитни загуби* в размер на 8 хил.лв. на просрочените от 31 до 90 дни търговски вземания от свързани лица.

## 26. ДРУГИ КРАТКОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ И АКТИВИ

*Другите вземания и предплатени разходи* на Групата включват:

	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
<i>Съдебни и присъдени вземания</i>	6,569	8,165
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби на съдебни и присъдени вземания</i>	<u>(765)</u>	<u>(2,559)</u>
Съдебни и присъдени вземания, нетно	<u><b>5,804</b></u>	<u><b>5,606</b></u>
Данъци за възстановяване	9,866	8,075
<i>Предоставени заеми на трети лица</i>	4,108	3,917
<i>Провизия за обезценка за кредитни загуби</i>	<u>(805)</u>	<u>(698)</u>
Предоставени заеми на трети лица, нетно	<u><b>3,303</b></u>	<u><b>3,219</b></u>
Предплатени разходи	1,815	1,915
Вземания по предоставени депозити като гаранции	514	439
Вземания от сделки с инвестиции	270	-
Предоставени средства на инвестиционни посредници	11	125
Други	<u>1,134</u>	<u>1,661</u>
<b>Общо</b>	<u><b>22,717</b></u>	<u><b>21,040</b></u>

<i>Данъците за възстановяване</i> включват:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Акциз	4,905	3,625
ДДС	3,908	4,235
Данъци от печалбата	1,045	210
Местни данъци и такси	8	5
<b>Общо</b>	<b>9,866</b>	<b>8,075</b>

<i>Предплатените разходи</i> включват:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Абонаменти	666	736
Застраховки	635	664
Лицензионни и патентни такси	91	53
Реклама	44	52
Наеми	11	71
Ваучери	4	44
Други	364	295
<b>Общо</b>	<b>1,815</b>	<b>1,915</b>

Предоставените заеми на трети лица в размер на 3,303 х.лв. (31.12.2017 г.: 3,219 х.лв.) са отпуснати на пет предприятия – контрагенти с цел за оборотни средства. Годишната договорена лихва по тези заеми за 2018 г. е между 4.3% и 4.7% (2017 г.: 4.3% и 4.7%).

Движението на корективите (провизията) за обезценка на съдебни и присъдени вземания е както следва:

	2018 BGN'000	2017 BGN'000
<b>Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39</b>	<b>2,559</b>	<b>2,518</b>
<b>Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 г., изчислено по МСФО 9</b>	<b>2,559</b>	<b>-</b>
Прехвърлени от обезценка на търговски вземания	322	76
Възстановена обезценка	(13)	(26)
Отписана обезценка	(2,103)	(16)
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	-	7
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>765</b>	<b>2,559</b>

Движението на коректива (провизията) за обезценка на предоставени заеми на трети лица е както следва:

	<i>2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>2017</i> <i>BGN'000</i>
<b>Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39</b>	<b>698</b>	<b>283</b>
Суми, признати в началното салдо на неразпределената печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	66	-
<b>Начално салдо на коректива за загуби към 1 януари 2018 г., изчислено по МСФО 9</b>	<b>764</b>	<b>283</b>
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	41	415
<b>Салдо към 31 декември</b>	<b>805</b>	<b>698</b>

## 27. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
Парични средства в разплащателни сметки	17,585	17,554
Обезценка на парични средства в разплащателни сметки	(166)	(166)
Парични средства в каса	3,871	2,337
Краткосрочни депозити	2,813	2,863
Краткосрочно блокирани парични средства	26	26
<b>Парични средства и парични еквиваленти, представени в консолидирания отчет за паричните потоци</b>	<b>24,129</b>	<b>22,614</b>
Блокирани суми по придобиване на дъщерно дружество	1,009	10,537
Блокирани парични средства по съдебни искове и по издадени банкови гаранции	444	177
<b>Парични средства и парични еквиваленти, представени в консолидирания отчет за финансовото състояние</b>	<b>25,582</b>	<b>33,328</b>

Паричните средства и парични еквиваленти, с които разполага Групата са деноминирани основно в лева, украински гривни и евро (31.12.2017 г.: лева, евро и украински гривни).

Средното ниво на годишните лихвени равнища по разплащателните сметки в лева и валута е в границите от 0.01% до 0.18% (2017 г.: от 0.01% до 0.3%), а на депозитните сметки в лева и валута е основно в границите от 0.4% до 10% (2017 г.: от 0.01 % до 10.5%).

Към 31.12.2018 г. блокираните парични средства в размер на 1,009 х. лв. представляват парични средства в специална (ескроу) сметка по договор за придобиване на дялове от Лековит ООД Сърбия (31.12.2017 г.: 10,537 х.лв.).

Краткосрочно блокираните парични средства в размер на 26 х.лв. (31.12.2017 г.: 26 х.лв.) представляват основно блокирани средства по гаранции за изпълнение.

**28. СОБСТВЕН КАПИТАЛ***Основен акционерен капитал*

Към 31.12.2018 г. регистрираният акционерен капитал на Софарма АД възлиза на 134,798 х.лв., разпределени в 134,797,899 акции с номинална стойност един лев за акция.

<i>Издадени и напълно платени обикновени акции</i>	<i>Акции</i>	<i>Основен капитал, нетно от обратно изкупени акции</i>
	<i>брой</i>	<i>BGN '000</i>
<b>Салдо на 1 януари 2017 година</b>	<b>128,984,319</b>	<b>115,297</b>
Обратно изкупени собствени акции	(3,872,219)	(17,026)
Продадени обратно изкупени собствени акции	652,819	2,693
<b>Салдо на 31 декември 2017 година</b>	<b>125,764,919</b>	<b>100,964</b>
<b>Салдо на 1 януари 2018 година</b>	<b>125,764,919</b>	<b>100,964</b>
Плащания на база акции	288,500	1,082
Обратно изкупени собствени акции	(210,462)	(861)
Продадени обратно изкупени собствени акции	73,606	276
<b>Салдо на 31 декември 2018 година</b>	<b>125,916,563</b>	<b>101,461</b>

Акциите на Софарма АД са обикновени, безналични с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и са регистрирани за търговия на Българска фондова борса – София АД и Варшавската фондова борса.

*Обратно изкупените собствени акции* са 8,881,336 броя в размер на 33,337 х.лв. (31.12.2017 г.: 9,032,980 броя в размер на 33,834 х.лв.).

*Законовите резерви* в размер на 55,967 х.лв. (31.12.2017 г.: 51,666 х.лв.) са формирани от разпределение на печалбата на дружеството-майка и включват изцяло сумите за фонд “Резервен”.

*Преоценъчният резерв - за имоти, машини и оборудване* в размер на 29,264 х.лв. (31.12.2017 г.: 31,945 х.лв.) е формиран от положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините, оборудването на дружествата от Групата и техните справедливи стойности към датите на съответните редовни преоценки. Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отчетен директно, чрез други компоненти на всеобхватния доход за годината.

*Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* в размер на 2,933 х.лв. – положителна величина (31.12.2017 г.: 4,109 х.лв. – положителна величина) е формиран от ефектите от оценка по справедлива стойност на другите дългосрочни капиталови инвестиции (включително консолидирания дял от изменението на този резерв в асоциирани дружества при оценката им по метода на собствения капитал). При отписване на тези инвестиции, формираният резерв не се рециклира през отчета за всеобхватния доход (през печалбата или загубата за периода).

Преди прилагането на МСФО 9 наименованието на този резерв е било Резерв по финансови активи на разположение и за продажба и при отписването на инвестицията е подлежал на отчитане (рециклиране) през отчета за всеобхватния доход (през печелбата или загубата за периода).

**Резервът от преизчисление във валутата на представяне на чуждестранни дейности** в размер на 834 х.лв. – положителна величина (31.12.2017 г.: 310 х.лв. – отрицателна величина) е формиран от курсовите разлики, възникнали в резултат на преизчисляването на валутата на финансовите отчети на чуждестранните дружества във валутата на представяне на Групата.

**Резервът „Неразпределена печалба“** включва компонент „други резерви“, който съдържа разпределени суми от реализирани печалби от минали години на дружества от Групата и компонента „натрупани печалби и загуби“.

Към 31 декември **неразпределената печалба** е в размер на 285,101 х.лв. (31.12.2017 г.: 281,509 х.лв.), включва и признатата натрупана актюерска загуба в размер на 2,363 х.лв. (31.12.2017 г.: 2,304 х.лв.), отчетена при последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи във връзка с промяната в МСС 19 *Пенсионни и други доходи на наети лица*.

#### **Нетна печалба на акция**

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
Средно претеглен брой акции	125,798,842	128,647,060
Нетна печалба за годината, отнасяща се към притежателите на собствения капитал на дружеството-майка (BGN'000)	28,343	39,998
Нетна печалба на акция (BGN)	<b>0.23</b>	<b>0.31</b>

## 29. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	Договорена сума на заема	Падеж	31.12.2018			31.12.2017		
			Дългосро- чна част	Краткосро- чна част	Общо	Дългосро- чна част	Краткосро- чна част	Общо
			BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
<b>Кредитни линии и заеми за оборотни средства</b>								
лева	16,000	30.06.2024	10,648	2,462	13,110	13,109	2,462	15,571
щ.д.	3,600	01.06.2023	1,657	131	1,788	-	-	-
бел.рубли	3,350	26.06.2021	1,425	973	2,398	-	-	-
лева	3,500	10.07.2028	1,113	-	1,113	-	-	-
евро	590	31.05.2022	825	188	1,013	825	141	966
лева	4,250	16.04.2023	680	209	889	885	209	1,094
евро	300	05.06.2020	118	235	353	352	234	586
лева	120	25.08.2020	16	24	40	40	24	64
евро	33	31.05.2021	13	8	21	-	-	-
сръбски динар	6,000	25.03.2019	-	6	6	6	25	31
евро	30	30.12.2019	-	17	17	-	-	-
<b>Инвестиционни заеми</b>								
евро	12,000	24.04.2024	14,995	3,386	18,381	18,472	3,350	21,822
евро	32,000	15.04.2021	9,539	7,157	16,696	16,691	7,172	23,863
евро	172	28.02.2021	78	67	145	146	72	218
азер.манат	35	16.03.2021	17	11	28	-	-	-
евро	2,000	30.09.2018	-	-	-	-	569	569
евро	565	25.10.2018	-	-	-	-	220	220
			<b>41,124</b>	<b>14,874</b>	<b>55,998</b>	<b>50,526</b>	<b>14,478</b>	<b>65,004</b>

Групата постепенно е установила политика на ежегодно преговаряне на условията на първоначално договорени дългосрочни кредитни линии, вкл. падежните срокове. От датата на преговарянето удължените кредитни линии се представят като краткосрочни банкови заеми (Приложение № 34). Получените банкови заеми в евро са договорени основно при лихвен процент, определен на база EURIBOR плюс надбавка до 3.5% или фиксиран до 2.35%, за левовите кредити – до 4.1% фиксиран, за банковите заеми в сръбски динар – BELIBOR плюс надбавка 0.5% и за банков заем в азербайджански манат – 24.10% фиксиран, за банковите заеми в щатски долари – 8% фиксиран, за банковите заеми в беларуска рубла – 11.50% фиксиран (2017 г.: за евро - EURIBOR плюс надбавка до 3.5% или фиксиран до 2.35%, за левовите кредити – до 4.1% фиксиран и за сръбски динар – BELIBOR до 0.5%). Кредитите са за оборотни средства.

Инвестиционните кредити са с цел покупка на дълготрайни материални активи и разширение на дейността.

В полза на банките-кредитори за обезпечение на посочените по-горе заеми са учредени:

- Ипотеките на недвижими имоти (Приложение № 16);
- Особени залози на:
  - машини и оборудване (Приложение № 16);
  - материални запаси (Приложение № 23);
  - търговски вземания (Приложение № 24).

***Равнение на движението на пасивите, произтичащи от финансовата дейност***

Таблицата по-долу представя промените в пасивите от финансовата дейност, като представя както паричните, така и непаричните промени. Пасивите, произтичащи от финансовата дейност, са тези, за които паричните потоци са, или бъдещите парични потоци ще бъдат, класифицирани в отчета за парични потоци на Дружеството като парични потоци от финансова дейност.

	<i>Промени в паричните потоци от финансова дейност (*)</i>		<i>Непарични промени</i>				
	<i>01.01.2018 г.</i>		<i>Придобиване на дъщерно предприятие (Приложение №44)</i>	<i>Нововъзникнали задължения през годината</i>	<i>Компенсирани с вземания по договор с факторинг</i>	<i>Други промени</i>	<i>31.12.2018 г.</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Банкови заеми (Приложение № 29 и №34)	259,169	38,842	257			589	<b>298,857</b>
Факторинг (Приложение №37)	19,403	153,261	-	-	(150,873)	-	<b>21,791</b>
Задължения по договори за финансов лизинг (Приложение №32)	3,221	(2,205)	8	2,658	-	-	<b>3,682</b>
Заеми от други предприятия (Приложение № 40)	157	(164)	-	-	-	7	-
Дивиденди	586	(22,613)	-	22,739	-	(31)	<b>681</b>
<b>Общо</b>	<b>282,536</b>	<b>167,121</b>	<b>265</b>	<b>25,397</b>	<b>(150,873)</b>	<b>565</b>	<b>325,011</b>
Неконтролиращо участие при емисия на капитал в дъщерни дружества	-	206	-	-	-	-	-
Обратно изкупени собствени акции (Приложение № 28)	-	(850)	-	-	-	-	-
<b>Нетни парични потоци от финансова дейност</b>	<b>-</b>	<b>166,477</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

	01.01.2017 г.	Промени в паричните потоци от финансова дейност (*)	Непарични промени				Други промени	31.12.2017 г.
			Придобиване на дъщерно предприятие (Приложение №44)	Нововъзникнали задължения през годината	Компенсирани с вземания по договор с факторинг			
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	
Банкови заеми (Приложение № 29 и №34)	206,244	36,029	16,218	-	-	678	<b>259,169</b>	
Факторинг (Приложение №37)	20,033	130,922	-	-	(131,552)	-	<b>19,403</b>	
Задължения по договори за финансов лизинг (Приложение №32)	3,686	(1,745)	-	1,280	-	-	<b>3,221</b>	
Заеми от други предприятия (Приложение № 40)	360	(477)	157	-	-	117	<b>157</b>	
Дивиденди	697	(15,478)	-	15,367	-	-	<b>586</b>	
<b>Общо</b>	<b>231,020</b>	<b>149,251</b>	<b>16,375</b>	<b>16,647</b>	<b>(131,552)</b>	<b>795</b>	<b>282,536</b>	
Обратно изкупени собствени акции (Приложение № 28)	-	(14,500)	-	-	-	-	-	
Неконтролиращо участие при емисия на капитал в дъщерни дружества	-	675	-	-	-	-	-	
<b>Нетни парични потоци от финансова дейност</b>	<b>-</b>	<b>135,426</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	



### 30. АКТИВИ И ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Общото изменение на *активите и пасивите по отсрочени данъци* на Групата през съответната финансова година е както следва:

	2018	2017
	BGN'000	BGN'000
<b>Салдо на 1 януари</b>	<b>(12,362)</b>	<b>(8,950)</b>
<i>в т.ч.: Активи по отсрочени данъци</i>	1,342	2,802
<i>в т.ч.: Пасиви по отсрочени данъци</i>	(13,704)	(11,752)
Придобити при покупка на дъщерни дружества	(754)	(4,725)
Признати в печалбата или загубата за годината	2,312	817
Признати в други компоненти на всеобхватния доход	-	4
Отписани при освобождаване от дъщерно дружество	-	(1)
Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация	477	77
Резерв от преизчисление във валутата на представяне	136	416
<b>Салдо на 31 декември</b>	<b>(10,191)</b>	<b>(12,362)</b>
<i>в т.ч.: Активи по отсрочени данъци</i>	1,590	1,342
<i>в т.ч.: Пасиви по отсрочени данъци</i>	(11,781)	(13,704)

Към 31.12.2018 г. Групата не е признала отсрочени данъчни активи в размер на 3,780 х.лв. (31.12.2017 г. за 5,897 х.лв.) за временни разлики с натрупване, в т.ч. данъчни загуби за пренасяне за 23,491 х. лв. (31.12.2017 г. за 34,719 х.лв.).

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата от Групата да генерират достатъчна данъчна печалба (*Приложение № 2.28*)

**ГРУПА СОФАРМА**  
**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

Изменението в салдото на *активите/(пасивите) по отсрочените данъци* за 2018 г. по обекти на временни разлики е както следва:

<i>Отсрочени данъчни активи (по временни разлики)</i>	<i>Салдо на 1 януари 2018</i>	<i>Придобити при покупка на дъщерно дружество</i>	<i>Признати в печалбата или загубата за годината</i>	<i>Признати в други компоненти на всеобхватния доход</i>	<i>Отписани при освобождение от дъщерно дружество</i>	<i>Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация</i>	<i>Резерв от преизчисление във валутата на представяне</i>	<i>Салдо на 31 декември 2018</i>
	<i>Активи/(Пасиви)</i>							<i>Активи/(Пасиви)</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Нематериални активи	192	-	(297)	-	-	-	6	(99)
Други дългосрочни капиталови инвестиции	(46)	-	(58)	-	-	-	4	(100)
Материални запаси	2,435	-	428	-	-	64	(1)	2,926
Търговски вземания	766	-	(18)	-	-	313	(1)	1,060
Парични средства	17	-	-	-	-	-	-	17
Задължения към персонала при пенсиониране	1,058	-	(25)	-	-	(24)	7	1,016
Други текущи задължения	179	-	166	-	-	30	(3)	372
Имоти, машини и оборудване	(9,804)	-	1,180	-	-	94	(35)	(8,565)
Нематериални активи при бизнес комбинации	(6,896)	(754)	1,036	-	-	-	159	(6,455)
Инвестиционни имоти	(263)	-	(100)	-	-	-	-	(363)
	<b>(12,362)</b>	<b>(754)</b>	<b>2,312</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>477</b>	<b>136</b>	<b>(10,191)</b>

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

Изменението в салдото на *активите/(пасивите) по отсрочените данъци* за 2017 г. по обекти на временни разлики е както следва:

<i>Отсрочени данъчни активи (по временни разлики)</i>	<i>Салдо на 1 януари 2017</i>	<i>Придобити при покупка на дъщерно дружество</i>	<i>Признати в печалбата или заубата за годината</i>	<i>Признати в други компоненти на всеобхватния доход</i>	<i>Отписани при освобождаване от дъщерно дружество</i>	<i>Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация</i>	<i>Резерв от преизчисление във валутата на представяне</i>	<i>Салдо на 31 декември 2017</i>
	<i>Активи/(Пасиви)</i>							<i>Активи/(Пасиви)</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Нематериални активи	(119)	-	318	-	-	-	(7)	192
Инвестиции на разположение и за продажба	58	(108)	-	-	-	-	4	(46)
Материални запаси	2,079	1	318	-	-	34	3	2,435
Търговски вземания	1,225	-	(459)	-	-	-	-	766
Парични средства	17	-	-	-	-	-	-	17
Задължения към персонала при пенсиониране	870	-	192	-	-	1	(5)	1,058
Други текущи задължения	533	19	(334)	-	-	-	(39)	179
Имоти, машини и оборудване	(10,336)	(170)	576	4	-	42	80	(9,804)
Нематериални активи при бизнес комбинации	(3,277)	(4,467)	469	-	(1)	-	380	(6,896)
Инвестиционни имоти	-	-	(263)	-	-	-	-	(263)
	<b>(8,950)</b>	<b>(4,725)</b>	<b>817</b>	<b>4</b>	<b>(1)</b>	<b>77</b>	<b>416</b>	<b>(12,362)</b>

### 31. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Дългосрочните задължения към персонала към 31 декември включват:

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	5,666	5,177
Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми	349	281
<b>Общо</b>	<b>6,015</b>	<b>5,458</b>

*Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране*

Дългосрочните задължения към персонала включват сегашната стойност на задължението на дружествата от Групата, опериращи основно в *България и Украйна*, за изплащане на обезщетения на наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно Кодекса на труда в *България* всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране (*Приложение № 2.24*).

Задълженията на работодателя към персонала при пенсиониране за дружествата извън България, са както следва:

- *Украйна* – работодателят има задължение да изплати между 6 и 12 лв. според трудовия стаж на работника и социални пенсии, които дружеството начислява след пенсиониране на служителите поради специфични условия на труд;
- *Латвия, Беларус и Молдова* – работодателят няма законово задължение към персонала при пенсиониране;
- *Казахстан* - съгласно Казахстанското законодателство работодателят няма законово задължение към персонала при пенсиониране;
- *Сърбия* – работодателят е задължен да изплати 3 средни работни заплати.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
<b>Сегашна стойност на задължението на 1 януари</b>	<b>5,177</b>	<b>4,314</b>
Разход за текущ стаж за годината	642	533
Разходи за лихви за годината	132	157
Нетна актюерска загуба, призната през периода	50	51
Ефект от преизчисление	27	(53)
Плащания през годината	(441)	(422)
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч.:	79	597
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	166	372
<i>Актюерски загуби от промени в демографските предположения</i>	19	21
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	(106)	204
<b>Сегашна стойност на задължението на 31 декември</b>	<b>5,666</b>	<b>5,177</b>

Начислените суми в консолидирания отчет за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Разход за текущ стаж	642	533
Разход за лихви	132	157
Нетна актюерска загуба, призната през периода	<u>50</u>	<u>51</u>
<b>Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 8)</b>	<b><u>824</u></b>	<b><u>741</u></b>
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:		
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	166	372
<i>Актюерски загуби от промени в демографски предположения</i>	19	21
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	<u>(106)</u>	<u>204</u>
<b>Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 15)</b>	<b><u>79</u></b>	<b><u>597</u></b>
<b>Общо</b>	<b><u><u>903</u></u></b>	<b><u><u>1,338</u></u></b>

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2018 г. за дружествата в България са направени следните актюерски предположения:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 1%. (2017 г.: 1.4 %). Направеното предположение се базира на данните за доходността на дългосрочните ДЦК с 10 годишен матуритет;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер между 3 и 5% годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2017 г.: 3 и 5 %);
- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2015 г. - 2017 г. (2017 г: 2014 г. - 2016 г.);
- темп на текучество – между 0% и 20% в зависимост от пет обособени възрастови групи (2017 г.: между 0 и 20 %).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружествата от Групата към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството – майка ги определя по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, дружествата от Групата следва да наблюдават и текущо да балансират предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;

- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияло за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 1 % на ръст на заплатите, дисконтовата норма и текучеството върху сумата на отчетените разходи за текущ стаж и лихви за 2018 г. и респ. върху сегашната стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

*Ефекти върху размера на отчетените разходи за 2018 г. от промяна на основните предположения:*

	<b>Увеличение BGN '000</b>	<b>Намаление BGN '000</b>
Изменение на ръста на заплатите	78	(68)
Изменение на дисконтовата норма	(18)	22
Изменение на текучеството	(51)	57

*Ефекти върху размера на отчетеното задължение към 31.12.2018 г. от промяна на основните предположения:*

	<b>Увеличение BGN '000</b>	<b>Намаление BGN '000</b>
Изменение на ръста на заплатите	482	(418)
Изменение на дисконтовата норма	(427)	503
Изменение на текучеството	(341)	394

Средно претеглената дюрация на задълженията за изплащане на дефинирани доходи на персонала е в диапазона от 4.4 до 30.1 години.

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите пет години е както следва:

<i>Прогнозни плащания</i>	<i>Пенсиониране по възраст и стаж BGN '000</i>	<i>Пенсиониране по болест BGN '000</i>	<i>Общо BGN '000</i>
<i>Плащания през 2019 г</i>	858	20	878
<i>Плащания през 2020 г</i>	462	20	482
<i>Плащания през 2021 г</i>	441	20	461
<i>Плащания през 2022 г</i>	362	20	382
<i>Плащания през 2023 г</i>	561	22	583
	<b>2,684</b>	<b>102</b>	<b>2,786</b>

#### *Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми*

Към 31.12.2018 г. в стойността на дългосрочните задължения към персонала са включени и 349 х.лв. (31.12.2017 г.: 281 х.лв.), представляващи задължения към персонала, свързани с изплащането на тантиеми за период от повече от 12 м. - до 2021 г. (2017 г.: до 2020 г.).

## 32. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ

Към 31 декември задълженията по финансов лизинг са по отменяеми договори за придобиване на автомобили. Те са представени нетно от дължимата в бъдеще лихва, както следва:

<i>Срок</i>	<i>31.12.2018 BGN'000</i>	<i>31.12.2017 BGN'000</i>
До една година ( <i>Приложение № 40</i> )	1,196	1,271
Над една година	2,486	1,950
<b>Общо</b>	<b>3,682</b>	<b>3,221</b>

Минималните лизингови плащания по финансовия лизинг са дължими както следва:

<i>Срок</i>	<i>31.12.2018 BGN'000</i>	<i>31.12.2017 BGN'000</i>
До една година	1,282	1,360
От една до три години	2,574	2,030
	3,856	3,390
Бъдещ финансов разход по финансов лизинг	(174)	(169)
<b>Общо</b>	<b>3,682</b>	<b>3,221</b>

Дължимите в рамките на следващите 12 месеца лизингови вноски са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние като „други текущи задължения” (Приложение № 40).

### 33. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Към 31 декември правителствените финансираня на дружествата от Групата включват:

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Дългосрочна част на правителствени финансираня	7,470	8,250
Краткосрочна част на правителствени финансираня (Приложение № 40)	792	867
<b>Общо</b>	<b>8,262</b>	<b>9,117</b>

Към 31 декември получените правителствени финансираня са от следните дружества от Групата:

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Софарма АД	5,937	6,526
Биофарм Инженеринг АД	1,813	1,953
Вета Фарма АД	512	638
<b>Общо</b>	<b>8,262</b>	<b>9,117</b>

Правителствените финансираня са по европейски оперативни програми и са свързани основно с придобиване на машини и оборудване. (Приложение № 16). Краткосрочната част от финансиранята в размер на 792 х.лв. (31.12.2017 г.: 867 х.лв.) ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на консолидирания отчет за финансовото състояние и е представена като „други текущи задължения” (Приложение № 40).



## 34. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

*Краткосрочните банкови заеми* на Групата към 31 декември са както следва:

<i>Вид валута</i> <i>Банкови заеми (овърдрафти)</i>	<i>Договорена</i> <i>сума</i> <i>'000</i>	<i>Падеж</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2017</i> <i>BGN'000</i>
евро	28,000	30.12.2019	52,384	42,567
лева	20,000	21.05.2019	12,947	11,775
евро	5,500	25.04.2019	10,742	10,742
лева	10,000	31.01.2019	10,002	10,001
лева	10,000	31.05.2019	9,996	2,860
евро	10,000	31.01.2019	9,817	13,614
евро	5,000	25.04.2019	9,757	9,757
укр.гривни	150,000	22.02.2019	9,472	1,752
евро	5,000	31.01.2019	9,192	-
евро	3,500	02.09.2019	7,980	6,319
евро	3,500	26.06.2019	6,715	3,520
евро	4,500	31.05.2019	5,868	-
евро	3,000	25.04.2019	5,863	5,862
лева	9,779	01.06.2019	3,636	-
евро	1,500	26.06.2019	2,543	115
евро	1,100	26.06.2019	2,151	608
евро	500	06.03.2019	978	978
евро	500	11.03.2019	978	-
сръбски динар	47,000	31.01.2019	608	-
лева	500	30.06.2019	440	-
евро	373	02.07.2019	425	323
евро	257	08.08.2019	335	196
сръбски динар	40,000	29.06.2019	328	-
бел.рублн	350	14.03.2019	265	292
евро	135	24.12.2019	265	-
бел.рублн	345	20.02.2020	257	274
бел.рублн	340	23.07.2019	257	-
евро	126	28.10.2019	205	-
бел.рублн	230	31.01.2019	184	175
бел.рублн	150	23.02.2019	120	108
бел.рублн	21	30.06.2019	17	-
евро	2,000	21.09.2018	-	3,912
евро	1,500	25.11.2018	-	2,847
евро	1,000	22.12.2018	-	1,173
евро	1,000	30.12.2018	-	1,076
евро	400	09.11.2018	-	782
бел.рублн	183	07.06.2018	-	152
бел.рублн	32	31.05.2021	-	60
			<b>174,727</b>	<b>131,840</b>

<i>Вид валута</i>	<i>Договорена сума '000</i>	<i>Падеж</i>	<i>31.12.2018 BGN'000</i>	<i>31.12.2017 BGN'000</i>
<b>Кредитни линии</b>				
лева	20,000	30.11.2019	19,254	9,244
евро	8,434	28.02.2019	15,908	15,908
лева	10,000	31.12.2019	10,000	10,000
бел.рубл	10,500	20.02.2021	8,311	-
евро	3,400	04.01.2021	6,507	5,797
евро	3,000	01.11.2019	4,753	8,821
бел.рубл	1,200	08.01.2020	961	1,009
бел.рубл	1,000	19.01.2019	791	831
бел.рубл	500	13.07.2020	396	416
бел.рубл	376	18.10.2021	298	-
бел.рубл	345	08.01.2020	273	287
бел.рубл	210	04.05.2021	168	79
бел.рубл	210	13.02.2021	166	-
лева	1,000	20.12.2023	128	288
бел.рубл	150	30.12.2019	117	121
бел.рубл	150	31.10.2020	101	122
евро	5,000	31.08.2019	-	5,594
бел.рубл	6,009	02.07.2019	-	2,256
бел.рубл	1,849	24.05.2019	-	1,552
			<b>68,132</b>	<b>62,325</b>
			<b>242,859</b>	<b>194,165</b>

Получените банкови заеми в евро са договорени основно при лихвен процент, определен на база EURIBOR плюс надбавка до 2.2% или фиксиран до 12%, EONIA плюс надбавка до 2.1%; за левовите кредити – референтен лихвен процент на съответната банка плюс надбавка до 2.6% и фиксиран до 3.2%; за сръбски динар – BELIBOR плюс надбавка до 1,5%; за беларуски рубли – до 13,8% фиксиран; за украински гривни 22.4% фиксиран и за щатски долари 12% фиксиран (2017 г.: EURIBOR плюс надбавка до 2,2% или фиксиран до 12%, или EONIA плюс надбавка до 2.1% или BELIBOR плюс надбавка 0,5%; за левовите кредити – SOFIBOR плюс надбавка до 2.95%; за беларуски рубли – 15% фиксиран и за украински гривни 17% фиксиран). Кредитите са за оборотни средства.

В полза на банките кредитори за обезпечение на посочените по-горе заеми са учредени особени залози на:

- машини и оборудване (*Приложение № 16*);
- суровини, материали и готова продукция (*Приложение № 23*);
- търговски вземания (*Приложение № 24*).

Към 31.12.2018 г. са учредени особени залози върху вземания от свързани лица, подлежащи на консолидация и елиминирани за целите на консолидирания финансов отчет в размер на 66,507 х.лв. (31.12.2017 г.: 44,726 х.лв.) като обезпечение по получени от Групата банкови заеми и издадени банкови гаранции (*Приложение № 29, № 34 и № 41*).с

## 35. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

<i>Търговските задължения</i> включват:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Задължения към доставчици	123,627	134,556
Получени аванси от клиенти	849	612
<b>Общо</b>	<b>124,476</b>	<b>135,168</b>

<i>Задълженията към доставчици</i> са към:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Доставчици извън РБългария	94,616	96,674
Доставчици от РБългария	29,011	37,882
<b>Общо</b>	<b>123,627</b>	<b>134,556</b>

Задълженията към доставчици са текущи, безлихвени и са за получени материали, стоки и услуги. Средният кредитен период, за който обичайно не се начислява лихва по търговски задължения е до 180 дни.

## 36. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

<i>Задълженията към свързани предприятия</i> включват:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Задължения към дружества свързани чрез ключов управленски персонал	293	291
Задължения към дружества свързани чрез основен акционер	78	403
Задължения към дружества - основни акционери	58	21
Задължения към дружества, контролирани от асоциирано дружество	20	12
Други свързани лица	18	30
<b>Общо</b>	<b>467</b>	<b>757</b>

<i>Задълженията към свързани предприятия по видове са:</i>	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Задължения за доставка на услуги	278	252
Задължения за доставки на стоки и материали	110	468
Задължение за доставка на дълготрайни активи	45	37
Задължения по аванси	34	-
<b>Общо</b>	<b>467</b>	<b>757</b>

Задълженията към свързани предприятия са текущи, в лева, безлихвени и не са обезпечени допълнително със специален залог или гаранция от Групата.

### 37. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ДОГОВОР ЗА ФАКТОРИНГ

Дружество от Групата има сключен договор за факторинг с финансова институция (Фактор) от 19.01.2016 г. за прехвърляне на съществуващи неизискуеми вземания от свои клиенти. Факторът има правото на обратен иск (право на регрес) за всички авансово платени суми, независимо дали са включени или не в одобрения кредитен лимит. Одобреният кредитен лимит е 40,000 хил.лв. (2017 г.: 25,000 хил. лв.) Прехвърлените фактури се плащат авансово до 90 % (деветдесет процента) от тяхната стойност с включен ДДС. Лихвата за авансово преведените средства е 1М РЛП +1.55% на годишна база и се удържа на едномесечен период в края на всеки календарен месец.

Към 31.12.2018 г. задължението по договора за факторинг е в размер на 21,791 хил.лв. (31.12.2017 г.: 19,403 х.лв.).

Общо предоставеното финансиране през 2018 г. е в размер на 153,574 х.лв. (2017 г.: 131,269 х.лв.) (Приложение № 2.18).

### 38. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

*Задълженията към персонала и за социалното осигуряване* включват:

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Задължения към персонала, в т.ч.:	11,474	10,317
<i>текущи задължения по възнаграждения</i>	5,733	4,499
<i>Тантиеми</i>	3,030	3,328
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	2,711	2,490
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	2,702	2,578
<i>текущи задължения по вноски към социалното осигуряване</i>	2,313	2,227
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	389	351
<b>Общо</b>	<b>14,176</b>	<b>12,895</b>

### 39. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

*Задълженията за данъци* включват:

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
ДДС	3,995	4,305
Данъци върху печалбата	1,092	1,471
Данъци върху доходите на физическите лица	857	839
Данъци върху разходите	607	563
Данъци при източника	5	15
Други	119	182
<b>Общо</b>	<b>6,675</b>	<b>7,375</b>

**ГРУПА СОФАРМА****КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

До датата на издаване на настоящия консолидиран отчет в дружествата от Групата са извършени ревизии и проверки, както следва:

<b>Дружество</b>	<b>Пълна данъчна ревизия</b>	<b>Ревизия по ДДС</b>	<b>Проверка по осигурително законодателство</b>
Софарма АД	31.12.2011	31.12.2011	30.09.2013
Софарма Трейдинг АД	31.12.2011	31.12.2017	30.04.2018
Софармаси ЕООД	няма	31.05.2018	няма
Софармаси 2 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 3 ЕООД	няма	30.11.2017	няма
Софармаси 4 ЕООД	няма	31.03.2018	няма
Софармаси 5 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 6 ЕООД	няма	31.01.2018	няма
Софармаси 7 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 8 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 9 ЕООД	няма	30.11.2018	няма
Софармаси 10 ЕООД	няма	31.12.2018	няма
Софармаси 11 ЕООД	няма	31.08.2018	няма
Софармаси 12 ЕООД	няма	30.09.2018	няма
Софармаси 13 ЕООД	няма	31.01.2018	няма
Софармаси 14 ЕООД	няма	30.04.2018	няма
Софармаси 15 ЕООД	няма	28.02.2018	няма
Биофарм Инженеринг АД	31.12.2014	31.10.2018	30.04.2009
Момина крепост АД	31.12.2005	31.10.2006	31.10.2006
Фармалогистика АД	31.12.2005	31.03.2007	няма
Софарма Билдингс АДСИЦ	няма	31.10.2018	няма
Електронкомерс ЕООД	31.12.2005	30.04.2006	няма
ПАО Витамини	31.12.2013	31.12.2013	01.04.2014
ООО Софарма Украйна	31.12.2014	31.12.2013	31.03.2016
СИА Бриз	31.12.2015	30.09.2018	31.12.2017
СООО Брититрейд	31.12.2011	31.12.2011	31.12.2011
ООО Табина	31.12.2010	31.12.2010	31.12.2006
СООО Бризфарм	31.12.2012	31.12.2012	няма
ООО Мед-дент	31.12.2010	31.12.2010	31.12.2007
БООО СпецАфармация	31.03.2014	31.03.2014	31.12.2007
ООО Беллерофон	01.04.2010	01.04.2010	Няма
ООО Ивем и К	30.04.2008	30.04.2008	30.11.2007
ООО НПКФ Ариенс	31.03.2017	31.03.2017	31.12.2010
ОДО Меджел	30.04.2013	30.04.2013	31.12.2012
Вега Фарма АД	няма	31.12.2018	30.06.2016
СалюсЛайн ОДО	31.10.2007	31.10.2007	31.03.2016
ЗАО Ингерфарм	30.04.2013	30.04.2013	няма
Софарма Варшава СП. З.О.О	няма	няма	06.07.2017
Лековит Д.о.о.	31.03.2017	30.06.2017	15.04.2017

За дружествата в България данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество-данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи. За дружествата извън България данъчна ревизия се извършва както следва: в Украйна, Латвия и Беларус в тригодишен срок, в Полша, Казахстан и Литва – в петгодишен срок, в Сърбия – в десетгодишен срок и в Молдова – в четиригодишен срок.

На дружествата Фитопалаузово АД, Аромания ООД, Софармаси 16 ЕООД, Софармаси 17 ЕООД, ООО Фармацевт плюс, ТОО Софарма Казахстан, Софарма Трейдинг Д.о.о. Белград, ООО Фарматея, УАБ ТБС Фарма, ООО Галенафарм, ООО Здравей, ОДО Аленфарм-плюс, Рап Фарма Интернешънъл ООД и ООО Заботливая аптека не са провеждани пълни данъчни ревизии, ревизии по ДДС и проверки по осигурителното законодателство.

#### 40. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

<i>Другите текущи задължения</i> включват:	31.12.2018 BGN'000	31.12.2017 BGN'000
Задължения за възстановяване	2,199	-
Задължения по финансов лизинг ( <i>Приложение № 32</i> )	1,196	1,271
Неизплатено задължение под условие във връзка с придобиване на дялове в дъщерно дружество	1,009	8,603
Правителствени финансираня ( <i>Приложение № 33</i> )	792	867
Задължения за дивиденди	681	586
Пасиви по договори с клиенти	471	-
Присъдени суми по съдебни дела	337	303
Удръжки от работните заплати	239	234
Провизия по финансови гаранции	33	-
Задължения свързани с покупка на дялове	-	376
Получени търговски кредити от трети лица	-	157
Други	624	924
<b>Общо</b>	<b>7,581</b>	<b>13,321</b>

## 41. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Поръчителства и предоставени гаранции*Софарма АД*

Дружеството е съдължник по получени банкови кредити на следните дружества:

	Период на падеж	Вид валута	Размер		Състояние на дълга 31.12.2018 BGN'000
			Оригинална Валута	BGN'000	
Софарма Имоти АДСИЦ	2024 г.	евро	22,619	44,239	16,864
Енергоинвестмънтс АД	2020 г.	лева	2,000	2,000	1,552
Минералкомерс АД	2019 г.– 2021 г.	лева	726	726	493
Фармаплант АД	2023 г.	евро	235	460	323
<b>Общо</b>					<b>19,232</b>

Банкови гаранции*Софарма Трейдинг АД*

Издадените в полза на дружеството банкови гаранции възлизат на 14,705 х.лв. (31.12.2017 г.: 13,427 х.лв.) и са за гарантиране плащане към доставчици на стоки, за добро изпълнение - гарантиране бъдещи доставки на лекарствени и медицински продукти на болници по сключени договори за доставка, митническа гаранция и участие в търгове.

Банковите гаранции са издадени от:

	31.12.2018 BGN '000	31.12.2017 BGN '000
SG Експресбанк АД	5,702	4,837
Райфайзенбанк ЕАД	5,200	4,801
ИНГ банк Н.В.	3,803	3,789
	<b>14,705</b>	<b>13,427</b>

Обезпечението по издадените банкови гаранции е както следва:

- Особен залог на стоки в оборот на стойност 8,997 х.лв. (31.12.2017 г.: 8,997 х.лв.) (Приложение № 23).
- Особен залог на вземания от клиенти с балансова стойност 2,347 х.лв. (31.12.2017 г.: 2,347 х.лв.) (Приложение № 24).

*Електронкомерс ЕООД*

Към 31.12.2018 г. издадените в полза на дружеството банкови гаранции са в размер на 47 х.лв. (31.12.2017 г.: 32 х.лв.).

**Оперативен лизинг*****Софарма Трейдинг АД***

Съществените *отменяеми* договори за полученото под наем имущество по договори за оперативен лизинг са на дъщерното дружество Софарма Трейдинг АД.

Бъдещите минимални дължими наеми по тези договори за оперативен лизинг са както следва:

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
До 1 година	1,385	1,585
От 1 до 3 години	1,879	2,069
От 3 до 5 години	941	560
	<b>4,205</b>	<b>4,214</b>

**Активи, получени на отговорно пазене*****Софарма Трейдинг АД***

Съгласно сключени договори за преддистрибуция, дружеството е приело на отговорно пазене стоки към 31.12.2018 г. в размер 6,242 х.лв. (31.12.2017 г.: на 4,723 х.лв.).

**Значителни неотменяеми договори и ангажименти*****Софарма АД***

Дружеството е получило правителствени финансираня по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика” 2007 – 2013 г. и оперативна програма „Енергийна ефективност” (*Приложение № 33 и Приложение № 40*) свързани с технологично обновление и модернизация на таблетно производство, внедряване на иновативни продукти в ампулно производство и придобиване на общообменни инсталации за вентилация и климатизация при производство на медицински продукти (*Приложение № 16*). Дружеството е поело ангажимент за срок от 5 години след приключването на съответните проекти да не претърпяват значими изменения, засягащи същността и условията за изпълнение или поражаващи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на придобитите активи, свързани с финансирането. При неизпълнение на тези изисквания предоставените финансираня подлежат на възстановяване. Към датата на изготвяне на отчета всички изисквания по договорите са спазени.

***Биофарм Инженеринг АД***

Дружеството е поело ангажимент по договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за срок 5 години след приключване на проекта за придобиване на:

а) линия за производство на разтвори на аминокиселини за парентерално хранене, включваща компоненти за раздуване, пълнене и херметизиране в асептична среда, и



б) изграждане на чисти помещения (таван „омега профил”, преградни стени, врати, блокиращи устройства, осветление, климатизация и други). Срокът започва да тече от 27.04.2015 г. (датата, на която проектът окончателно е одобрен от финансиращата организация) и съгласно договора, проектът не трябва да претърпи значими изменения, засягащи неговата същност, условията за неговото изпълнение или поражащи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на елемент от инфраструктурата или прекратяване на производствената дейност. При неизпълнение на тези изисквания предоставеното финансиране подлежи на възстановяване. Към датата на одобрение за издаване на финансовия отчет всички изисквания по договора са спазени.

## 42. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ

Сегментното отчитане в Групата е организирано на база два основни бизнес сегмента “производство на фармацевтични продукти” и „дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)”. Към група ”други” се включват производство и дистрибуция на нефармацевтични продукти.

*Статиите на приходите, разходите и резултатът на бизнес сегментите*, определени в Групата, включват:

	Производство на фармацевтични продукти		Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)		Други		Елиминирани		Консолидиран	
	2018 BGN'000	2017 BGN'000	2018 BGN'000	2017 BGN'000	2018 BGN'000	2017 BGN'000	2018 BGN'000	2017 BGN'000	2018 BGN'000	2017 BGN'000
<i>Външни продажби</i>	231,922	242,840	929,827	757,980	17,394	16,285	-	-	1,179,143	1,017,105
<i>Междусегментни продажби</i>	137,785	122,265	50	44	143	-	(137,978)	(122,309)	-	-
<b>Общо приход</b>	<b>369,707</b>	<b>365,105</b>	<b>929,877</b>	<b>758,024</b>	<b>17,537</b>	<b>16,285</b>	<b>(137,978)</b>	<b>(122,309)</b>	<b>1,179,143</b>	<b>1,017,105</b>
<b>Резултат (марж) на сегмента</b>	<b>126,279</b>	<b>127,277</b>	<b>103,470</b>	<b>83,638</b>	<b>4,764</b>	<b>9,726</b>	<b>(17,211)</b>	<b>(11,161)</b>	<b>217,302</b>	<b>209,480</b>
Неразпределени оперативни доходи от дейността									11,837	6,684
Неразпределени оперативни разходи от дейността									(189,996)	(160,328)
<b>Печалба от оперативната дейност</b>									<b>39,143</b>	<b>55,836</b>
Финансови (разходи)/приходи, нетно									(5,694)	(3,262)
Обезценка на нетекущи активи									(186)	(671)
Печалба от асоциирани и съвместни дружества, нетно									2,076	447
<b>Печалба преди данък върху печалбата</b>									<b>35,339</b>	<b>52,350</b>
Разход за данък върху печалбата									(4,702)	(6,578)
<b>Нетна печалба за годината</b>									<b>30,637</b>	<b>45,772</b>
Отнасяща се към притежателите на собствения капитал на дружеството-майка									28,343	39,998
Неконтролиращо участие									2,294	5,774

*Активите и пасивите на бизнес сегментите* ВКЛЮЧВАТ:

<i>Активи по бизнес сегменти</i>	<i>Производство на фармацевтични продукти</i>		<i>Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)</i>		<i>Други</i>		<i>Общо</i>	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Имоти, машини, оборудване	148,109	163,033	66,317	46,741	16,282	13,438	230,708	223,212
Материални запаси	75,324	73,366	158,484	143,454	1,955	1,289	235,763	218,109
Вземания от свързани предприятия	36	3	1,337	1,317	3	51	1,376	1,371
Търговски вземания	20,700	25,607	208,236	196,348	6,975	13,238	235,911	235,193
Парични средства и парични еквиваленти	10,540	7,817	12,110	13,286	1,526	1,543	24,176	22,646
<b>Активи на сегмента</b>	<b>254,709</b>	<b>269,826</b>	<b>446,484</b>	<b>401,146</b>	<b>26,741</b>	<b>29,559</b>	<b>727,934</b>	<b>700,531</b>
<b>Неразпределени активи</b>							282,669	280,202
<b>Общо активи</b>							<b>1,010,603</b>	<b>980,733</b>
<i>Пасиви по бизнес сегменти</i>	<i>Производство на фармацевтични продукти</i>		<i>Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)</i>		<i>Други</i>		<i>Общо</i>	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения към персонала и за социалното осигуряване	1,586	1,728	6,511	4,587	393	311	8,490	6,626
Търговски задължения	9,741	8,577	114,626	119,482	109	7,109	124,476	135,168
Задължения към свързани предприятия	348	617	81	126	38	14	467	757
Банкови заеми	92,564	79,931	206,293	179,238	-	-	298,857	259,169
<b>Пасиви на сегмента</b>	<b>104,239</b>	<b>90,853</b>	<b>327,511</b>	<b>303,433</b>	<b>540</b>	<b>7,434</b>	<b>432,290</b>	<b>401,720</b>
<b>Неразпределени пасиви</b>							69,784	75,903
<b>Общо пасиви</b>							<b>502,074</b>	<b>477,623</b>

**ГРУПА СОФАРМА**
**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

Капиталовите разходи, амортизациите и непаричните разходи, различни от амортизации по бизнес сегменти включват:

	Производство на фармацевтични продукти		Дистрибуция на фармацевтични продукти (стоки)		Други		Общо	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
<b>Капиталови разходи</b>	5,408	8,788	20,186	10,601	1,653	231	27,247	19,620
<b>Амортизация</b>	12,339	13,682	13,243	8,985	1,095	990	26,677	23,657
<b>Непарични разходи, различни от амортизация</b>	3,585	3,478	1,605	617	-	58	5,190	4,153

Разпределението на приходите на Групата по видове и по географски области е както следва:

	България		Европа		Други страни		Общо	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Приходи от продажба на готова продукция	94,926	94,828	132,966	129,124	22,917	25,578	250,809	249,530
Приходи от продажба на стоки	657,068	593,106	271,265	174,446	1	23	928,334	767,575
	<b>751,994</b>	<b>687,934</b>	<b>404,231</b>	<b>303,570</b>	<b>22,918</b>	<b>25,601</b>	<b>1,179,143</b>	<b>1,017,105</b>

Балансовата стойност към 31 декември на нетекущите активи на Групата, различни от финансови инструменти, разпределени по географски области е както следва:

	България		Европа		Други страни		Общо	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Имоти, машини, оборудване	299,778	297,769	24,540	19,646	207	205	324,525	317,620
Нематериални активи	43,268	34,803	18,915	28,616	12	30	62,195	63,449
Репутация	6,960	6,960	16,556	16,187	-	-	23,516	23,147
Инвестиционни имоти	10,427	9,811	-	-	-	-	10,427	9,811
	<b>360,433</b>	<b>349,343</b>	<b>60,011</b>	<b>64,449</b>	<b>219</b>	<b>235</b>	<b>420,664</b>	<b>414,027</b>

Общите приходи от сделки с най-големите клиенти на Групата и съответния бизнес сегмент са както следва:

	2018	%	2017	%
	BGN'000		BGN'000	
Клиент 1	117,428	10%	119,748	12%

Клиент 1 представлява обединение на група предприятия с еднакви бизнес характеристики, които са с общ принципал българската държава.

### 43. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си стопанска дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и достигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата.

Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на продуктите и услугите на дружествата от Групата и на привлечения от тях заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от тях инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на рисковете се осъществява текущо от ръководството на дружеството-майка и респективно ръководствата на дъщерните дружества съгласно политиката, определена от Съвета на директорите на дружеството-майка. Съветът на директорите е приел основни принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2018 г. е както следва:

<b>Категории финансови инструменти:</b>	<b>31.12.2018</b>
	<b>BGN '000</b>
<b>Финансови активи</b>	
<b>Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:</b>	<b>297,620</b>
<i>Вземания и предоставени заеми (Приложения № 21, № 22, № 24, № 25 и № 26)</i>	273,491
<i>Парични средства и парични еквиваленти (Приложение № 27)</i>	24,129
<b>Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в т.ч.:</b>	<b>8,598</b>
<i>Капиталови инвестиции (Приложение № 20)</i>	8,598
<b>Общо финансови активи</b>	<b>306,218</b>
<b>Финансови пасиви</b>	
<b>Финансови пасиви по амортизирана стойност в т.ч.:</b>	<b>451,066</b>
<i>Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми (Приложения № 29 и № 34)</i>	298,857
<i>Други заеми и задължения (Приложения № 35, № 36, № 37 и № 40)</i>	148,527
<i>Задължения по финансов лизинг (Приложение № 32)</i>	3,682
<b>Общо финансови пасиви</b>	<b>451,066</b>

	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>
<b>Финансови активи</b>	<b>296,015</b>
<b>Кредити и вземания, в т.ч.:</b>	<b>288,033</b>
<i>Вземания и заеми (Приложение № 21, № 22, № 24, № 25 и № 26)</i>	265,419
<i>Парични средства и парични еквиваленти (Приложение № 27)</i>	22,614
<b>Финансови активи на разположение и за продажба</b>	<b>7,982</b>
	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>
<b>Финансови пасиви</b>	<b>427,643</b>
<b>Финансови пасиви по амортизирана стойност</b>	<b>427,643</b>
<i>Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми (Приложение № 29 и № 34)</i>	259,169
<i>Други заеми и задължения (Приложение № 32, № 35, № 36, № 37 и № 40)</i>	168,474

Загубите от обезценки, нетно от възстановените, свързани с финансови активи и финансови гаранции, признати в отчета за всеобхватния доход са както следва:

	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
Вземания от клиенти (Приложение №8)	1,575	(161)
Съдебни и присъдени вземания (Приложение №8)	(13)	(19)
Предоставени заеми по амортизируема стойност (Приложение №12)	133	125
<b>Общо</b>	<b>1,695</b>	<b>(55)</b>

### **Кредитен риск**

Кредитен е рискът, при който клиентите на Групата няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските вземания.

Кредитният риск на Групата възниква както от основната и дейност, чрез търговските вземания, така и от нейната финансова дейност, включваща предоставяне на заеми на свързани и трети лица, поети ангажименти по заеми и гаранции и депозити в банки, В Групата са разработени политики, процедури и правила за контрол и мониторинг на поведението на кредитния риск .

*Политика за управление и оценка на кредитния риск, приложима от 1 януари 2018 година*

*Търговски вземания*

В своята търговска практика Групата е прилагала различни схеми на дистрибуция, докато постигне сегашния ефективен подход, съобразен с пазарната обстановка на работа, с разнообразните начини на плащане, както и с включването на търговски рабати. Групата работи с контрагенти с история на взаимоотношенията на основните си пазари, като си партнира с над 70 български и чуждестранни лицензирани търговци на лекарства.

Работата с НЗОК и с дистрибутори, които работят с държавните болнични заведения също изискват политика на отложени плащания в България. В този смисъл независимо, че е налице концентрация на кредитен риск, той се контролира посредством подбор, текущо наблюдение върху ликвидността и финансовия стабилитет на търговските партньори, както и пряка комуникация с тях и търсене на бързи мерки при първи индикатори за проблеми.

Кредитната политика на Групата предвижда всеки нов клиент да се проучва за кредитоспособност преди да се предложат стандартните условия на доставка и плащане.

Очакваните кредитни загуби се изчисляват на датата на всеки отчетен период. За първи път са калкулирани към 1.01.2018 г., и респ. към 31.12.2018 г.

Групата използва матрици за провизиране на очакваните кредитни загуби на търговските вземания и активите по договори с клиенти. Последните са групирани в групи (портфейли) от различни сегменти клиенти, които имат сходни характеристики, вкл. за кредитен риск.

Прилаганите в матриците проценти на провизиране се базират на дните просрочие за всеки отделен портфейл.

Първоначално процентите на всяка матрица се определят на база исторически данни, наблюдавани от дружествата от Групата, за период от три години. В основата на метода е анализа на историята и оценката на поведението на всяка фактура в дадена група, издадени за последните поне три години в аспект на дни просрочие, преминаване по периоди между различните диапазони на просрочие, плащанията и несъбрани суми и т.н. На тази база се определя процентът на загубата като несъбираемостта на дадена група фактури към просрочените фактури по дни. Периодът за възникване на икономическа загуба от несъбираемост се определя по клиентски портфейли: търговци на едро, аптечен пазар, болничен пазар и по географски региони. Този период се изследва и преценява исторически. Групата няма практика да изисква обезпечение по вземанията от своите клиенти, както и не ги застрахова. На второ място, Групата прецизира матриците за провизиране на обезценка на всеки портфейл като коригира определените проценти на база исторически данни за поведението на плащанията по издадените фактури и историческите загуби от несъбираемост чрез включване на прогнозна информация за определени макрофактори. Историческите проценти се коригират, за да отразят ефекта от бъдещо поведение на макроикономически фактори, за които е установена статистическа зависимост и за които се смята, че оказват влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Предвид краткосрочния хоризонт на вземанията и прогнозите на международни институции (ЕК, МВФ, Световна банка) за следващата 2019 година за развитието на българската и световната икономика, анализът на ръководството показва, че ефектите от промените в макроикономическата среда върху матрицата за провизиране са несъществени по размер към 31.12.2018 г.

*Съдебни и присъдени вземания*

При преценката на събираемостта на съдебните и присъдените вземания ръководството прави индивидуален анализ на цялата експозиция от всеки контрагент (тип контрагент) с оглед установяване на реалната възможност за събирането им. При установяване на висока несигурност относно събираемостта на дадено вземане (група вземания) се прави преценка каква част от него (тях) е обезпечена (залог, ипотека, поръчителства, банкова гаранция) и по този начин е гарантирана събираемостта им (чрез бъдещо възможно реализиране на обезпечението или плащане от поръчител). Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват на 100 %.

*Предоставени заеми и финансови гаранции*

Оценката на всяка кредитна експозиция за целите на управлението на риска е процес, който изисква използването на модели, които да отразяват влиянието върху експозицията на промените в пазарните условия, очакваните парични потоци и времето до падеж. Оценката на кредитния риск на предоставените заеми води до по-нататъшни преценки за вероятността от възникване на неизпълнение, на свързаните с тези преценки коефициенти на загуба и на корелациите между контрагентите. Групата измерва кредитния риск като използва вероятността за неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD).

За определяне на кредитния риск на предоставени заеми и финансови гаранции, както и на определени индивидуални вземания, ръководството на Групата е разработило методика, която включва два основни компонента: определяне на кредитен рейтинг на длъжника, и статистически модели за изчисляване на маргинални PD по години за всеки рейтинг. Относно рейтинга то използва вътрешни оценки за кредитния рейтинг на отделните контрагенти на база глобални методологии на водещи световни рейтингови агенции. Рейтингът отразява финансови съотношения за задлъжнялост, ликвидност, рентабилност и др., количествени (например нива на продажби) и качествени (например финансова политика, диверсификация и т.н.) критерии според съответната методология и индустрия.

Чрез статистически модели, базирани на исторически глобални данни за вероятности за неизпълнение (PD) и преходи между различни рейтинги, както и на прогнози за ключови макроикономически показатели (растеж на БВП, инфлация и т.н.) се определят нужните маргинални PD по години за всеки рейтинг.

На база установения конкретен рейтинг и анализа на характеристики на длъжника и заема/гаранцията, вкл измененията, които са настъпили в тях спрямо предходния период се определя етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3). Групата счита, че даден финансов инструмент е претърпял *значително увеличение на кредитния риск*, когато са изпълнени един или повече от следните количествени или качествени критерии:

*Количествени критерии:*

- Увеличение на вероятността от неизпълнение (PD) за целия живот на финансовия актив към отчетната дата спрямо вероятността от неизпълнение за целия живот към датата, на която активът е признат за първи път;
- Заемополучателят е в просрочие над 30 дни, но по-малко от 90 дни;

- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя, над допустимия диапазон на изменение, измерени през основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, което обстоятелство се очаква да увеличи загубата и риска от неизпълнение.

*Качествени критерии:*

- Значителни неблагоприятни промени в бизнес, финансови и / или икономически условия, при които кредитополучателят оперира;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на кредитополучателя;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, която се очаква да увеличи риска от неизпълнение;
- Ранни признаци на проблеми с паричния поток / ликвидност, като забавяне в обслужването на търговските кредитори / кредити.

Критериите, използвани за определяне на значително нарастване на кредитния риск, се наблюдават и преразглеждат периодично за целесъобразност от финансовия директор на Групата.

Групата определя финансов инструмент *в неизпълнение и с настъпила кредитна загуба*, когато отговаря на един или повече от следните критерии :

*Количествени критерии*

- Заемополучателят е с просрочие над 90 дни по своите договорни плащания;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени и събития в бизнеса, финансовите условия и стопанската среда на заемополучателят, измерени през сериозен спад на основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Заемополучателят отчита поредица загуби и отрицателни нетни активи;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени в стойността на ключово обезпечение по заема, вкл. загуби на обезпечения.

*Качествени критерии*

Заемополучателят е в невъзможност да плаща поради значителни финансови затруднения.

Това са случаи, когато:

- Заемополучателят е в нарушение на финансовия договор, напр. лихвени плащания, обезпечения;
- Негативни промени в бизнеса на заемополучателя;
- Направени отстъпки във връзка с финансови затруднения на заемополучателя;
- Вероятно е заемополучателя да бъде обявен в несъстоятелност.

Дефиницията за неизпълнение е приложена последователно за моделиране на вероятността от неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD) през изчисленията на очакваните загуби на Групата.



Очакваните кредитни загуби са изчислени чрез дисконтиране на получената стойност от производението на: вероятността от неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD), определени както следва:

- PD представя вероятността заемополучателят да не изпълни финансовото си задължение или през следващите 12 месеца, или през целия живот на финансовия актив (PD за целия живот), определени на база на публични данни за PD на общоприети източници и статистически модели за ефектите от прогнозни макроикономически фактори. Също така ръководството на дружеството е извършило исторически анализ и е идентифицирало основните икономически променливи, влияещи върху кредитния риск и очакваните кредитни загуби за всеки вид заем (портфейл);
- EAD е сумата, която е дължима на Групата от заемополучателя в момента на неизпълнението, през следващите 12 месеца или през остатъчния период на заема, определена съгласно конкретните характеристики на инструмента (дължима сума, погасителни планове, лихви, срок и др.);
- LGD представлява очакването на Групата за размера на загуба при експозиция в неизпълнение. LGD варира според вида на контрагента, вида и старшинството на претенцията и наличието на обезпечение или друга кредитна подкрепа. LGD се измерва като процент загуба за откритата експозиция към момента на неизпълнение;
- Дисконтовият процент, използван при изчисляването на очакваната кредитна загуба (ECL), е първоначалният ефективен лихвен процент по заема или в случай на финансови гаранции и други инструменти без приложим лихвен процент – безрискова норма за съответния период, валута и т.н..

Групата прилага редица политики и практики за намаляване на кредитния риск от предоставени заеми. Най-често срещаното е приемането на обезпечение. Групата възлага изготвяне на оценка от външни експерти – независими оценители на полученото обезпечение като част от процеса по предоставянето на заеми. Тази оценка се преразглежда периодично, но поне веднъж годишно.

Таблицата по – долу представя качеството на финансовите активи и активите по договори на Групата, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск според приетата оценка за кредитен рейтинг:

31.12.2018 г	Приложения	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) BGN '000	Балансова стойност BGN '000
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	22,977	(116)	22,861
Предоставени краткосрочни заеми на свързани предприятия	24	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	8,596	(30)	8,566
Предоставени дългосрочни заеми на трети лица	24	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	2,641	(71)	2,570
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	22	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечение)	441	(1)	440
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26 (а)	Трудносъбираеми Етап 3	За целия живот (кредитно обезпечение)	3,667	(804)	2,863
Търговски и други вземания от свързани предприятия	26 (а)	неприложимо	За 12 - месечен период	1,578	(8)	1,570
Търговски и други вземания от трети лица	21,24	неприложимо	За 12 - месечен период	241,549	(6,928)	234,621
в т.ч. съдебни вземания	22,25			6,569	(765)	5,804
<b>Финансови активи</b>				<b>281,449</b>	<b>(7,958)</b>	<b>273,491</b>
31.12.2017 г	Приложения	Вътрешна категория за кредитен риск	Класификация по МСС 39	Брутна балансова стойност BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) BGN '000	Балансова стойност BGN '000
Предоставени заеми на свързани предприятия	21,24	-	Кредити и вземания	23,679		23,679
Предоставени заеми на трети лица	22,26 (а)	-	Кредити и вземания	4,435		4,435
Търговски вземания от свързани предприятия		-	Кредити и вземания	1,614		1,614
Търговски вземания от трети лица	21,24	-	Кредити и вземания	237,126	(4,663)	232,463
Други вземания от трети лица	22,25	-	Кредити и вземания	3,228		3,228
<b>Финансови активи</b>				<b>270,082</b>	<b>(4,663)</b>	<b>265,419</b>

Таблицата по – долу предоставя информация за експозицията на Групата към кредитен риск и обезценките по кредитните загуби за предоставените заеми и търговските вземания към 31.12.2018 г.:

<i>Категория</i>	<i>Съответствие с външен кредитен рейтинг</i>	<i>Осреднен процент на очаквана загуба от обезценка</i>	<i>Брутна балансова стойност BGN '000</i>	<i>Загуба от обезценка (коректив) BGN '000</i>
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B2	0.88%	20,092	(177)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	Ba3	0.09%	5,389	(5)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	Ba2	0.19%	5,297	(10)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B3	0.68%	3,823	(26)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B1	0.00%	54	-
Трудносъбираеми заеми (Етап 3)	Saa1	21.93%	3,667	(804)
Търговски и други вземания (Етап 1)		2.61%	236,558	(6,171)
Трудносъбираеми вземания (съдебни и присъдени вземания)		11.65%	6,569	(765)
			<b>281,449</b>	<b>(7,958)</b>

Групата има концентрация на вземания от свързани лица (търговски вземания и заеми), както следва:

	<i>31.12.2018 BGN '000</i>	<i>31.12.2017 BGN '000</i>
Клиент 1	53%	41%
Клиент 2	16%	21%
Клиент 3	16%	12%

Групата текущо управлява концентрацията на вземанията от свързани лица чрез прилагане на кредитни лимити и допълнителни обезпечения под формата на залог на ценни книжа и други активи и прилагане на записи на заповед.

	<i>31.12.2018</i>		<i>31.12.2017</i>	
	<i>BGN'000</i>	<i>% кредитна експозиция прямо общата сума на търговските вземания</i>	<i>BGN'000</i>	<i>% кредитна експозиция прямо общата сума на търговските вземания</i>
Клиент 1	13,691	6%	16,139	7%
Клиент 2	11,327	5%	9,086	4%
Клиент 3	9,947	4%	6,909	3%
Клиент 4	5,308	2%	6,192	3%
Клиент 5	5,236	2%	4,642	2%

### *Парични средства*

Паричните средства на Групата и разплащателните операции са съсредоточени основно в различни първокласни банки. За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти* се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да оценява наличието на завишен кредитен риск, текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

### **Счетоводна политика приложима до 31 декември 2017 година**

Групата е прилагала подобна политика на управление и оценка на кредитния риск, с изключение на измерването на загубите от обезценка (*Приложение № 2.26.2*).

### **Валутен риск**

Дружествата от Групата извършват своята дейност при активен обмен с чуждестранни доставчици и клиенти и поради това те са изложени на валутен риск.

Групата чрез дружествата в Беларус, Украйна и Сърбия осъществява стопански операции в тези страни и съответно има съществени експозиции в беларуски рубли, украински гривни и сръбски динар. Валутният риск е свързан с негативното движение на валутния курс на тези валути спрямо българския лев при бъдещите стопански операции, по признатите валутни активи и пасиви, и относно нетните инвестиции в чуждестранни дружества. Останалите дружествата в чужбина реализират продажбите си предимно на местните пазари, което води до валутен риск и спрямо техните валути - полска злота, литовски лит, щатски долар, английски паунд и казахстанско тенге.

Повечето от операциите на дружествата от Групата обичайно са деноминирани в български лева, като българският лев е фиксирани към евро, което редуцира потенциалната валутна волатилност за тези дружества от Групата.

За контролиране на валутния риск има въведена система в цялата Група на планиране на доставките от внос, за продажбите в чуждестранна валута, както и процедури за ежедневно наблюдение на движенията във валутния курс на щатския долар и контрол върху предстоящи плащания. Експозициите на почти всички дъщерни дружества в България към валутен риск е незначителна, тъй като почти всички продажби са реализирани на местния пазар в български лева. Вносът на стоки е основно осъществен в евро. Заемите, когато са деноминирани в чуждестранна валута, са отпуснати основно в евро.

**ГРУПА СОФАРМА**
**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

Активите и пасивите на Групата, деноминирани в български левове, представени по различните чуждестранни валути, са както следва:

<i>31 декември 2018 г.</i>	<i>в BGN</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в EUR</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в RSD</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в BYN</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в USD</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в UAH</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в друга</i> <i>валута</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>Общо</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>
Капиталови инвестиции	6,119	1,484	-	546	449	-	-	8,598
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	177,538	54,205	35,423	12,149	5,474	5,226	7,605	297,620
<i>Вземания и заеми</i>	<i>166,756</i>	<i>50,384</i>	<i>34,611</i>	<i>10,944</i>	<i>4,851</i>	<i>1,173</i>	<i>4,772</i>	<i>273,491</i>
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	<i>10,782</i>	<i>3,821</i>	<i>812</i>	<i>1,205</i>	<i>623</i>	<i>4,053</i>	<i>2,833</i>	<i>24,129</i>
<b>Общо финансови активи</b>	<b>183,657</b>	<b>55,689</b>	<b>35,423</b>	<b>12,695</b>	<b>5,923</b>	<b>5,226</b>	<b>7,605</b>	<b>306,218</b>
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	102,555	168,961	936	15,100	1,805	9,472	28	298,857
Други заеми и задължения	53,202	52,392	15,177	17,448	7,161	169	2,978	148,527
Задължения по лизинг	3,202	207	-	254	-	-	19	3,682
<b>Общо финансови пасиви</b>	<b>158,959</b>	<b>221,560</b>	<b>16,113</b>	<b>32,802</b>	<b>8,966</b>	<b>9,641</b>	<b>3,025</b>	<b>451,066</b>
<i>31 декември 2017 г.</i>	<i>в BGN</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в EUR</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в RSD</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в BYN</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в USD</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в UAH</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>в друга</i> <i>валута</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>	<i>Общо</i> <i>BGN</i> <i>'000</i>
Финансови активи на разположение и за продажба	5,043	1,826	-	-	1,113	-	-	7,982
Кредити и вземания, в т.ч.:	180,002	50,009	31,688	10,070	5,317	4,998	5,949	288,033
<i>Вземания и заеми</i>	<i>169,669</i>	<i>43,169</i>	<i>31,491</i>	<i>9,167</i>	<i>4,029</i>	<i>3,432</i>	<i>4,462</i>	<i>265,419</i>
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	<i>10,333</i>	<i>6,840</i>	<i>197</i>	<i>903</i>	<i>1,288</i>	<i>1,566</i>	<i>1,487</i>	<i>22,614</i>
<b>Общо финансови активи</b>	<b>185,045</b>	<b>51,835</b>	<b>31,688</b>	<b>10,070</b>	<b>6,430</b>	<b>4,998</b>	<b>5,949</b>	<b>296,015</b>
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	60,897	188,756	30	7,734	-	1,752	-	259,169
Други заеми и задължения	70,074	51,193	24,854	18,347	3,199	169	638	168,474
<b>Общо финансови пасиви</b>	<b>130,971</b>	<b>239,949</b>	<b>24,884</b>	<b>26,081</b>	<b>3,199</b>	<b>1,921</b>	<b>638</b>	<b>427,643</b>

**Анализ на валутната чувствителност**

Валутната чувствителност на експозициите на Групата е основно свързана с украинската гривна, беларуската рубла и сръбския динар. Спрямо останалите валути, в които оперира Групата или в които функционират определени дружества от Групата - полска злота, щатски долар и казахстанско тенге, валутният риск на Групата е лимитиран, тъй като техните експозиции в тези валути са относително малки и по-лесно регулируеми от страна на ръководствата на съответните дъщерни дружества.

Ефектът от валутната чувствителност при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо сръбския динар, беларуската рубла, украинската гривна, щатския долар и общо спрямо другите валутни експозиции на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е измерен и представен като влияние върху консолидирания финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал, принадлежащ на Групата.

	2018				2017			
	<i>RSD</i> BGN '000	<i>BYN</i> BGN '000	<i>USD</i> BGN '000	<i>UAH</i> BGN '000	<i>RSD</i> BGN '000	<i>BYN</i> BGN '000	<i>USD</i> BGN '000	<i>UAH</i> BGN '000
Финансов резултат	1,641	(1,649)	(274)	(362)	578	(1,441)	291	277
Неразпределена печалба	1,641	(1,649)	(274)	(362)	578	(1,441)	291	277

При увеличение с 10 % на курса на беларуската рубла спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) за 2018 г. би бил намаление с 1,649 х.лв. (5.38%), а за 2017 г. би бил намаление със 1,441 х.лв. (3.13%). Същият стойностен ефект би имало и върху собствения капитал, принадлежащ на Групата – чрез компонент „неразпределена печалба”. Групата прави анализ на валутната експозиция в тази валута и предприема своевременни мерки за намаляването на ефектите ѝ върху резултатите за Групата.

При увеличение с 10 % на курса на украинската гривна спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) за 2018 г. би бил намаление с 362 х.лв. (1.18%), а за 2017 г.– би бил увеличение с 277 х.лв. (0.6%). Същият стойностен ефект би имало и върху собствения капитал, принадлежащ на Групата – чрез компонент „неразпределена печалба”.

При увеличение с 10 % на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) за 2018 г. би бил намаление с 274 х.лв. (0.89%), а за 2017 г.– би бил увеличение със 291 х.лв. (0.63%). Същият стойностен ефект би имало и върху собствения капитал, принадлежащ на Групата – чрез компонент „неразпределена печалба”.

При увеличение с 10 % на курса на сръбския динар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) за 2018 г. би бил увеличение с 1,641 х.лв. (5.36%), а за 2017 г.– би бил увеличение с 578 х.лв. (1.26%). Същият стойностен ефект би имало и върху собствения капитал, принадлежащ на Групата – чрез компонент „неразпределена печалба”.

При намаление с 10%, респективно на курса на украинската гривна, беларуската рубла, щатския долар и сръбския динар спрямо българския лев, крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по – горе резултат при увеличението.

В други валути са включени основно: 4,482 х.лв. в полски злоти и 1,303 х.лв. в молдовски леи нетни финансови активи (за 2017 г.: 3,591 х.лв. в полски злоти и 1,314 х.лв. в молдовски леи нетни финансови активи).

Влиянието на останалите валути (извън украинската гривна, беларуската рубла, щатския долар, сръбския динар и евро за 2018 г.) при 10% увеличение на курсовете им спрямо българския лев върху печалбата на Групата (след облагане) е:

	2018		2017	
	PLN	MDL	PLN	MDL
	BGN '000		BGN '000	
Финансов резултат	363	115	291	116
Неразпределена печалба	363	115	291	116

При намаление с 10%, респективно на курса на полската злота и молдовската лея спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по – горе резултат при увеличението.

Ефектът върху собствения капитал е на същата стойност и в посока намаление и рефлектира в компонента „неразпределена печалба“.

Ръководството на Групата е на мнение, че посоченият по-горе анализ на валутната чувствителност на база балансова структура на валутните активи и пасиви отразява обичайната валутна чувствителност на Групата през годината.

#### **Ценови риск**

Дружествата от Групата са изложени на ценови риск за материални запаси от три основни фактора:

а) евентуално нарастване на доставните цени на суровините, материалите, доколкото значителна част от използваните суровини са от внос и заемат съществен дял от разходите за производство;

б) евентуално нарастване на доставните цени на стоките; и

в) нарастващата конкуренция на българския фармацевтичен пазар, намираща отражение и в цените на лекарствата.

За минимизиране на това влияние ръководството на Групата прилага фирмена стратегия, целяща оптимизиране на производствените разходи, валидиране на алтернативни доставчици предлагащи изгодни търговски условия, разширяване на номенклатурата чрез разработване на нови за пазара генерични продукти и не на последно място гъвкава маркетингова и ценова политика. Ценовата политика е функция от три основни фактора - структура на разходите, цени на конкуренти и покупателна възможност на потребителите.

Групата е изложена на значителен ценови риск и по отношение на притежаваните от нея акции, класифицирани като други дългосрочни капиталови инвестиции, най-вече чрез дружеството-майка. За целта неговото ръководство следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа, както и използва консултантските услуги на един от най-авторитетните в страната инвестиционни посредници. Допълнително, към настоящия етап, ръководството е взело решение за редуциране на операциите на фондовите пазари, задържане на закупените акции в по-дългосрочен хоризонт при текущо наблюдение на докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели, както и развитието на дейността в условията на криза.

**Ликвиден риск**

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж.

Групата генерира и поддържа значителен обем на ликвидни средства. Вътрешен източник на ликвидни средства за Групата е основната стопанска дейност на дружествата от нея, генерираща достатъчни оперативни потоци. Външни източници на финансиране са банките и други постоянни партньори. С цел изолиране евентуалния общ ликвиден риск, Групата работи със система от алтернативни механизми за действие и прогнози, крайният ефект от което е поддържането на добра ликвидност, респективно способност за финансиране на стопанската си дейност. Това се допълва от текущо наблюдение на матуритетите на активите и пасивите, контрол върху изходящите парични потоци и осигуряване на текущото им балансиране спрямо входящите, вкл. предоговаряне на падежите и оптимизиране структурата на дълговете, увеличаване и вътрешно реструктуриране на собствено генерирани средства и тяхното инвестиране.

**Матуритетен анализ**

По-долу са представени финансовите недеривативни пасиви на Групата, класифицирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на консолидирания отчет. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви.

**Матуритетен анализ**

31 декември 2018 г.	до 1 м	от 1 до 3 м	от 3 до 6 м	от 6 до 12 м	от 1 до 2 г	от 2 до 5 г	над 5 г	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	92,359	8,204	89,041	66,547	22,145	26,660	473	<b>305,429</b>
Други заеми и задължения	88,961	43,409	15,160	890	107	-	-	<b>148,527</b>
Задължения по лизинг	-	12	1,498	787	387	1,175	-	<b>3,859</b>
<b>Общо пасиви</b>	<b>181,320</b>	<b>51,625</b>	<b>105,699</b>	<b>68,224</b>	<b>22,639</b>	<b>27,835</b>	<b>473</b>	<b>457,815</b>
31 декември 2017г.	до 1 м	от 1 до 3 м	от 3 до 6 м	от 6 до 12 м	от 1 до 2 г	от 2 до 5 г	над 5 г	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	2,406	55,641	52,120	101,602	14,917	37,881	-	<b>264,567</b>
Други заеми и задължения	101,644	48,523	10,341	5,552	1,700	966	-	<b>168,726</b>
<b>Общо пасиви</b>	<b>104,050</b>	<b>104,164</b>	<b>62,461</b>	<b>107,154</b>	<b>16,617</b>	<b>38,847</b>	<b>-</b>	<b>433,293</b>

**Риск на лихвоносни парични потоци**

В структурата на активите на Групата лихвоносните активи са: парични средства, банкови депозити и предоставени заеми, които са с фиксиран лихвен процент.



От друга страна, привлечените средства от Групата под формата на дългосрочни и краткосрочни заеми са обичайно с променлив лихвен процент. Това обстоятелство частично поставя паричните потоци на Групата в зависимост от лихвен риск. Покриването на този риск се постига по два начина:

а) оптимизиране на източниците и структурата на кредитни ресурси за постигане на относително по-ниска цена на привлечените средства; и б) комбинирана структура на самите лихвени проценти по кредитите, която съдържа два компонента – постоянен и променлив, съотношението между които, а и абсолютната им стойност се поддържат в благоприятен размер за дружествата от Групата. Постоянната компонента е с относително ниска абсолютна стойност и достатъчно голям относителен дял в общия лихвен процент. Това обстоятелство премахва вероятността от значителна промяна в лихвените равнища при евентуална актуализация на променливата компонента. Така се минимизира и вероятността от промяна в неблагоприятна посока на паричните потоци.

Ръководствата на дружествата от Групата, заедно с това на дружеството-майка, текущо наблюдават и анализират експозицията на съответното дружество спрямо промените в лихвените равнища. Симулират се различни сценарии на рефинансиране, подновяване на съществуващи позиции и алтернативно финансиране. На база на тези сценарии се измерва ефектът върху финансовия резултат и собствения капитал при промяна с определени пунктове или проценти. За всяка симулация, едно и също предположение за промяна на лихвения процент се прилага за всички основни валути. Изчисленията се правят за значителните лихвоносни позиции.

	<i>безлихвени</i>	<i>с плаващ лихвен %</i>	<i>с фиксиран лихвен %</i>	<i>Общо</i>
<i>Лихвен анализ</i>				
<i>31 декември 2018 г.</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Капиталови инвестиции	8,598	-	-	8,598
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	226,519	28,631	42,470	297,620
<i>Вземания и заеми</i>	<i>219,874</i>	<i>16,620</i>	<i>36,997</i>	<i>273,491</i>
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	<i>6,645</i>	<i>12,011</i>	<i>5,473</i>	<i>24,129</i>
<b>Общо финансови активи</b>	<b>235,117</b>	<b>28,631</b>	<b>42,470</b>	<b>306,218</b>
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	-	247,282	51,575	298,857
Други заеми и задължения	126,872	20,950	705	148,527
Задължения по лизинг	-	3,401	281	3,682
<b>Общо финансови пасиви</b>	<b>126,872</b>	<b>271,633</b>	<b>52,561</b>	<b>451,066</b>

	<i>безлихвени</i>	<i>с плаващ</i>	<i>с фиксиран</i>	<i>Общо</i>
<i>Лихвен анализ</i>		<i>лихвен %</i>	<i>лихвен %</i>	
<i>31 декември 2017 г.</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Финансови активи на разположение и за продажба	7,982	-	-	7,982
Кредити и вземания, в т.ч.:	234,424	7,294	46,315	288,033
<i>Вземания и заеми</i>	224,724	15	40,680	265,419
<i>Парични средства и парични еквиваленти</i>	9,700	7,279	5,635	22,614
<b>Общо финансови активи</b>	<b>242,406</b>	<b>7,294</b>	<b>46,315</b>	<b>296,015</b>
Краткосрочни и дългосрочни банкови заеми	-	229,924	29,245	259,169
Други заеми и задължения	146,154	21,897	423	168,474
<b>Общо финансови пасиви</b>	<b>146,154</b>	<b>251,821</b>	<b>29,668</b>	<b>427,643</b>

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при възможни промени с 0,50 пункта в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

#### *Увеличение/намаление на лихвения процент*

#### *Ефект върху финансовия резултат и собствения капитал след облагане печалба/(загуба)*

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
Увеличение	(1,358)	(1,181)
Намаление	1,358	1,181

#### *Управление на капиталовия риск*

С управлението на капитала Групата цели да създаде и поддържа възможности тя да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвращаемост на инвестираните средства на акционерите, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в нейния бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала. Аналогичен подход се прилага и на ниво индивидуално дружество от Групата по отношение на неговата капиталова структура и финансиране.

Групата текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала на база съотношението на задължията. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на ангажирания капитал. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства (краткосрочни и дългосрочни) така, както са посочени в консолидирания отчет за финансовото състояние и паричните средства и паричните еквиваленти. Общата сума на ангажирания капитал е равна на собствения капитал (вкл. неконтролиращото участие) и нетния дългов капитал. Характерното и за двата представени периода е, че Групата финансира дейността си както от собствените си генерирани печалби, така и като поддържа определено ниво на търговски и други краткосрочни задължения и заеми (банкови, търговски). През 2018 г. стратегията на ръководството на дружеството - майка е да се поддържа съотношение в рамките на 25-37% на ниво „група” (2017 г.: 25-35%).

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структура на капитала:

	<b>31.12.2018</b> <b>BGN'000</b>	<b>31.12.2017</b> <b>BGN'000</b>
<b>Общо дългов капитал, в т.ч:</b>	<b>324,330</b>	<b>281,793</b>
<i>Заеми от банки</i>	298,857	259,169
<i>Заеми и задължения по финансов лизинг и факторинг</i>	25,473	22,624
<b>Намален с: паричните средства и паричните еквиваленти</b>	<b>(24,129)</b>	<b>(22,614)</b>
<b>Нетен дългов капитал</b>	<b>300,201</b>	<b>259,179</b>
<b>Общо собствен капитал, принадлежащ на групата</b>	<b>508,529</b>	<b>503,110</b>
<b>Общо капитал, принадлежащ на групата</b>	<b>808,730</b>	<b>762,289</b>
<b>Съотношение на задлъжнялост</b>	0.37	0.34

Показаните задължения в таблицата по-горе са оповестени в *Приложения № 29, № 32, № 34 и №37*).

#### **Оценяване по справедлива стойност**

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и банковите депозити, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респективно погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така голяма част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), или са отразени в консолидирания отчет за финансово състояние на база пазарна стойност (предоставени банкови депозити, инвестиции в ценни книжа, кредити с променлив лихвен процент) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност.

При вземанията и заемите с фиксиран лихвен процент прилаганата методика за неговото определяне използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на Групата по отношение на пазарните лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно разработен пазар, със стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на дружеството-майка счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансово състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

**44. ПРИДОБИВАНИЯ И УВЕЛИЧЕНИЯ НА УЧАСТИЯ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА****44.1 Придобиване на дъщерни дружества**

През 2018 г. Групата, чрез дъщерното си дружество Софарма Трейдинг АД, е учредила с вноски за 100% дялово участие в капитала на дружествата:

	дата на придобиване	ефективен % участие	Стойност на вноската в капитала <b>BGN'000</b>
<i>Чрез Софарма Трейдинг АД</i>			
Софармаси 16 ЕООД	15.05.2018	72.89%	5
Софармаси 17 ЕООД	15.05.2018	72.89%	5

Чрез дъщерните си дружества ООО Ариенс и ООО Ивем и К Групата е учредила дружеството ООО Заботливая аптека с вноски за 50% дялово участие на всяко от тях в капитала на дружеството:

	дата на придобиване	ефективен % участие	Стойност на вноската в капитала <b>BGN'000</b>
<i>Чрез ООО Ариенс и ООО Ивем и К:</i>			
ООО Заботливая аптека	03.04.2018	39.01%	1

През 2018 г. Групата е придобила следните нови дъщерни дружества:

	дата на придобиване	ефективен % участие	придобити нетни активи по справедлива стойност <b>BGN'000</b>
<i>Чрез Бриз СИА и СООО Брититрейд:</i>			
ООО Мед-дент	16.08.2018	46.29%	532
БООО СпецАфармация	16.08.2018	46.29%	1,321

През 2017 г. Групата, чрез дъщерното си дружество Софарма Трейдинг АД, е учредила следните дружества, с вноски за 100% дялово участие в капитала на дружествата:

	дата на придобиване	ефективен % участие	Стойност на вноската в капитала <b>BGN'000</b>
<i>Чрез Софарма Трейдинг АД</i>			
Софармаси 7 ЕООД	15.03.2017	72,85%	5
Софармаси 8 ЕООД	27.06.2017	72,85%	5
Софармаси 9 ЕООД	11.09.2017	72,85%	5
Софармаси 10 ЕООД	11.09.2017	72,85%	5

През 2017 г. Групата е придобила следните нови дъщерни дружества:

	дата на придобиване	ефективен % участие	придобити нетни активи по справедлива стойност BGN'000
Аромания ООД	31.07.2017	76,00%	735
Рап Фарма Интернешънъл ООД	14.04.2017	51,00%	256
<i>Чрез Софарма Трейдинг АД</i>			
Фармастор 1 ЕООД	07.12.2017	72,85%	981
Фармастор 2 ЕООД	07.12.2017	72,85%	1,550
Фармастор 3 ЕООД	07.12.2017	72,85%	1,524
Фармастор 4 ЕООД	07.12.2017	72,85%	1,571
Фармастор 5 ЕООД	07.12.2017	72,85%	2,881
Лековит Д.о.о.	09.08.2017	50,96%	11,132
	дата на придобиване	ефективен % участие	придобити нетни активи по справедлива стойност BGN'000
<i>Чрез Бриз СИА</i>			
ЗАО Интерфарм	26.04.2017	59,52%	1,965
ООО Здравей	16.08.2017	28,81%	162
ООО Ивем и К	16.08.2017	36,86%	360
ООО Ариенс	16.08.2017	32,87%	243

Предметът на дейност на придобитите дъщерни дружества е оповестен в Приложение № 1.2. Балансовите и справедливите стойности на нетните активи при придобиване на новите дъщерни дружества (Приложение № 2.3.2) са представени по-долу:

**През 2018 година:**

	справедлива стойност BGN'000	балансова стойност BGN'000
Имоти, машини и оборудване (Приложение № 16)	285	285
Нематериални активи (Приложение № 17)	4,184	-
Материални запаси	968	968
Други вземания и активи	76	76
Парични средства и парични еквиваленти	30	30
Заеми	(285)	(285)
Търговски задължения	(435)	(435)
Пасиви по отсрочени данъци	(754)	-
Други задължения	(66)	(66)
<b>Общо нетни активи</b>	<b>4,003</b>	<b>573</b>

	Общо нетни активи по:			Дял на неконтролиращо участие		Придобити нетни активи от Групата	
	справедлива стойност	балансова стойност	Неконтролиращо участие	справедлива стойност	балансова стойност	справедлива стойност	балансова стойност
	BGN'000	BGN'000	%	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
ООО Мед-дент	1,150	186	53.71%	618	100	532	86
БООО СпецАфармация	2,853	387	53.71%	1,532	208	1,321	179
	<b>4,003</b>	<b>573</b>		<b>2,150</b>	<b>308</b>	<b>1,853</b>	<b>265</b>

През 2017 година:

	справедлива стойност BGN'000	балансова стойност BGN'000
Имоти, машини и съоръжения (Приложение № 16)	3,914	3,699
Нематериални активи (Приложение № 17)	33,056	11
Материални запаси	21,144	21,144
Други вземания и активи	24,530	24,141
Парични средства и парични еквиваленти	382	382
Заеми	(16,218)	(16,218)
Търговски задължения	(19,101)	(19,101)
Други задължения	(7,137)	(2,579)
<b>Общо нетни активи</b>	<b>40,570</b>	<b>11,479</b>

	Общо нетни активи по:		Неконтролиращо участие	Дял на неконтролиращо участие		Придобити нетни активи от Групата	
	справедлива стойност	балансова стойност		справедлива стойност	балансова стойност	справедлива стойност	балансова стойност
	BGN'000	BGN'000		%	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Аромания ООД	967	650	24,00%	232	156	735	494
Рап Фарма Интернешънъл ООД	500	(10)	49,00%	245	(5)	255	(5)
Фармастор дружества	11,678	5	27,15%	3,171	1	8,507	4
Лековит Д.о.о.	21,844	10,374	49,04%	10,712	5,087	11,132	5,287
ЗАО Интерфарм	3,302	466	40,48%	1,337	189	1,965	277
ООО Здравей	563	71	71,19%	401	51	162	20
ООО Ивем и К	977	(18)	63,14%	617	(11)	360	(7)
ООО Ариенс	739	(59)	67,13%	496	(40)	243	(19)
	<b>40,570</b>	<b>11,479</b>		<b>17,210</b>	<b>5,428</b>	<b>23,360</b>	<b>6,051</b>

Цената на инвестицията при придобиването на дъщерните дружества и възникналата репутацията към датите на сделката по придобиване на контрол от самото дружество-майка са следните:

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

*През 2018 година:*

Цена на придобиване	ООО Меддент	БООО СпецАфармация	Общо
	Беларус BGN'000	Беларус BGN'000	BGN'000
Трансфер от съвместни дружества	271	1,059	1,330
Дял в печалбата за периода до датата на придобиване на контрол	4	-	4
Оценка до справедлива стойност на предишните участия до датата на придобиване на контрол	300	367	667
Платени суми в текущ период	310	730	1,040
Дял на неконтролиращо участие в инвестицията при индиректно придобиване	(341)	(827)	(1,168)
<b>Общо цена на придобиване</b>	<b>544</b>	<b>1,329</b>	<b>1,873</b>
<b>Справедлива стойност на придобитите нетни активи</b>	<b>(532)</b>	<b>(1,321)</b>	<b>(1,853)</b>
<b>Репутация</b>	<b>12</b>	<b>8</b>	<b>20</b>

Групата, чрез Софарма Трейдинг АД, е учредила дружествата Софармаси 16 ЕООД, Софармаси 17 ЕООД, всяко с капитал 5 х.лв и чрез ООО Ариенс и ООО Ивем и К ООО Заботливая аптека с капитал 1 х.лв.

*През 2017 година:*

Цена на придобиване	Аромания ООД	Рап Фарма Интернешъ л ООД	Фарма- стор дружества	Лековит Д.о.о.	ЗАО Интерфарм	ООО Ивем и К	ООО Ариенс	ООО Здоровей	Общо
	България	Молдова	България	Сърбия	Беларус	Беларус	Беларус	Беларус	BGN'000
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Трансфер от асоциирани дружества	-	-	-	-	-	-	-	795	795
Трансфер от съвместни дружества	-	-	-	-	1,072	678	97	-	1,847
Участия до датата на придобиване на контрол	-	-	-	-	(7)	(189)	9	31	(156)
Оценка до справедлива стойност на предишните участия до датата на придобиване на контрол	-	-	-	-	586	-	263	(578)	271
Платени суми в текущ период	750	293	11,760	28,524	2,462	-	-	798	44,587
Начислени суми в текущ период	-	-	-	-	-	488	370	-	858
Дял на неконтролиращо участие в инвестицията при индиректно придобиване	-	-	(3,171)	(4,159)	(1,719)	(617)	(496)	(629)	(10,791)
<b>Общо цена на придобиване</b>	<b>750</b>	<b>293</b>	<b>8,589</b>	<b>24,365</b>	<b>2,394</b>	<b>360</b>	<b>243</b>	<b>417</b>	<b>37,411</b>
<b>Справедлива стойност на придобитите нетни активи</b>	<b>(735)</b>	<b>(255)</b>	<b>(8,507)</b>	<b>(11,132)</b>	<b>(1,965)</b>	<b>(360)</b>	<b>(243)</b>	<b>(162)</b>	<b>(23,360)</b>
<b>Репутация</b>	<b>15</b>	<b>38</b>	<b>82</b>	<b>13,233</b>	<b>429</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>255</b>	<b>14,051</b>

Групата, чрез Софарма Трейдинг АД, е учредила дружествата Софармаси 7 ЕООД, Софармаси 8 ЕООД, Софармаси 9 ЕООД, Софармаси 10 ЕООД, всяко с капитал 5 х.лв.

Изходящите парични потоци от придобиване на контрол са както следва:

*През 2018 година:*

Парични потоци при придобиване на контрол	ООО Мед-	БООО	ООО	Общо
	дент	СпецАфармация	Беллерофон	
	Беларус	Беларус	Беларус	
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Платени парични средства за придобиване на контрол	310	730	-	1,040
Парични средства и парични еквиваленти в придобитите дружества	(12)	(18)	-	(30)
Платен аванс за придобиване на дъщерно дружество	-	-	277	277
<b>Изходящ паричен поток при придобиване на контрол, нетно</b>	<b>298</b>	<b>712</b>	<b>277</b>	<b>1,287</b>

*През 2017 година:*

Парични потоци при придобиване на контрол	Аромания	Фармастор	Рап Фарма	Лековит	ЗАО	ООО	ООО	ООО	Общо
	ООД	дружества	Интернешънъл	Д.о.о.	Интерфарм	Ивем и К	Ариенс	Здоровей	
	България	България	Молдова	Сърбия	Беларус	Беларус	Беларус	Беларус	
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Платена с парични средства	750	11,760	293	28,524	2,462	-	-	798	44,587
Парични средства и парични еквиваленти в придобитите дружества	(153)	-	(18)	(96)	(23)	(47)	(20)	(19)	(376)
<b>Изходящ паричен поток при придобиване на контрол, нетно</b>	<b>597</b>	<b>11,760</b>	<b>275</b>	<b>28,428</b>	<b>2,439</b>	<b>(47)</b>	<b>(20)</b>	<b>779</b>	<b>44,211</b>

#### 44.2 Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)

Групата е извършила сделки по покупка на допълнителни дялове от неконтролиращото участие. През 2018 г. Групата е придобила следните дялове:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	дата на сделка	% промяна участие	придобити нетни активи
			<i>BGN '000</i>
ОДО Аленфарм-плюс	22.11.2018	3.30%	41
ООО Ариенс	11.05.2018	4.53%	27
СООО Бризфарм	11.05.2018	4.40%	17
ООО Галенафарм	22.11.2018	5.29%	61
ООО Фармацевт плюс	11.05.2018	5.12%	153
ООО Здравей	11.05.2018	3.94%	18
Софарма Трейдинг АД	19.12.2018	0.11%	68
Момина крепост АД	22.06.2018	0.01%	-
			<b>385</b>



През 2017 г. Групата е придобила следните дялове:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	дата на сделка	% промяна участие	придобити нетни активи <i>BGN '000</i>
Унифарм АД	19.09.2017	20,88%	5,361
Вета Фарма АД	05.12.2017	31,93%	2,969
Софарма Трейдинг група	29.12.2017	0,27%	177
Фармалогистика АД	14.02.2017	4,46%	200
Момина крепост АД	28.12.2017	0,01%	-
ООО Галенафарм	22.12.2017	5,68%	71
ОДО Меджел	31.08.2017	6,61%	42
ОДО Аленфарм-плюс	14.11.2017	3,30%	64
ООО Фарматеа	16.08.2017	15,79%	126
ОДО Салюс Лайн	18.10.2017	3,50%	(93)
ООО Здравей	15.11.2017	6,18%	38
ООО Ариенс	16.08.2017	2,43%	16
			<b>8,971</b>

Цената на придобиване на закупените допълнителни дялове през 2018 г., ефектите и изходящите парични потоци по тези операции, са както следва:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	Общо <i>BGN'000</i>
Директно придобиване	2,962
Индириктно придобиване през дъщерно дружество	1,705
Дял на неконтролиращо участие при индириктно придобиване	(2,479)
<b>Обща цена на придобиване</b>	<b>2,188</b>
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	<b>(385)</b>
Ефекти, поети от Групата за сметка на груповия резерв - "натрупана печалба"	<b>1,803</b>
<b>Изходящ паричен поток при увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)</b>	<b>3,183</b>
в т. ч. изходящ паричен поток за увеличения на участия през 2018 г.	2,814
в т. ч. изходящ паричен поток за увеличения на участия през 2017г.	369

Цената на придобиване на закупените допълнителни дялове през 2017 г., ефектите и изходящите парични потоци по тези операции, са както следва:

Увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)	Общо
	<i>BGN'000</i>
<b>Цена на придобиване</b>	
Директно придобиване	10,012
<b>Обща цена на придобиване</b>	<u>10,012</u>
Справедлива стойност на придобитите нетни активи	<u>(8,971)</u>
Ефекти, поети от Групата за сметка на груповия резерв – „натрупана печалба”	<u>1,041</u>
<b>Изходящ паричен поток при увеличения на участия (покупки от неконтролиращо участие)</b>	<u><u>10,012</u></u>

#### 45. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА И НАМАЛЕНИЯ НА УЧАСТИЯТА В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

##### 45.1 Пълно освобождаване от дъщерни дружества

През 2018 г. Групата няма освобождаване на участия в дъщерни дружества.

През 2017 г. Групата няма освобождаване на участието си в дъщерни дружества.

Медика Здраве ЕООД е прекратено чрез ликвидация на 22.02.2017 г.

##### 45.2 Намаление на участия (продажби на неконтролиращо участие)

През 2018 година:

	дата на сделка	% промяна участие	продадени нетни активи
Дружество			
ООО Ивем и К	19.11.2018	-9.97%	77
ОДО Меджел	22.11.2018	-1.32%	17
ООО Фарматея	19.11.2018	-2.38%	18
ОДО СалюсЛайн	23.11.2018	-1.32%	41
ООО Табина	22.11.2018	-1.32%	(7)
ООО Заботливая аптека	19.11.2018	-4.27%	-
			<u>146</u>

Намаления на участия (продажби на неконтролиращо участие)	Общо
	<i>BGN'000</i>
Приходи от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества за Групата	671
Балансова стойност на дела на Групата в нетните активи към датата на частичното освобождаване	<u>(146)</u>
Ефекти за Групата	525
<b>Входящ паричен поток от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества</b>	<u><u>1,037</u></u>

*През 2017 година:*

	дата на сделка	% промяна участие	продадени нетни активи
<b>Дружество</b>			
Софарма Билдингс АДСИЦ	15.06.2017	-0.01%	-
ООО Табина	18.12.2017	-8.45%	(5)
СООО Бризфарм	31.07.2017	-14.81%	(65)
ООО Фармацевт плюс	04.12.2017	-7.38%	(159)
			<u>(229)</u>
<b>Намаления на участия (продажби на неконтролиращо участие)</b>			<b>Общо BGN'000</b>
Приходи от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества за Групата			505
Балансова стойност на нетните активи към дата на частичното освобождаване на дялове от дъщерни дружества			(229)
Ефекти за Групата			276
<b>Входящ паричен поток от частично освобождаване на дялове от дъщерни дружества</b>			<b><u>250</u></b>

**46. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА**

<i>Свързани лица</i>	<i>Вид на свързаност</i>	<i>Период на свързаност</i>	
Телекомплект Инвест АД	Дружество - основен акционер	2018 г.	2017 г.
Донев инвестмънтс холдинг АД	Дружество - основен акционер	2018 г.	2017 г.
Софарма Имоти АДСИЦ	Дружество, свързано чрез основен акционер	2018 г.	2017 г.
Софпринт груп АД	Дружество, свързано чрез основен акционер	2018 г.	2017 г.
Елфарма АД	Дружество, свързано чрез ключов управленски персонал	2018 г.	2017 г.
Телекомплект АД	Дружество, свързано чрез ключов управленски персонал	2018 г.	2017 г.

*Доставки от свързани лица:*

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>

*Доставки на материални запаси от:*

Дружества, свързани чрез основен акционер	9,304	9,197
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	112	81
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	15	44
	<u>9,431</u>	<u>9,322</u>

*Доставки на услуги от:*

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	3,145	3,230
Дружества свързани чрез основен акционер	2,356	2,648
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	1,143	833
Дружества основни акционери	341	229
	<b>6,985</b>	<b>6,940</b>

*Доставки на дълготрайни материални активи от:*

Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	72	344
Дружества свързани чрез основен акционер	46	-
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	1	29
	<b>119</b>	<b>373</b>

*Доставки за придобиване на дълготрайни активи:*

Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	2,313	1,222
Дружество, контролирано от асоциирано дружество	198	-
Дружества основни акционери	-	6
	<b>2,511</b>	<b>1,228</b>

*Други доставки от:*

Дружества основни акционери	6	3
	<b>6</b>	<b>3</b>

*Придобити инвестиции от:*

Увеличение на капитала в дружества свързани чрез основен акционер	-	425
	<b>-</b>	<b>425</b>

*Начислени дивиденди на:*

Дружества основни акционери	6,777	6,141
Ключов управленски персонал	221	42
	<b>6,998</b>	<b>6,183</b>
	<b>26,050</b>	<b>24,474</b>

*Продажби на свързани лица**Продажби на материални запаси за:*

Съвместни дружества	3,301	4,845
Дружество, контролирано от асоциирано дружество	1,352	-
Дружества, свързани чрез основен акционер	740	784
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	1	-
	<b>5,394</b>	<b>5,629</b>

**Продажби на услуги за:**

	<b>2018</b>	<b>2017</b>
	<b>BGN '000</b>	<b>BGN '000</b>
Дружество, контролирано от асоциирано дружество	289	289
Дружества, свързани чрез основен акционер	51	48
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	16	11
Асоциирани дружества	7	-
	<b>363</b>	<b>348</b>

**Продажби на дълготрайни активи за:**

Дружество, контролирано от асоциирано дружество	24	-
	<b>24</b>	<b>-</b>

**Други продажби от:**

Дружества, свързани чрез основен акционер	215	-
	<b>215</b>	<b>-</b>

**Приходи от дивиденди от:**

Дружества, свързани чрез основен акционер	49	-
	<b>49</b>	<b>-</b>

**Лихви по предоставени заеми:**

Асоциирани дружества	602	411
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	199	76
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	107	541
	<b>908</b>	<b>1,028</b>
	<b>6,953</b>	<b>7,005</b>

Разчетите със свързани предприятия са оповестени в *Приложения № 21 и № 25*.

Съставът на ключовия управленски персонал на Групата включва оповестения в Приложение № 1.1 изпълнителен директор и членове на Съвета на директорите на дружеството-майка.

Възнагражденията и другите доходи на ключовия управленски персонал и на изпълнителните директори, членовете на Съвета на директорите и управителите на дъщерните дружества от Групата са в размер на 5,889 х.лв. (2017 г.: 6,806 х.лв.), в т.ч.:

- текущи възнаграждения – 5,312 х.лв. (2017 г.: 6,272 х.лв.);
- тантиеми – 575 х.лв. (2017 г.: 534 х.лв.);
- плащания на база акции - 2 х.лв (2017 г.: няма);

Възнагражденията и другите доходи на ключовия управленски персонал на дружеството – майка са в размер на 1,401 х.лв. (2017 г.: 1,759 х.лв.), в т.ч.:

- текущи възнаграждения – 970 х.лв. (2017 г.: 1,357 х.лв.);
- тантиеми – 429 х.лв. (2017 г.: 402 х.лв.);
- плащания на база акции – 2 х.лв (2017 г.: няма).

## 47. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Таблицата по-долу представя групирането на дъщерните дружества според наличието или не на неконтролиращо участие (НКУ):

	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	<i>брой</i>	<i>брой</i>
Дъщерни дружества, изцяло притежавани от Групата	4	4
Дъщерни дружества със съществено неконтролиращо участие за Групата	8	9
Дъщерни дружества с несъществено неконтролиращо участие за Групата	40	35
	<b>52</b>	<b>48</b>

Таблиците по-долу представят обобщена финансова информация за дъщерните дружества, в които има съществени неконтролиращи дялови участия за Групата. Сумите в таблиците за показателите от отчетите за всеобхватния доход и отчетите за финансовото състояние са преди елиминирането на вътрешногруповите разчети и операции, след ефектите от направени корекции за унифициране спрямо груповата счетоводна политика и ефектите от преоценката на активите и пасивите по справедлива стойност към датата на придобиване.

*Финансови показатели от отчетите за всеобхватния доход за 2018 г.:*

<i>Държава и дъщерното дружество</i>	<i>Дял на НКУ в собствеността</i>		<i>Печалба/ (загуба), разпределена за НКУ</i>		<i>НКУ към 31 декември</i>	
	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
	%	%	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
<i>България</i>						
Софарма						
Трейдинг АД	27.04	27.15	4,859	3,959	21,602	19,987
Софармаси ЕООД	27.04	27.15	(163)	(234)	1,945	1,193
Фармастор 5 ЕООД	-	27.15		(26)		1,048
			<b>4,696</b>	<b>3,699</b>	<b>23,547</b>	<b>22,228</b>
<i>Латвия</i>						
Бриз ООД	33.87	33.87	<b>678</b>	<b>2,210</b>	<b>15,989</b>	<b>15,341</b>
<i>Сърбия</i>						
Лековит	48.93	49.00	<b>(279)</b>	<b>648</b>	<b>11,220</b>	<b>11,491</b>
<i>Беларус</i>						
ООО Фармацевт плюс	59.28	64.40	(149)	(24)	1,770	1,389
Брититрейд СООО	47.10	47.10	211	771	3,999	4,019
ОДО Салюс Лайн БООО	49.08	47.76	(122)	(127)	1,519	1,673
СпецАфармация	53.71		(26)		1,417	
ЗАО Интерфарм	-	40.48		(36)		1,108
			<b>(86)</b>	<b>584</b>	<b>8,705</b>	<b>8,189</b>

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

Финансови показатели от отчетите за финансовото състояние към 31.12.2018 г.:

	<i>Софарма Трейдинг АД</i>	<i>Софарма си ЕООД</i>	<i>Бриз ООД</i>	<i>Лековит</i>	<i>БООО СпецАфа- рмация</i>	<i>ООО Фармацевт плюс</i>	<i>ОДО Салюс Лайн</i>	<i>Бритит- рейд СООО</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Текущи активи	292,125	3,226	25,420	61,477	793	14,982	1,915	27,643
Нетекущи активи	80,145	10,819	53,130	15,284	2,961	5,534	3,130	27,635
Текущи задължения	(264,222)	(6,834)	(30,404)	(51,407)	(616)	(17,482)	(1,411)	(42,641)
Нетекущи задължения	(28,159)	(19)	(938)	(2,423)	(499)	(48)	(540)	(4,147)
<b>Собствен капитал, отнасящ се към:</b>	<b>79,889</b>	<b>7,192</b>	<b>47,208</b>	<b>22,931</b>	<b>2,639</b>	<b>2,986</b>	<b>3,094</b>	<b>8,490</b>
<i>Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка</i>	<i>58,287</i>	<i>5,247</i>	<i>31,219</i>	<i>11,711</i>	<i>1,222</i>	<i>1,216</i>	<i>1,575</i>	<i>4,491</i>
<i>Неконтролиращо участие</i>	<i>21,602</i>	<i>1,945</i>	<i>15,989</i>	<i>11,220</i>	<i>1,417</i>	<i>1,770</i>	<i>1,519</i>	<i>3,999</i>

Обобщен отчет за всеобхватния доход за годината, завървяваща на 31 декември 2018 г.

	<i>Софарма Трейдинг АД</i>	<i>Софарма си ЕООД</i>	<i>Бриз ООД</i>	<i>Лековит</i>	<i>БООО СпецАфа- рмация</i>	<i>ООО Фармацевт плюс</i>	<i>ОДО Салюс Лайн</i>	<i>Брититре йд СООО</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Приходи	720,269	7,545	35,739	139,000	1,487	39,470	9,145	70,050
<b>Нетна печалба за годината, отнасяща се към:</b>	<b>17,971</b>	<b>(604)</b>	<b>2,002</b>	<b>(571)</b>	<b>(48)</b>	<b>(251)</b>	<b>(248)</b>	<b>449</b>
<i>Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка</i>	<i>13,112</i>	<i>(441)</i>	<i>1,324</i>	<i>(292)</i>	<i>(22)</i>	<i>(102)</i>	<i>(126)</i>	<i>238</i>
<i>Неконтролиращо участие</i>	<i>4,859</i>	<i>(163)</i>	<i>678</i>	<i>(279)</i>	<i>(26)</i>	<i>(149)</i>	<i>(122)</i>	<i>211</i>
<b>Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се към:</b>	<b>17,907</b>	<b>(603)</b>	<b>2,002</b>	<b>(571)</b>	<b>(48)</b>	<b>(251)</b>	<b>(248)</b>	<b>449</b>
<i>Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка</i>	<i>13,065</i>	<i>(440)</i>	<i>1,324</i>	<i>(292)</i>	<i>(22)</i>	<i>(102)</i>	<i>(126)</i>	<i>238</i>
<i>Неконтролиращо участие</i>	<i>4,842</i>	<i>(163)</i>	<i>678</i>	<i>(279)</i>	<i>(26)</i>	<i>(149)</i>	<i>(122)</i>	<i>211</i>
Дивиденди изплатени на неконтролиращите участия	(2,579)	-	-	-	-	-	-	-

**ГРУПА СОФАРМА**
**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**
*Обобщен отчет за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2018 г.*

	<i>Софарма Трейдинг АД</i>	<i>Софарма си ЕООД</i>	<i>Бриз ООД</i>	<i>Лековит</i>	<i>БООО СпецАфа рмация</i>	<i>ООО Фармацевт плюс</i>	<i>ОДО Салюс Лайн</i>	<i>Брититре йд СООО</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Нетни парични потоци от/(използвани в) оперативна дейност	(137,484)	881	1,723	(14,130)	99	394	59	(1,729)
Нетни парични потоци от/(използвани в) инвестиционната дейност	(8,710)	(4,423)	(3,238)	(2,728)	1	(1,130)	(63)	(544)
Нетни парични потоци от/(използвани във) финансовата дейност	144,502	3,400	1,482	17,492	(20)	874	17	2,296
Ефект от преизчисления на дъщерни дружества в чужбина и свръхинфлационни икономики	-	-	-	(1)	(3)	(8)	(3)	(3)
<b>Нетно увеличение/(намаляние) на паричните средства и паричните еквиваленти</b>	<b>(1,692)</b>	<b>(142)</b>	<b>(33)</b>	<b>633</b>	<b>77</b>	<b>130</b>	<b>10</b>	<b>20</b>

**48. ЕФЕКТИ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА МСФО 9 И МСФО 15**

В настоящото приложение са представени ефектите върху финансовия отчет на Групата за 2018 г. от прилагането за първи път на МСФО 9 *Финансови инструменти* и МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* към 01.01.2018 г.

МСФО 9 *Финансови инструменти* заменя разпоредбите на МСС 39 *Финансови инструменти: признаване и оценяване* във връзка с признаване, класификация и оценка на финансови активи и финансови пасиви, отписване на финансови инструменти, обезценка на финансови активи и счетоводно отчитане на хеджирането. Въведени са нови класификационни критерии и групи на финансовите активи респ. нови правила за тяхното последващо оценяване и признаването на приходите от лихви. Другатата съществена разлика е възприемането на нов подход за измерване на обезценки – на база очакваните кредитни загуби. При въвеждането на МСФО 9 *Финансови инструменти* Групата за първи път е приложила изключенията (облекченията) при първоначалното му прилагане, като е наложила изискванията на стандарта към откритите на 01.01.2018 г. договори по финансови инструменти.

Прилагането на МСФО 9 *Финансови инструменти* е довело до определени промени в счетоводните политики и корекция на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати във финансовия отчет. Новите счетоводни политики са представени в *Приложения № 2.6 и № 2.26*.



МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* заменя МСС 18 *Приходи*, който обхваща договори за стоки и услуги, както и МСС *Договори за строителство*, който обхваща договори за строителство, и свързаните с тях ПКР и КРМСФО. Новият стандарт установява модел от пет стъпки при отчитане на приходите от договори с клиенти. Този модел е базиран на принципа, че приходите се признават, когато контролът върху стоката и/или услугата се прехвърли на клиента в размер, който отразява възнаградението, на което предприятието очаква да има право в замяна на прехвърляне на стоки или услуги на клиента. Приемането на новия МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* увеличава значително използването на преценки при признаване на приходите и дава насоки за отчитането на разходи по договори. Представянето и оповестяванията по МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* са в определена степен различни и повече детайлни спрямо отменените счетоводни стандарти. Групата е приложила изискванията на МСФО 15 за всички неизпълнени на 01.01.2018 г договори, като е използвано практическото облекчение за модифицирани договори с клиенти.

Прилагането на МСФО 15 *Приходи от договори с клиенти* е довело до промени в счетоводните политики, но не е наложило корекции на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати в консолидирания финансов отчет. Новите счетоводни политики са представени в *Приложение № 2.б*.

*Кумулативният ефект от първоначалното прилагане на МСФО 9 и МСФО 15 за всяка отделна статия в отчета за финансовото състояние към 1 януари 2018 г е както следва:*

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	Бележка	31.12.2017 оригинално отчетен BGN'000	Ефект от прилагане на МСФО 9 BGN'000	Ефект от прилагане на МСФО 15 BGN'000	01.01.2018 преизчислен BGN'000
<b>АКТИВИ</b>					
<b>Нетекущи активи</b>					
Имоти, машини и оборудване		317,620	-	-	317,620
Нематериални активи		63,449	-	-	63,449
Репутация		23,147	-	-	23,147
Инвестиционни имоти		9,811	-	-	9,811
Инвестиции в асоциирани и съвместни дружества		19,536	-	-	19,536
Други дългосрочни капиталови инвестиции	а)	7,982	-	-	7,982
Дългосрочни вземания от свързани предприятия	б)	20,599	(119)	-	20,480
Други дългосрочни вземания	в)	4,883	(6)	-	4,877
Активи по отсрочени данъци		1,342	-	-	1,342
		<b>468,369</b>	<b>(125)</b>	<b>-</b>	<b>468,244</b>

**ГРУПА СОФАРМА**

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

<b>ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ</b>	<b>Бележка</b>	<b>31.12.2017 оригинално отчетен</b>	<b>Ефект от прилагане на МСФО 9</b>	<b>Ефект от прилагане на МСФО 15</b>	<b>01.01.2018 преизчислен</b>
		<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
<b>Текущи активи</b>					
Материални запаси		218,109	-	-	218,109
Търговски вземания	г)	235,193	(3,068)	1,066	233,191
Вземания от свързани предприятия		4,694	-	-	4,694
Други краткосрочни вземания и активи	д)	21,040	(66)	-	20,974
Парични средства и парични еквиваленти	е)	33,328	-	-	33,328
		<b>512,364</b>	<b>(3,134)</b>	<b>1,066</b>	<b>510,296</b>
<b>ОБЩО АКТИВИ</b>		<b>980,733</b>	<b>(3,259)</b>	<b>1,066</b>	<b>978,540</b>
<b>СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ</b>					
<b>Капитал, отнасящ се към притежателите на собствения капитал на дружеството - майка</b>					
Основен акционерен капитал		134,798	-	-	134,798
Резерви		53,576	-	-	53,576
Неразпределена печалба	б) в) г) д) з)	281,509	(2,253)	-	279,256
<b>ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ</b>		<b>469,883</b>	<b>(2,253)</b>	<b>-</b>	<b>467,630</b>
<b>Неконтролиращо участие</b>	б) в) г) д) з)	<b>33,227</b>	<b>(695)</b>	<b>-</b>	<b>32,532</b>
<b>ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ</b>		<b>503,110</b>	<b>(2,948)</b>	<b>-</b>	<b>500,162</b>
<b>ПАСИВИ</b>					
<b>Нетекущи задължения</b>					
Дългосрочни банкови заеми		50,526	-	-	50,526
Пасиви по отсрочени данъци	з)	13,704	(344)	-	13,360
Дългосрочни задължения към персонала		5,458	-	-	5,458
Задължения по финансов лизинг		1,950	-	-	1,950
Правителствени финансираня		8,250	-	-	8,250
Други нетекущи задължения		173	-	-	173
		<b>80,061</b>	<b>(344)</b>	<b>-</b>	<b>79,717</b>

**ГРУПА СОФАРМА**
**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2018 година**

<b>ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ</b>	<b>Бележка</b>	<b>31.12.2017 оригинално отчетен</b>	<b>Ефект от прилагане на МСФО 9</b>	<b>Ефект от прилагане на МСФО 15</b>	<b>01.01.2018 преизчислен</b>
		<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
<b>Текущи задължения</b>					
Краткосрочни банкови заеми		194,165	-	-	194,165
Краткосрочна част на дългосрочни банкови заеми		14,478	-	-	14,478
Търговски задължения	й)	135,168	-	(4,448)	130,720
Задължения към свързани предприятия		757	-	-	757
Задължения по договори за факторинг		19403	-	-	19,403
Задължения към персонала и за социално осигуряване		12,895	-	-	12,895
Задължения за данъци		7,375	-	-	7,375
Други текущи задължения	ж)	13,321	33	5,514	18,868
		<b>397,562</b>	<b>33</b>	<b>1,066</b>	<b>398,661</b>
<b>ОБЩО ПАСИВИ</b>		<b>477,623</b>	<b>(311)</b>	<b>1,066</b>	<b>478,378</b>
<b>ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ</b>		<b>980,733</b>	<b>(3,259)</b>	<b>1,066</b>	<b>978,540</b>

Ефектите върху неразпределената печалба и върху неконтролиращото участие на 1 януари 2018 г. от прилагането на МСФО 9 са както следва:

		<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>
		<b>Неразпределна печалба</b>	<b>НКУ</b>
<b>Крайно салдо към 31 декември 2017 година (оригинално отчетено по счетоводна политика за 2017 г.)</b>	<b>Приложения</b>	<b>281,509</b>	<b>33,227</b>
Начисляване на провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби по търговски вземания от трети лица	24	(2,287)	(781)
Начисляване на провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби по предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	(119)	-
Начисляване на провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби по предоставени дългосрочни заеми на трети лица	22	(6)	-
Начисляване на провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби по предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26	(66)	-
Начисляване на провизия по финансови гаранции	40	(33)	-
Увеличение на отсрочените данъчни активи, свързани с начислени провизии за очаквани кредитни загуби		258	86
		<b>(2,253)</b>	<b>(695)</b>
<b>Начално салдо на 1 януари 2018 година след преизчисление от прилагането на МСФО 9 за първи път</b>		<b>279,256</b>	<b>32,532</b>

На 1 януари 2018 г. ръководството на Групата е направило оценка на бизнес моделите, в които са ангажирани отделните финансови активи, държани от дружествата в Групата и е направило нова класификация на финансовите си инструменти вече в съответните категории съгласно МСФО. Ефектите от направените рекласификации на 1 януари 2018 г. спрямо категориите за оценяване в МСС 39 са следните:

	Категория на оценяване		Балансова стойност			
	МСС 39	МСФО 9	МСС 39	МСФО 9	Разлика	Бележка
<b>Нетекущи финансови активи</b>			<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	
Други дългосрочни капиталови инвестиции	На разположение и за продажба	По справедлива стойност през друг всеобхватен доход	7,982	7,982	-	а)
Дългосрочни вземания от свързани предприятия	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	20,599	20,480	(119)	б)
Други дългосрочни вземания	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	4,883	4,877	(6)	в)

	Категория на оценяване		Балансова стойност			
	МСС 39	МСФО 9	МСС 39	МСФО 9	Разлика	Бележка
<b>Текущи финансови активи</b>			<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	<b>BGN'000</b>	
Търговски вземания	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	235,193	232,125	(3,068)	г)
Предоставени заеми на трети лица	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	3,219	3,153	(66)	д)
Парични средства и парични еквиваленти	Заеми и вземания	По амортизирана стойност	33,328	33,328	-	е)

*Бележки към направените рекласификации и преизчисления на 1 януари 2018 г. във връзка с прилагането за първи път на МСФО 9 и МСФО 15*

*Ефекти от прилагането на МСФО 9*

а) Групата е избрала да представи в другия всеобхватен доход промените в справедливата стойност на капиталови инвестиции, класифицирани по – рано като „на разположение и за продажба“, доколкото тези инвестиции се държат като дългосрочни стратегически инвестиции, които не се очаква да бъдат търгувани или продадени в краткосрочен или средносрочен план (Приложение № 20). В резултат на това, капиталови инвестиции със справедлива стойност 7,982 х.лв. са класифицирани и оценени от „финансови активи на разположение и за продажба“ по МСС 39 към „финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“ по МСФО 9, като тази рекласификация не е довела до корекции в собствения капитал на Групата.

Ефектите от тяхната преоценка се представят в „резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“;

б) Предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия се държат от дружествата в Групата с цел подпомагане при финансиране на дейности на тези предприятия по общи стратегически цели и получаване на договорени парични потоци и водят до парични потоци представляващи единствено плащания на главница и лихви. Те са класифицирани и оценени от „заеми и вземания“ по МСС 39 към „финансови активи по амортизирана стойност“ по МСФО 9. Групата е приложила общия подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по предоставени заеми на свързани предприятия на 1 януари 2018 г. (*Приложение № 21*). В резултат на това е призната допълнителна обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 119 х.лв в начални салда, което е довело до намаление на неразпределената печалба и съответно на балансовата стойност на предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия със същата сума на 1 януари 2018 г.;

в) Предоставените дългосрочни заеми на трети лица се държат от Групата само с цел получаване на договорени парични потоци и водят до парични потоци представляващи единствено плащания на главница и лихви. Поради това те са класифицирани и оценени от „заеми и вземания“ по МСС 39 към „финансови активи по амортизирана стойност“ по МСФО 9. Групата е приложила общия подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по предоставени заеми на трети лица на 1 януари 2018 г. (*Приложение № 22*). В резултат на това е призната допълнителна обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 6 х.лв в начални салда, което е довело до намаление на неразпределената печалба и съответно на балансовата стойност на предоставените дългосрочни заеми на трети лица със същата сума на 1 януари 2018 г.;

г) Търговските вземания от трети лица се държат от Групата с цел получаване на договорените парични потоци. Поради това те са класифицирани и оценени от „заеми и вземания“ по МСС 39 към „финансови активи по амортизирана стойност“ по МСФО 9. Групата е приложила опростения подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по търговски вземания от трети лица на 1 януари 2018 г. (*Приложение № 24*). В резултат на това е начислена допълнителна обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 3,068 х.лв. в начални салда, което е довело съответно до намаление на балансовата стойност на търговските вземания от трети лица със същата сума, на неразпределената печалба с 2,287 х.лв. и на неконтролиращото участие със 781 х.лв. на 1 януари 2018 г.

д) Предоставените краткосрочни заеми на трети лица се държат от дружествата в Групата само с цел получаване на договорени парични потоци и водят до парични потоци представляващи единствено плащания на главница и лихви. Поради това те са класифицирани и оценени от „заеми и вземания“ по МСС 39 към „финансови активи по амортизирана стойност“ по МСФО 9. Групата е приложила общия подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по предоставени краткосрочни заеми на трети лица на 1 януари 2018 г. (*Приложение № 26*). В резултат на това е призната допълнителна обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 66 х.лв в начални салда, което е довело до намаление на неразпределената печалба и съответно на балансовата стойност на предоставените краткосрочни заеми на трети лица със същата сума на 1 януари 2018 г.;

е) Паричните средства и паричните еквиваленти също са обект на изисквания за обезценка съгласно МСФО 9 (*Приложение № 27*). Идентифицирана загуба от обезценка за тях няма и не е отразена в настоящия отчет;

ж) Предоставените финансови гаранции са включени като обект за обезценка съгласно МСФО 9.

Групата е приложила общия подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по предоставени финансови гаранции на 1 януари 2018 г. (*Приложение № 40*). В резултат на това е призната допълнителна обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 33 х.лв в началните салда, което е довело до намаляване на неразпределената печалба и увеличение на очакваните кредитни загуби, признати като пасиви със същата сума на 1 януари 2018 г.

з) Във връзка с направените преизчисления по точки б), в), г), д), е) и з) по – горе са признати допълнително отсрочени данъчни активи в размер на 344 х.лв, които са довели до намаление на пасивите по отсрочени данъци със същата сума и съответно до увеличаване на неразпределената печалба с 258 х.лв. и на неконтролиращото участие с 86 х.лв. на 1 януари 2018 г.

*Ефекти във връзка с прилагането на МСФО 15*

и) Групата обичайно отчита задължения във връзка с ретроспективни търговски отстъпки. Съгласно прилаганата до 31.12.2017 г. счетоводна политика те са били представяни като намаление на търговските вземания. В съответствие с МСФО 15 на 01.01.2018 г. е направена рекласификация и посочения тип задължения, в размер на 5,340 х.лв. са представени като задължения за възстановяване към други текущи задължения.

й) Към 01.01.2018 г. Групата получава аванси от клиенти. Съгласно прилаганата до 31.12.2017 г. счетоводна политика получените аванси от клиенти са представяни като търговски задължения. На 01.01.2018 г. е направена рекласификация в размер на 174 х.лв. от търговски задължения от трети лица и те са представени като пасиви по договори с клиенти към „други текущи задължения“.

*Ефекти върху консолидирания отчет за всеобхватния доход за 2018 г.*

В резултат на прилагането на МСФО 15 са настъпили промени в класификацията на приходите и отчетените разходи за 2018 г. спрямо счетоводните политики и правилата на МСС 18, прилагани от Групата до 31.12.2017 г. както следва:

Ефекти върху отчета за всеобхватния доход	2018	2018	Ефект от промените в политиките за приходите
	отчетено с прилагане на МСФО 15	отчетено по отменения МСС18/ МСС11 и свързаните ПКР и КРМСФО	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Приходи от договори с клиенти	1,179,143	1,179,658	(515)
Други доходи/(загуби) от дейността, нетно	11,837	11,837	-
Изменение на наличностите от продукция и незавършено производство	8,773	8,773	-
Разходи за материали	(91,303)	(91,303)	-
Разходи за външни услуги	(75,897)	(76,412)	515
Разходи за персонала	(119,441)	(119,441)	-
Разходи за амортизация	(33,135)	(33,135)	-
Балансова стойност на продадени стоки	(825,571)	(825,571)	-
Други разходи за дейността	(15,263)	(15,263)	-
<b>Печалба от оперативна дейност</b>	<b>39,143</b>	<b>39,143</b>	<b>-</b>

Ефекти върху отчета за всеобхватния доход (продължение)	2018	2018	Ефект от промените в политиките за приходите
	отчетено с прилагане на МСФО 15	отчетено по отменения МСС18/ МСС11 и свързаните ПКР и КРМСФО	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Обезценка на нетекущи активи извън обхвата на МСФО 9	(186)	(186)	-
Финансови приходи	4,034	4,034	-
Финансови разходи	(9,728)	(9,728)	-
<b>Финансови приходи/(разходи), нетно</b>	<b>(5,694)</b>	<b>(5,694)</b>	<b>-</b>
Печалба от асоциирани и съвместни дружества, нетно	2,076	2,076	-
<b>Печалба преди данък върху печалбата</b>	<b>35,339</b>	<b>35,339</b>	<b>-</b>
Разход за данък върху печалбата	(4,702)	(4,702)	-
<b>Нетна печалба за годината</b>	<b>30,637</b>	<b>30,637</b>	<b>-</b>
<b>Други компоненти на всеобхватния доход:</b>			
<i>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:</i>			
Нетна промяна в справедливата стойност на други дългосрочни капиталови инвестиции	(792)	(792)	-
Последващи оценки на пасиви/активи на пенсионни планове с дефинирани доходи	(79)	(79)	-
	<b>(871)</b>	<b>(871)</b>	<b>-</b>
<i>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:</i>			
Курсови разлики от преизчисляване на чуждестранни дейности	527	527	-
	<b>527</b>	<b>527</b>	<b>-</b>
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък	(344)	(344)	-
<b>ОБЩО ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА</b>	<b>30,293</b>	<b>30,293</b>	<b>-</b>
<b>Нетна печалба за годината, отнасяща се към:</b>			
Собствениците на дружеството - майка	28,343	28,343	-
Неконтролиращо участие	2,294	2,294	-
<b>Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се към:</b>			
Собствениците на дружеството - майка	28,636	28,636	-
Неконтролиращо участие	1,657	1,657	-

**49. ПОТЕНЦИАЛНИ ЕФЕКТИ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА НОВИ МСФО**

МСФО 16 Лизинг е новият стандарт за третиране на лизинговите договори. Той заменя МСС 17 Лизинги и свързаните с него ПКР и КРМСФО.

МСФО16 установява принципи и правила за признаване, оценка, представяне и оповестяване на лизинга както при лизингодателите, така и при лизингополучателите.

Най-значителни са промените за отчетността на лизингополучателите.

**Отчитане при лизингополучателя**

МСФО 16 установява лизингополучателите да отчетат всички лизинги по единен модел, който налага балансовото им признаване, по подобие на отчитането на финансовия лизинг по МСС17.

Съгласно новия стандарт един договор съдържа лизинг, ако той прехвърля правото да се контролира ползването на даден идентифициран актив за определен период от време срещу възнаграждение. На датата на стартирането на лизинга, лизингополучателят признава актив, под формата на „право на ползване” на отдадения базов актив, и финансов пасив, представляващ настоящата стойност на задължението за плащане на лизинговите суми.

Стандартът допуска две облекчаващи изключения: а) лизингови договори с кратък срок (до 12 м.) и/или б) с ниска стойност. Ако лизингополучателите изберат да ползват облекченията на стандарта за лизингови договори с кратък срок и/или на ниска стойност, то лизинговите плащания, свързани с тези договори следва да се отчетат като текущи разходи на линеен принцип през периода на договора или на друга систематична база, аналогично на правилата за отчитането на оперативен лизинг по МСС 17.

Лизингополучателите ще признават отделно разходи за лихви по лизинговото задължение и респ. разходи за амортизация – за актива: “право на ползване”. Допълнително, те ще трябва да отчетат преоценка на лизинговото задължение при настъпване на определени събития (като например, промени в условията на лизинговия договор, промени в бъдещите лизингови плащания поради промени в определени величини (индекс, процент и др.под.), които се използват при изчислението на лизинговите плащания). В тези случаи лизингополучателите признават промените като корекция на пасива по лизинговото задължение и на правото за ползване на актива.

**Отчитане при лизингодателя**

МСФО 16 не променя съществено счетоводното отчитане на лизинга за лизингодателите. Те ще продължат да класифицират всеки лизингов договор като финансов или оперативен, прилагайки на практика правила аналогични на тези на МСС 17, които са по същество прехвърлени и в новия МСФО 16. Групата е прегледала и анализирала всички лизингови споразумения, в светлината на изискванията на новия МСФО 16. Стандартът ще засегне основно оперативните лизинги на дружествата от Групата в качеството им на лизингополучатели.

Ефектите от промяната на счетоводната политика поради въвеждането на МСФО 16 са представени по-долу:

- а) Групата очаква да признае активи “право на ползване” приблизително за 38,560 х.лв. на 1.01.2019 г. и съответно задължения по лизинг в размер на 38,560 х.лв. (след направени корекции за авансово платени или начислени лизингови плащания, свързани със съответните лизингови договори, признати към 31.12.2018 г.).



- б) Общо нетните активи няма да се променят, а текущите нетни активи ще се намалят с 9,718 х.лв., дължащо се на представянето на част от задълженията по лизинг като текущи задължения.
- в) Групата очаква нетната печалба за 2019 г. да се понижи приблизително с 1,617 х.лв., в резултат от прилагането на новия стандарт.
- г) Наблюдаваният от нея показател EBITDA се очаква да се повиши с около 10,003 х.лв., поради отчитането на разходите за лизинг като разходи за амортизация на актива “право на ползване” и разходи за лихви на задължението по лизинг.
- д) Нетните парични потоци от оперативна дейност ще се увеличат, а нетните парични потоци от финансова дейност ще се намалят приблизително с 10,003 х.лв., тъй като плащанията за главници и лихви по договорите за лизинг ще се отчитат изцяло към финансовата дейност.

МСФО16 е задължителен за приложение за финансовата година, започваща на 01.01.2019 г. Групата е решила да не го прилага по-рано. Тя е избрала модифицирано ретроспективно приложение на новите правила на стандарта, от 01.01.2019 г. Сравнителните данни за годината (2018 г.), предшестваща първоначалното прилагане няма да бъдат преизчислявани.

## 50. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

На 02.01.2019 г. е регистрирано вливането на ООО Мед-дент, Беларус в БООО СпецАфармация, Беларус чрез обединяване на активите и пасивите на двете дружества. Дейността на влялото дружество ООО Мед-дент се прекратява и всичките му права и задължения към момента на вливането се поемат от БООО СпецАфармация, Беларус.

На 15.01.2019 г. е сключено споразумение за придобиване на неконтролиращото участие на дъщерното дружество Софарма Трейдинг АД в капитала на Лековит Д.о.о. в размер на 30 %. След изпълнение на договора, на 04.02.2019 г. е регистрирана 100% собственост на капитала от дъщерното дружество Софарма Трейдинг АД.

На 28.02.2019 г. в Търговския регистър е вписано Софармаси 18 ЕООД с едноличен собственик на капитала на Софармаси ЕООД. Новоучреденото дружество е със седалище и адрес на управление Република България, гр. София 1756, район Изгрев, ул. Лъчезар Станчев 5, Софарма Бизнес Тауърс, сграда А, ет. 12.

На 31.01.2019 г. Софарма АД е получила от Изпълнителната агенция по лекарствата актуално разрешение за производство/внос на лекарствени продукти № ВГ /МІА – 0081, в което е вписано влялото дъщерно дружество Унифарм АД (*Приложение № 2.3*).

На 27.02.2019 г. и на 18.03.2019 г. Съветът на Директорите на дъщерното дружество Софарма Трейдинг взе решение за промяна на наименованията на фирмите Софарма Трейдинг Белград ООД, Сърбия и Лековит ООД, Сърбия съответно на „Софарма Трейдинг Фармасютикълс“ и „Софарма Трейдинг“.

На 07.03.2019 г. чрез дъщерното дружество СООО Брититрейд, Беларус, Групата е придобила 25% дял от капитала на ООО Беллерофон, Беларус, в резултат на което компанията - майка придобива контрол и дружеството е класифицирано като дъщерно.